

Petje in sprostitev

Tradicionalen pevski seminar ZCPZ Trst

Uvodnik

Sergij Pahor

Draga še naprej ponuja svoje izzivalne teme

Draga je nastala z namenom ustvariti prostor, na katerem bodo ljudje iz domovine, zamejstva in zdomstva prosto razmišljali, analizirali preteklost, razvijali nove ideje, razgrinjali načrte, predlagali rešitve za najrazličnejše probleme, ki nastajajo v slovenskem prostoru. Nismo zanemarili občečloveških humanističnih tem, načelnih vprašanj sožitja, dialoga, sodobnega krščanstva, duhovnosti. Želeli in pričakovali smo, da z našimi temami na Dragi spodbudimo proces skupnega razmišljanja, ki bi vodil v dozorevanje našega samozavedanja in samozavesti v iskanju demokracije in svobode. Prispevali smo, kar je bilo iz našega zamejstva možno, in dočakali 25. Drago, ki je lahko pozdravila demokratično in samostojno Slovenijo. Zgodilo se je, kar smo si dotlej lahko le sanjali. Začeli smo se tudi spraševati, ali ni morda Draga svoje poslanstvo opravila in da je zdaj čas, da se v že normalni družbeni ureditvi naše spodbujanje preseli v drugačne kroge, na bolj izrazito poudarjeno politično, medstrankarsko raven. Pa se to ni zgodilo. Danes v domovini skoraj ni političnega dialoga, narod je idejno bolj sprt kot pred demokratizacijo, sprava je postala nedosegljiva, za mnoge tudi nepotreben in nezaželen mit, tako kot mnoge vrednote, povezane s slovenstvom. Zato tržaški septembrski dnevi še naprej ponujajo svoje izzivalne teme, ki zadevajo identiteto, perečo manjšinsko problematiko, krizo slovenskega krščanstva ter bistvo družbenega sožitja, ki se izraža skozi človekove pravice. Toda september pomeni tudi obletnico priključitve Primorske. Slovenija bo upravičeno proslavila uresničitev Pariške mirovne pogodbe, ne bi pa smela pozabiti, da je bila v Parizu le delno popravljena krivica, storjena po prvi svetovni vojni, ko se je grabežljivi Rim globoko zaril v slovensko narodovo telo. Mirovna pogodba je leta 1947 krivico delno popravila, a pustila v milost in nemilost tuji državi obsežne predele slovenske zemlje in slovenskega življa. Slovenska diplomacija, ki je že bila prisotna na mirovnih pogajanjih v Parizu, ni imela moči, da bi brezpogojno zaščitila manjšino. To se je ponovilo tudi še z Londonskim sporazumom in kasneje z Osimskim, ko je naivno izročila manjšino dobri volji Rima in njegovim počasnim mlinom. Več kot četrto stoletje smo čakali na zakon in še zdaj čakamo na njegovo polno izvajanje. Naj bo to poduk za ravnanje slovenske diplomacije z južno sosedo.

Kobarid / Svečanost v spomin na dr. Andreja Slavka Uršiča

“Demokracija je ena, demokracija je ali pa je ni”!

“V nedeljo, 31. avgusta, bo poteklo natančno 50 let, ko je bil zagrešen eden najbolj gnusnih in podlih zločinov v zgodovini Primorske. Njegovo prizorišče je bil Kobarid, ki ga je tedaj upravljala angloameriška vojaška oblast, kot sicer vso tedanjo cono A s Trstom in Gorico vred. Ta dan je bil v večernih urah, slab kilometer od Kobarida z zvijačo ugrabljen 38-letni domačin, dr. Andrej Slavko Uršič iz znane kobariške Jeronove družine. Za njim se je zgubila vsaka sled”, je tedanji odgovorni urednik tednika Novi glas dr. Drago Legiša zapisal v četrtek, 28. avgusta 1997, v številki 33 našega tednika Novi glas. Njegove besede so aktualne tudi danes, ko poteka 70 let od ugrabitve, kot so aktualne tudi misli ugrabljenega, neznanega umorjenega Andreja Slavka Uršiča, ki jih je minulo nedeljo, 27. avgusta, pred spominskim obeležjem v spomin na kruto ugrabitev velikega moža z lepimi, jasnimi poudarki prebiral prof. Marija Češčut. “Demokracija je ena”, so besede, ki so nas vse uvedle v slovesnost, ki so jo v Kobaridu priredili Kulturni center Lojze Bratuž, Krožek za družbena vprašanja

Anton Gregorčič in Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta. Zbralo se nas je več kot 150, večina nas je prišla s Tržaškega in z Goriškega, večina nas je bila na istem kraju na Trgu svobode tudi pred dvajsetimi leti, nekateri od nas so že odšli v večnost, a se jih hvaležnostjo spominjamo, kot smo se v nedeljo s hvaležnostjo spomnili žrtve Andreja Slavka Uršiča že pri maši v kobariški župnijski cerkvi, ki jo je daroval domači župnik Ivan Blažič. Med mašo je duhovnik spomnil na lik mučenika Uršiča, predvsem pa poudaril, kako pomembno je ohranjati spomin na naše velikane, ljudi, ki so za ideale demokracije dali svoje življenje. V imenu organizatorjev so pozdravili Ivo Jevnikar, ki je vodil kulturni program, Franka Žgavec, Sergij Pahor, medtem ko je Erika Jazbar poskrbela, da je vse nemoteno potekalo. Prav našemu kolegi Ivo Jevnikarju gre zasluga, da je v arhivih pred leti našel dokumente, ki pričajo o tem, da Andreja Slavka Uršiča niso takoj umorili, ampak da je bil zaprt, čas njegove smrti in kraj njegovega groba pa še danes nista znana.

/ str. 8
Jurij Paljak

ZKB in ZB Doberdob in Sovodnje

Združimo naše najboljše moči!

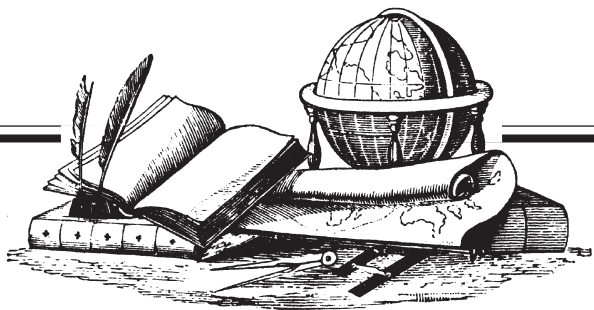

Doberdò e Savogna
Doberdob in Sovodnje

V petek, 1. septembra, ob 18. uri bodo v Kulturnem domu v Gorici člani Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje odločali o predlogu združitve z ZKB, medtem ko bodo člani ZKB sklepali o tem strateškem načrtu na skupščini v nedeljo, 3. septembra, ob 10. uri na sedežu Sisse na Opčinah. “Prišel je čas, ko je potrebno združiti naše najboljše moči, da bo banka še bolj učinkovita, profesionalna in konkurenčna na tržišču”, so zapisali upravitelji v tiskovnem sporočilu. Svet okoli nas se naglo spreminja. V bančnem svetu in tudi v zadrudnem bančnem sistemu je nastopil čas za nov zagon in za velike spremembe, zato sta se naši dve slovenski banki odločili, da skupaj pišeta novo poglavje naše prihodnosti. Upravi slovenskih bančnih zadrug sta prepričani, da skupaj lahko oblikujeta močnejšo in bolj solidno banko, ki je z ene strani zakladnica zgodovine ter kulturnih in jezikovnih značilnosti obeh zavodov, z druge strani pa bo predvsem, v skladu z reformo zadrudnih bank, usmerjena v prihodnost.

/ str. 2

Turistični državni posli matične domovine

I feel Slovenia

Poletni meseci in dopusti so mimo. "Slovenija, zelena dežela" ali "Slovenija, dežela hribov in morja", pa tudi "I feel Slovenia": vse to poslušamo zaradi privabljanja turistov iz cele Evrope in s celega sveta. Retorično je govoriti o tem, da ima Slovenija v turizmu velik potencial. Zanimivo pa je pogledati, kako so se na ta pontencial spravila nekatera podjetja ali, bolje rečeno, centri ekonomskih moči v Sloveniji. Pomislite na primer na podjetje Istrabenz, ki je delovalo na področju trgovanja z naftnimi derivati in ki je po prihodu Igorja Bavčarja radikalno spremenilo smer in našlo novo tržno nišo v turizmu in hotelirstvu. Ali pomislite na kranjsko družbo Sava, ki je bila nekoč izvrsten proizvajalec gum in pnevmatik in so jo v nekaj letih spremenili v največjega ponudnika hotelskih storitev.

Ohranjanje fevdov

Turizem je skratka ena od tistih panog, ki prinašajo precejšen donos in denarni tok. Zanimivo je zato gledati, kako se danes številni obešajo prav na turizem, da bi se izognili propadu zaradi slabega in potratnega poslovanja v predkriznih letih. Da bi ohranili svoje "fevde" so prišli tudi do očitnih izsiljevanj države in politike. In zaradi prepletenosti posameznih omrežij jim je izsiljevanje tudi uspelo. Brez turističnega sektorja bi ta podjetja bila plačilno nesposobna in na robu stečaja, lastniki pa bi izgubili nekaj pomembnih gospodarskih vzvodov moči. S pravimi poznanstvi in vezmi pa se pogosto vse razvije v pravo smer. Poglejmo primer podjetja Sava.

Državna lastnina! Pa naj stane, kolikor mora!

Jeseni 2015 je slaba banka (DUTB), ki so jo takrat vodili švedski menedžerji s Torbjornom Manssonom na čelu, želela prodati slabe terjatve podjetja Sava. Pri tem pa se je zapletlo. Sava je bila eden od večjih dolžnikov nasploh. Na DUTB so prenesli 125 milijonov evrov slabih posojil. Ko je postalo jasno, da bo slaba banka te terjatve ponudila tudi tujim investitorjem (pred tem je hotela še zapleniti hotelirske komplekse), se je zataknilo. Prvi mož holdinga Sava je bil takrat Matej Narat, ki je bil pred tem tudi dalj časa vplivni član uprave NLB. Pritisnil je na pravilne

gumbe.

V nekaj tednih se je takrat zaupanje vlade v vodstvo DUTB – začuda – močno omajalo. Na dan so prišli "ogromni zneski", ki jih prejemale menedžerji na slabi banki za svoje delo. Zaradi tega se je vlada odločila, da jih odslovi in nadomesti z novimi. V kabinetu ministra za finance Dušana Mramorja je takrat kot državni sekretar sedel tudi Metod Dragonja, nekdanji visoki funkcionar NLB. Ob odhodu Švedov pa je vlada za predsednika upravnega odbora DUTB imenovala še enega nekdanjega funkcionarja NLB, Marka Simonetija. Skratka, strategija je bila dokaj jasna. In rezultati?

Terjatve Save niso šle na tržišče. Avgusta 2016 sta državna holdinga SDH in Kad kupila skoraj celoten delež prej omenjenih terjatev za 70 milijonov evrov. Dejstvo, da je DUTB prodala terjatve s skoraj 50 odstotnim popustom, ni tako sporno. Bolj nenavadno bi moralo biti dejstvo, da se je v te posle (že spet) vmešala država. Sava je tako še naprej lastnik celotne hotelske strukture, Narat je medtem sicer odstopil, a izvorni problem ostaja. Centri moči (tokrat je delovala Naratova naveza) preprečujejo normalen razvoj tržnega gospodarstva. Po odobritvi načrta o prestrukturiranju je namreč država največji lastnik družbe Sava d. d. SDH in Kad imata skupaj 45 odstotni delež, vsi domači lastniki (pretežno državni) pa 58 odstotkov.

Raje hotelirji kot bankirji

Celotna zadeva dobi okvir še večjega finančnega cinizma, ko povejmo, da si ob ohranjanju donosnega turističnega dela prezadolžena Sava prizadeva tudi za odprodajo manj donosnega bančnega sektorja. Sava je namreč največji lastnik kranjske Gorenjske banke. Dejstvo, da so velika slovenska podjetja in holdingi lastniki bank, je bila modna muha v predkriznem obdobju debelih krav. Poleg že omenjene Save so tukaj še ACH, ki je bil največji lastnik likvidirane Factor banke, in menedžerska fiktivna podjetja okoli Romane Pajenjk, ki so obvladovala Probanko. Biti lastnik banke je seveda v obdobju lahkega kreditiranja prinašalo še dodatne olajšave: podjetniki so se s svojo banko nekako samofinancirali (in hkrati ustvarjali

velike luknje). No, danes je bančništvo manj priljubljeno (in manj donosno). Gorenjska banka je seveda na prodaj, postopek naj bi se sklenil v kratkem. Ponudbe pa za zdaj ne zadovoljujejo lastnikov. Sklad Apollo, ki j tudi lastnik NKBM, je ponudil 230 evrov za delnico, srbska AIK banka pa 280 evrov. Najnižja cena, pod katero se Sava in ostali lastniki niso pripravljene pogovarjati, je 289 evrov za delnico. Povpraševanja je malo, kljub temu da Gorenjska banka ni v tako slabem finančnem položaju. Slabih kreditov je za 10 odstotkov celotnega kreditnega portfelja, kar je v primerjavi z drugimi slovenskimi bankami zelo znošen delež (NLB ima na primer okoli 20 odstotkov slabih kreditov). Ob vsem tem gre še opozoriti na način poslovanja, ki je v preteklih letih (tudi in predvsem takrat, ko so bile debele krave) teklo med Gorenjsko banko in lastnikom, podjetjem Savo in ki je vse prej kot transparentno in gospodarno. Iz seznama terjatev, ki jih je potrdil prisilni upravitelj v postopku prisilne poravnave podjetja Sava, izhaja, da je lani imela Gorenjska banka do Save odprte terjatve v višini 27,2 milijona evrov. Kljub temu je maja letos sindikat bank, ki ga vodi Gorenjska banka (v njem sta še Abanka in Sberbank), po pisanju slovenskih medijev že spet odobril Savi novo posojilo v višini 56 milijonov evrov (ročnost 12 let). Namen posojila? Poplačilo prej najetih posojil pri drugih bankah in pri DUTB.

Državni posli

Sklenimo torej krog, ki smo ga odprli. Država je iz poslov okoli Save naglana vodstvo slabe banke, ki je želelo opraviti svoje delo. Namesto tega so sami prevzeli vajat v svoje roke in podjetje še dodatno zadolžili, da bi plačali prejšnje dolgove. Turističnega denarnega toka pa ne bi izpustili iz rok niti pod prisilo. In da ne bo pomote... to je vlada Mira Cerarja v obdobju, ko je bil finančni minister Dušan Mramor (in državni sekretar Metod Dragonja), zapisala tudi v državno strategijo za upravljanje z državnimi naložbami. Ta strategija določa, da država ne sme zmanjšati svojega deleža v podjetju Sava pod 25 odstotkov. Četrtnski delež je namreč kontrolni delež, kar pomeni, da nobena pomembna odločitev o podjetju ne sme pasti brez privoljenja države.

Seveda, kako pa drugače. Saj navsezadnje prisegamo na "I feel Slovenia".

kl

S 1. STRANI ZKB in ZB Doberdob in Sovodnje

Združimo naše ...

Združitev Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje z Zadržno kraško banko bo pripomogla k:

- bolj učinkovitemu urensničevanju poslanstva kreditne zadruge – v skladu z načeli in vrednotami, ki usmerjajo poslovanje in ki so podane v listini vrednot sistema zadrznih bank in statutu – in ohranjanju ter utrditvi slovenske identitete s pomočjo večje organizacijske strukture;
- boljšemu pokrivanju celotnega referenčnega trga;
- ustreznjšeemu kljubovanju velikim izzivom, kot so učinki monetarne politike ECB na dobičnostnost, razvoj tehnologije, ki spreminja ustaljene navade in socialno vedenje ipd.;
- skupnemu investiranju v specializacijo in v izobraževanje naših uslužbencev, predstavili se bomo na tržišču s prenovljeno organizacijsko ureditvijo, tako da

bomo na bolj primeren način kljubovali regulativnim in tržnim inovacijam;

- sprostivti sredstev za razvoj tržne dejavnosti in postopno uskladitev tržnega modela; okrepili bomo prodajno mrežo, tako da se bo izboljšala kakovost storitev za člane in stranke;
- vzpostaviti trdnih odnosov z javnimi in zasebnimi partnerji na območju teritorialne pristojnosti, pri čemer lahko izkoristimo prednosti, povezane z dvojizičnostjo;
- hitrejšemu doseganju višjih ciljev od tistih, ki bi jih lahko posamezna zadruga dosegla samostojno.

je od tistih, ki bi jih lahko posamezna zadruga dosegla samostojno.

S spojitvijo ne bomo izgubili našega značaja, in sicer banke, ki storitve prednostno ponuja lokalni skupnosti. Ravno nasprotno, skupaj bomo lahko zagotovili boljše storitve našemu prostoru v spoštovanju naše dediščine in zadrznega duha, ki nas razlikujeta od drugih bančnih zavodov. Upravna odbora Zadrzne kraške banke in Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje vabita člane obeh bank, naj bodo protagonisti tega zgodovinskega trenutka in naj ne zamudijo tako pomembnega dogodka ne samo za naši banki, ampak za celotno našo slovensko narodno skupnost.

Volitve v vsedržno novinarsko zbornico

Poziv publicistom, poklicnim novinarjem in kolegom upokojevcem

Novi zakon (Preosnova državne novinarske zbornice) predvideva posebno volilno okrožje za manjšinske časnikarje. Rok za vpis v posebni seznam zapade že **v ponedeljek, 4. septembra**.

Prejeli ste pismo in zadevni obrazec. Lahko se tudi prijavite na sedežu deželne novinarske zbornice na Korzu v Trstu. Državni izpiti potekajo tudi v slovenskem jeziku, tako tudi izobraževanje. Odgovorni smo za ohranitev teh pridobitev in pa, sicer okrnjenega, zastopstva manjšinskih novinarjev v Rimu. Potrudite se. Tako aktivni kot upokojeni publicisti in poklicni kolegi.

Miro Oppelt,
dosedanji član državnega sveta novinarske zbornice

Objavljen je razpis za tri tolmače pri Uradu za slovenski jezik

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec sporoča, da je v Deželnem uradnem listu (BUR št. 33 z dne 16. avgusta) objavljen razpis za tri delovna mesta tolmača pri deželnem Uradu za slovenski jezik. Tisti, ki so zainteresirani in imajo potrebne rekvizite oz. priznano obliko univerzitetnega študija v tolmačenju, ki ga narekuje razpis, imajo čas za prijavo do 5. septembra. Izbrani tolmači bodo sprejeti v službo s polnim urnikom v kategoriji D za začetno dobo dveh let. Celoten razpis in vsi obrazci so tudi na uradnih spletnih straneh Dežele FJK na naslovu <http://www.regione.fvg.it/rafvfg/concorsi/rafvfg/concorsi/ricercheConcorsi.act=dettaglio&id=38786&dir=/rafvfg/cms/RAFVG/Concorsi/>. "S pridobitvijo prvih dodatnih strokovnih profilov lahko računamo, da bo novoustanovljeni deželni urad za Slovence, ki ga vodi dr. Erika Hrovatin, tudi operativno začel delo", poudarja deželni svetnik SSK in podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec.

Povejmo na glas

Draga 2017 o novem času

Nemara ni videti na prvi pogled, ampak letošnja Draga zelo močno posega v tiste problematike, ki jih prinaša nov čas. Marsikomu se lahko zdi, da se v resnici dandanes ne dogaja nič novega, vendar temu ni tako: novo se dogaja in koristno je vedeti, da vsakršno novo spreminjanje ali celo ruši staro in da so potemtakem možni neprijetni in celo nevarni zasuki, če se prehajanja časov ne zavedamo. In s tem zavedanjem Draga predlaga razmišljanje o narodni identiteti (dr. Maja Smotlak), o stanju slovenske manjšine v Porabju (mag. Valerija Perger), o vernosti na Slovenskem, ki je kot povsod razpeta med sodobnejšo družbeno vplivnostjo in vztrajanjem na odmaknjeni poziciji (dr. Igor Bahovec). Predlaga tudi razmišljanje o pravicah človeka ali zgolj državljana, kar je ob narodnostno vse bolj razvejeni in prepleteni družbi ter še posebej ob migrantskih premikih zagotovo povsem nova dilema (ddr. Klemen Jaklič). V vsakem primeru gre, kljub različnim področjem obravnave, za trden skupen imenovalec, saj so povsod na delu spremembe, ki potekajo tolkoo hitro, da bodo prinesle nemajhne težave, če ne bomo razmeroma hitro našli pravih odgovorov. Osrednji razlog hitrosti sprememb je nedvomno globalizacija, ki vse, tudi najmanjše prostore sveta, utemeljuje na novo, in to z vse večjo povezanostjo in sovplivnostjo z vsemi, pač s človeštvom v celoti. Če prav pomislimo, je neke vrste globalizacija že Evropska unija, torej evropeizacija, kjer vsi zadobivamo vse več značilno-

sti drugih evropskih držav in narodov in obratno. Samo tako si je mogoče razložiti, da narodnostni občutek ni več tisto, kar je bil, da tudi naše manjšine občutijo narodnost drugače kot nekoč. Tu velja na vsak način navesti pronicljivo analizo uvodne predstavitve organizatorja Drage, ki pravi dobesedno takole: "Vse naše manjšine se številčno krčijo, zavest plitvi, večinske institucije nas blagrujejo, češ da kulturno bogatimo prostor ob meji, toda nam s težavo, po kapljicah priznavajo tisto, kar je potrebno za naš razvoj". In ob vsem tem je verjetno utemeljeno že nakazano prepričanje, da za našo prihodnost niso rešitev tisti naši razmisleki in z njimi snovanja ter načrtovanja, ki se sredi silovitega, čeprav še vedno v glavnem nespoznanega dogajanja zatekajo v stare, toliko časa veljavne vzorce. Priseganje na narodnost, kakršna je bila v veljavi doslej, je slej ko prej strel v prazno in bi manjšine potisnilo v povsem zaprto folklorizacijo. Priseganje na narodnost na državni ravni, kakršna je bila doslej, zanesljivo vodi v škodljivo zaostrovano Orbanovo nazorsko in politično delovanje, ki pa mu žal utegnejo slediti mnogi drugi - ostrine so vselej privlačna najkrajša pot. Skratka, letošnja Draga nam ponuja temeljito osvetlitev razpotij tega prelomnega današnjega časa. Ta, kot rečeno, je enkratno in izjemno zahteven, vendar, kot vsak čas, vsebuje tudi pravo, novo in s tem rešilno usmeritev.

Janez Povše

Največ kmečkih pokojnin v znesku od 200 do 250 evrov

Upokoenci s pokojninsko dobo le na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti prejemale povprečno pokojnino v znesku od 150 do 850 evrov. A največ jih dobi pokojnino v znesku od 200 do 250 evrov in v znesku od 150 do 200 evrov, je vlada navedla v odgovoru na poslansko vprašanje Franca Breznika (SDS) o socialnem položaju prejemnikov kmečkih pokojnin.

Vlada navaja, da so bili v evidencah pokojninskega zavoda pregledani podatki o osebah s pokojnino na podlagi pokojninske dobe, v kateri je vključena pokojninska doba, pridobljena z opravljanjem kmetijske dejavnosti. Takšnih oseb je bilo na dan poizvedbe 15.231. Upoštevana je bila pokojninska doba iz katerega koli obdobja, priznana na podlagi

opravljanja kmetijske dejavnosti.

Aktivnih zavarovancev na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti po podatkih za maj je bilo 5154, kar v primerjavi z vsemi 907.229 zavarovanci predstavlja 0,6-odstotni delež.

Oseb, ki so uveljavile starostno ali invalidsko pokojnino in so imele priznano pokojninsko dobo na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti in tudi na podlagi drugih zavarovanj, je bilo na dan poizvedbe 13.037. Njihova povprečna pokojnina znaša od 100 do 1500 evrov, 12 pa jih dobi več od 1500 evrov. Največ jih dobi pokojnino v višini od 450 do 500 evrov.

Oseb s starostno ali invalidsko pokojnino, ki jim je bila priznana pokojninska doba izključno na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti, je bilo na dan poizvedbe 2194.

POGOVOR Barbara Franzot, prostovoljka

Begunci v Gorici, pereč problem

Medtem ko smo popolnoma nepripravljeni za sprejem priseljencev, ki se vedno bolj pogosto pojavljajo v Italiji, in bi bilo nujno takoj kaj ukrepati, se goriški župan Zibera stalno trudi, da bi dokazal, da priseljenci ne spadajo v Gorico in da je krivda prostovoljcev, če prihajajo v tolikšnem številu, saj jim ti nudijo stalno pomoč, namesto da bi jih poslali proč. Mogoče se župan moti, saj je v resnici preveč enostavno zavračati odgovornost in obsojati druge. Hoteli smo izvedeti, kako se počutijo prostovoljci in begunci v Gorici. Vprašali smo prostovoljko Barbaro Franzot, ki dnevno preživlja nekaj ur popoldne in zvečer z begunci pod tunelom Bombi ali na parkirišču v ulici Virgilio, kjer se ti pač nahajajo in kjer jim skupaj z bolničarko Viviano nudi nekaj zdravstvene pomoči in jim priskrbi najnujnejše. V teh dneh je v Gorici okoli 100 beguncev, toda število niha vsak dan, kajti nekateri prihajajo, drugi odhajajo. Iz javnih in občinskih ustanov prostovoljci ne dobivajo nobene pomoči.

Od kod prihajajo izseljenci v Gorico? Ali so prišli legalno v naše mesto?

Prihajajo predvsem iz Pakistana in Afganistana. Poudariti moram, da to stanje traja že tri leta. Begunci prihajajo sem, a tu nimajo nobene oskrbe. Zdaj so se težave še povečale, ker jih je težko zaslediti; prej so se vedno zbirali v parku, zdaj pa jim to ni več mogoče zaradi županovega odloka, ki prepoveduje vsako prenočevanje v mestnih vrtovih. Če jim hočemo nuditi pomoč in hrano ali zdravila, jih moramo iskati po mestu, saj se potikajo povsod, le v parkih ne več.

Kaj nudite beguncem in kaj oni najbolj potrebujejo?

Mi prostovoljci se dobimo vsak dan v popoldanskih urah na kakem parkirišču z begunci in jim damo to, kar najbolj rabijo: rjuhe, milo, zobne ščetke, majice, zdravila. Te stvari kupimo včasih mi sami, včasih nam priskoči na pomoč kaka organizacija. Skušamo jim pomagati tako, da lahko poskrbijo vsaj za osebno

Barbara Franzot

higieno. Zdaj nam prihaja na pomoč tudi poklicna bolničarka Viviana iz Vidma, ki nam prinaša z osebnim avtom zdravila ali razkužila. Begunci, ki prihajajo k nam, so tavalili več dni ali celo mesece po cestah, brez hrane. Nekateri prihajajo preko Balkana, Turčije in so tam padli v roke marsikateremu nepridipravu, ki jih je odgnal s palicami, kamni, tako da imajo tudi rane po telesu.

Kako jih sprejemajo Goričani?

Zelo slabo! Vidijo jih kot hudodelce, nosilce hudih bolezni. Že župan Romoli je žal pred leti začel politiko proti beguncem, zdaj se to stopnjuje. Že pred časom smo mi prostovoljci povabili občinske odbornike in župana na srečanje z begunci, da bi se o tem pogovorili in dobili skupne točke, a je bilo vedno zaman. Nihče iz občine ni prišel

zraven. Prebivalci pa v glavnem sprejemajo županovo mnenje in zato se težave še bolj večajo. Begunci so popolnoma prepuščeni sami sebi. Zdajšnji župan se obnaša še slabše z begunci in namesto da bi nam prostovoljcem prišel na pomoč, nas toži, da smo krivi prihoda novih beguncev. Same laži.

Ali ni dolžnost javnih organov nuditi pomoč potreb- nim?

Glejte, ko begunec pride čez mejo in mu policija vzame odtise, ima država dolžnost, da priskoči na pomoč. "Prvi sprejem" je v tem, da begunec dobi hrano, prvo zdravniško pomoč, prostor za spanje in prostor, kjer se lahko

gunce pred prefekturo z name- nom, da bi jih pustili tam same. Potem bi videli, kaj bi prefektinja napravila brez nas. A premagala nas je naša volja po nudenju pomoči ...

Ali je res, da vam je nekdo ukradel rjuhe?

Da, osemdeset rjuh je že zmanjkalo, ki nam jih je darovala škofijska Karitas. Tudi mi prostovoljci prinesemo včasih kako rjuho, ki smo jo dobili od kakega usmiljenega prijatelja, a država ali občina nam ne dasta niti evra. Pred časom smo šli na Rdeči križ po pomoč in smo videli veliko rjuh na kupu. Prosili smo, ali bi nam jih dali nekaj za begunce. Odgovorili so, da to so rjuhe za pse v občinskem pesjaku. Za begunce ne morejo dati nič.

Ali mislite, da imajo javna občila krivdo? Ali dajejo prebivalstvu resnične informacije?

Sploh ne! Prebivalci nimajo prave slike o izseljencih, a tudi občina ne. Prejšnji dan nam je občinska svetovalka Romano poslala sporočilo, v katerem nas je pozivala, naj zbiramo begunce samo na določenem kraju, a verjetno ne pozna situacije. Begunci se potikajo po več krajih. Ne moremo sami iskati beguncev po mestu. Odkar je župan izdal odlok proti bivakiranju, je še slabše.

Ali je županov odlok o bivakiranju protizakonit?

Odlok verjetno ni protizakonit, vendar ga je nemogoče izvesti. Kako bodo begunci plačali prekršek z denarjem, če ga nimajo?

Kako mislite, da se bo končala ta situacija z begunci?

Ne bo nobenega konca. Govorila sem in imam stike z različnimi prostovoljci iz vse Italije, tudi s tistimi, ki so na ladjah in krožijo po Sredozemskem morju. Povedali so, da je ta prihod beguncev velik zgodovinski preobrat, ki se bo nadaljeval še veliko let. Zato ne razumem našega župana in takih, kot je on, ki mislijo, da bo z nekim odlokom rešil Gorico pred begunci.

Lepa hvala za pogovor.
Karlo Nanut

"Čutijo, da niso zaželeni..."

Od konca druge svetovne vojne nismo videli toliko beguncev kot v zadnjih dveh letih, pravijo starejši ljudje. In res, vojne in razprtije v Iraku in Siriji in državne vojne v Somaliji, Eritreji in Libiji silijo veliko ljudi, da zapustijo svojo domovino in se podajo na pot, včasih tudi nevarno. Samo letos je na poti čez Sredozemsko morje že utonilo nad 2500 beguncev. Tudi v Gorici že več časa opazujemo naraščanje števila beguncev, ki se zbirajo v parkih, ob Soči ali drugod na odprtem, kjer se skušajo odpočiti, prebiti nekaj časa, nekaj dni, si kaj skuhati. Nimajo pa niti strehe nad glavo, da bi jih ščitila pred dežjem ali pekočim soncem. Begunci v Gorici v glavnem ne ostajajo veliko časa: večina jih odpotuje v Nemčijo ali v severne države. Vemo, da je goriški župan pred tedni izdal ukaz, da ne sme nihče bivakirati in ležati v parkih v upanju, da bo vsaj deloma "rešil" vprašanje beguncev. Vendar vemo, da v resnici to ne samo, da ne pomaga rešiti vprašanja, ampak zastruje problem in doseže, da begunci, ki so prisiljeni ostati v našem mestu, še bolj trpijo, saj ni mogoče pustiti človeka brez hrane in vsake tudi najmanjše pravice, kot so spanje, umivanje, počitek... Še živali imajo več pravic... V tem kontekstu je društvo Forum za Gorico pred časom povabilo državljane in politične sile, ki bi hoteli kaj pomagati, da se zberejo na sedežu v ulici Ascoli. Bilo je prisotnih precej ljudi, tudi nekdanja kandidata za župana Andrea Picco in Roberto Collini. Bilo je tudi precej prostovoljcev, nekateri so prišli iz drugih krajev, da bi ustanovili mrežo pomoči. Ljudje so se namreč začeli zavedati, da tako župan Zibera kot tudi goriška prefektinja se hočeta izogniti vsakemu odgovornemu dejanju in hočeta vprašanje beguncev prepustiti drugim italijanskim pokrajinam v upanju, da se bodo begunci odselili z Goriškega. Vendar, kot so sami prostovoljci in begunci povedali, bo stanje vedno slabše, saj begunci bodo še neizbežno prihajali, še več jih bo, kot si mislimo. Marsikateri državljani je povedal, da bi rad bil v pomoč in da se pogovarja s sosedi o tem stanju. Večina Goričanov je precej zmedenih in ne vedo, kako naj se obnašajo. Zaradi sporočanja medijev, ki nasprotujejo beguncem, se strah pred tuji več in tudi medsebojni odnosi se zastrujejo. Nekateri še mislijo, da so begunci samo slabi ljudje, hudodelci, ki bi se radi zaposlili namesto domačinov. Prostovoljci, ki pa imajo že več let opravka z begunci in se z njimi pogovarjajo, pravijo, da ni tako. Begunci sami so večkrat prestrašeni in zmedeni, saj, čeprav ne razumejo našega jezika, čutijo, da niso zaželeni. Nekateri celo doživljajo posmeh mimoidočih. V večernih urah pa, ko je manj prostovoljcev na razpolago, prihajajo že skupine desničarjev, večinoma iz "Casa Pound", in skušajo izzivati begunce, jih zmerjati in zaničevati. Zato so tudi prostovoljci prosili, da bi čim več ljudi dobre volje prišlo in obiskalo begunce na Travniku in bi bili vsaj nekaj časa prisotni, vsaj v večernih urah, kot pač kdo zmore, kajti le tako bodo ti bolj varni. Informacije, je povedal Collini, so tudi pri nas zelo pomanjkljive. Morali bi več pisati o resničnem stanju beguncev in ne nasprotovati vsakemu njihovemu prihodu. Ljudje namreč ne vedo, kaj se v resnici dogaja z begunci v Gorici. Občina bi morala nuditi vsaj začasno bivališče in možnost, da se nekaj dni odpočijejo, preden odpotujejo naprej. V Gorici je veliko praznih stavb in vojašnic in ne bi stalo veliko denarja preurediti prostor za dostojno bivanje. Razen tega občina in prefektura prejemata državni denar, da bi ga uporabili v te namene, a ga ne uporabljata. Vsi Goričani, ki se imamo za demokratične in pravične, bi morali od župana in od uprav skupaj to zahtevati. / **Karlo Nanut**

Senator in evropski parlamentarec levoliberalnega kova

Spomin na Vincenca Bettizo

Najboljša časnikarja stazame Enzo Bettiza in Frane Barbieri. Tako je rekel predsednik italijanskega senata filozof Marcello Pera pred nekaj leti na zasedanju italijanskih časnikarjev. Bettiza je bil velik italijanski časnikar, pisatelj in politik. Senator in evropski parlamentarec levoliberalnega kova. Bettizza je umrl v devetdesetem letu v Rimu 28. julija. Predsednik republike Sergio Mattarella se je toplo poklonil njegovemu spominu, tako tudi Giorgio Napolitano. V svojem življenju je bil deležen najvišjih odličij tako v Italiji kot na Hrvaškem.

Vincenc, Viko Bettiza se je rodil v Splitu 7. junija 1927, kar ga je pozitivno zaznamovalo vse življenje. Označeval se je predvsem za Dalmatinca, nato Evropejca, po potrebi Italijana pa Hrvata. V srcu pa je bil kozmopolitski Slovan. Spremljala ga je Masarykova miselnost levega liberalizma, v mlajših, dvajsetih letih pa je poskusil s komunizmom. Udeležil se je leta 1948 prav v Pragi mednarodnega

kongresa levičarskih univerzitetnih študentov. Delegacijo Ugija je vodil Giorgio Napolitano. A to je bilo v času, ko se je skušal uveljaviti z likovno akademijo. Bil je tudi slikar. Začel je v Splitu pri kiparju Mirkoviću, Meštrovičevem prijatelju. Meštrovič pa je iz okolice Drniša, od koder je bila tudi njegova mlečna mati baba Mara Vujnić, pravoslavna Srbkinja. Mati je bila Hrvatica z Brača, črnogorskega pokolenja. Po rojstvu je zbolela za tifusom in ni smela dojit sinčka. Zadnja leta je zanj skrbela v Rimu babina vnukinja, prav tako Mara. Ob obisku doma v Kričkih po jugoslovanski vojni je v sobi babe videl svojo sliko iz otroških let. Šele tedaj je zvedel, da ga je lahko dojila, ker ji je ob rojstvu umrla hčerkica. Baba mu je sledila do 11. leta, ko je moral v šolo v Zadar. Otroštvo so spremljale torej drniške pripovedi. Z mamom in dojiljo je govoril srbohrvaško, z očetom, industrijcem za dalmatinsko beneško narečje. Družina je razpolagala z veliko cementarno Portland. Omenjal je, da

je že Dioklecijan poskrbel v Splitu za armaran cement, saj je utrjeval zidave z "grdim" železjem. V svojih knjigah in spominih označuje vedno prihod italijanske vojske v Split leta 1941 kot italijansko okupacijo, ne tako pa vrnitev Jugoslavi- je. Zdaj nekateri njegovi kolegi pa pišejo, da je moral v begunstvo po jugoslovanski okupaciji, tako Cazzullo v Corriere della sera. V knjigi Eksil pa je Bettiza mojstrsko opisal stanje. Oblasti so podržavile cementarno, kot so podržavile druga podjetja, a očeta, inženirja in podjetnika, prosile, naj ostane. Menil pa je, da komunistični sistem ni primeren za podjetništvo, in sklenil, da odidemo "č". Izrecno poudarja, da ni bilo pritiskov. Kot so po prvi vojni nekateri družinski člani izbrali Jugoslavijo, drugi Italijo, so tokrat optirali za Italijo in odšli. Nismo zbežali.

Bettiza je bil ponosen na svoji

dve kulturi. V Dalmaciji smo imeli od srednjega veka italijansko kulturo, a brez italijanske krvi. Zlatko Crnković ga je označil za hrvatskega pisca, ki piše v italijanščini. To je zelo cenil. Sam je rad navajal Poljaka Con-

rada, ki je pisal v angleščini, prav tako Nabokova, Kundero, ki je začel pisati v angleščini. Bil je kozmopolitski pisec tako v novinarstvu kot v književnosti. Med mnogimi knjigami je gotovo izjemna Eksil. Delo zrelosti, v katerem privre na dan vsa

preboljena izkušnja. Tako neka-ko kot Mušičev niz Nismo poslednji šele dvajset let po uničevalnem taborišču. Knjiga je prejela l. 1996 nagrado Campiello.

A še prej je leta 1958 izšla Tržaška prikazen, v Trstu ambientirana poznejša zgodba. Bettizza je bil navezan na to knjigo, ki je izšla v številnih prevodih, a je naletela na negativno šovinstično kritiko. Dolžili so ga nesramne sociološke analize mejnega iredentizma na osnovi Vivantejevega pristopa. Šele leta 1962 je prejel v Moskvo pismo, lahko rečemo, velikega Claudia Magrisa, v katerem je delo označeval kot najpomembnejšo knjigo povojne tržaške književnosti. Bil je ponosen, da je v slovenskem prevodu izšla takrat pri Cankarjevi založbi. Morda je tudi to pripomoglo, da je bil vseskozi tudi akritično navdušen nad Slovenci in Slovenijo, ki pa se ne zaveda vloge, ki jo je odigral v njeno obram-

bo. Bil je podpornik osamosvojitve, kot je branil Hrvaško pred srbskim napadom.

Leta 2008 je Bettiza ponosno pisal: "Se spomnite na diplomatsko psihodramo l. 1991, ki so jo inscenirale vlade Skupnosti, še ne Evropske unije? Bili smo na začetku bratomornih vojn v nekdanji Jugoslaviji. Vse vlade, razen Nemčije, so se nerazumno postavljale proti sklepu Slovenije, da se osamosvoji, potem ko je v devetdesetih dneh odvrnila poskus agresije zvezne vojske pod srbskim vodstvom. Evropska kanclerstva so zapirala oči pred beograjskimi dejanji, dramatično kazala na posledice slovenske odcepitve za varnost Balkanov in rušenja federacije. Hipokrizija, kratkovidnost, srbofilstvo, amaterska realpolitik in ignoranca so oslepili Pariz, Rim, London in celo Washington. 1. januarja bodo iste države, ki so takrat nasprotovale neizpodbitnim razlogom slovenske osamosvojitve, videle prav Slovenijo na krmilu Evropske unije. Tako bodo utrpeli zgodovinski ukor: pred 16 leti so hoteli držati Slovenijo izven Evrope, no zdaj se znajdejo na vrhu evropskega predsedstva.

/ str. 12
MO

Romanje na Barbano

Skupaj za nove duhovne poklice

Letošnje romanje slovenskih vernikov iz goriške nadškofije in tržaške škofije na Barbano je bilo, kot že nekaj let, na

za slovenske vernike na Goriškem. Potrebujemo duhovne poklice, če hočemo pomoč za svoje duhovno življenje; zato so romarji Bogu

duhovne poklice; za bolnike, da bi tudi iz žrtev njihovega trpljenja zoreli novi duhovniški, redovniški in misijonarski poklici; za

homiliji poudaril, da so v avgustu trije veliki prazniki nebeške Matere, ki so med sabo povezani in "imajo nekaj kraljevskega v sebi". Dne 5. avgusta - "v najhujši vročini" - slavimo Marijo Snežno: na ta dan leta 352 naj bi, po izročilu, Marija v Rimu s snegom pokazala, kje naj ji zgradijo cerkev, ki je potem postala ena najpomembnejših bazilik (Santa Maria Maggiore). Marija je resnično, kot pravi Salomon, "hladna voda žejnemu človeku

Škof msgr. Jurij Bizjak

tudi druga najmočnejša figura pri šahu in kartah, je še poudaril msgr. Bizjak; pravimo, da je jesen "kraljica barv", orgle so "kraljica glasbil"... "Z nazivom kralj/kraljica označujemo vse, kar je najmočnejše, najvišje, najsvetejše", vse, kar krepi našo vero, upanje in ljubezen, tri stebre našega delovanja. Ona je "vzor resničnosti, pravičnosti in svetosti", je kraljica nebeškega kraljestva,

poseben način posvečeno skupni molitvi za duhovne poklice. Okrog 250 romarjev je v jutranjih urah ponedeljka, 28. avgusta, prispelo do priljubljenega svetišča na otoku v gradeški laguni, da bi se znašli "v Marijinem objemu", je na začetku maše povedal g. Karel Bolčina, vikar

položili na oltar to željo in prošnjo, v upanju, da bi Marija "materinsko pogledala na nas". Molili so za starše, da bi kot dobri vzgojitelji oblikovali zdrave krščanske osebnosti, ki jih Bog kliče v svojo posebno službo; za mlade, da bi rastle v duhu velikodušnosti in požrtvovalnosti ter da bi se pogumno odločali tudi za

semeniščnike in bogoslovce, da bi se dobro pripravili na odgovorno službo. Evharistično bogoslužje, ki je "izraz ljubezni Boga do nas in naše ljubezni do Njega preko Kristusa", je tokrat vodil koprski škof msgr. Jurij Bizjak. Izjemni poznavalec Biblije, čigar vsaka beseda je prežeta s svetopisemsko modrostjo, je v

dobra novica iz daljne dežele".

Ona je uresničila to, kar so dolgo oznanjali. "Vsakdo izmed nas pozna hude vročine"...; ona, ki je zanesljiva, zna "potešiti hrepenenja našega srca". Dne 15. avgusta praznujemo Marijino Vnebovzetje. Čeprav se ta praznik danes morda zdi večini ljudi nekam oddaljen, je škof zatrdil, da se "z vnebovzetjem v

srcu rodi prav vsak človek". Vnebovzetje namreč pomeni poveličanje, srečo, po kateri hrepeni vsak človek. Zato je vnebovzetje "vsakemu človeku pisano na kožo, zapisano v srce". Tako vnebovzetje nudi "pravilno izhodišče, pravičen pogled na vse stvari". Nazadnje, 22. avgusta, je praznik Device Marije Kraljice, "pravzaprav vrhunec Snežnice in Vnebovzetja". Marija je kraljica angelov, očakov, prerokov, apostolov, mučencev, spoznavalcev, devic, vseh svetnikov, "vseh naših vzornikov"... Kraljica je

je kraljestvo resnice in življenja, svetosti in milosti, miru in ljubezni, navaja drug hvalospev. Škof je na koncu vsem navzočim zaželel, da bi jim tudi romanje na Barbano, ki je "tako posrečeno odrezana od sveta", vlilo notranjega miru in poguma. Po eni strani namreč živimo v svetu, po drugi pa včasih potrebujemo tudi nekaj odmaknjenosti, je še dejal.

Popoldne so romarji zmolili rožni venec za nove duhovne poklice in v prepevanju litanij prejeli božji blagoslov.

DD

Cerkveni in družbeni antislovar (39c)

L kot LEPOTA 3

Vračamo se k enemu od začetnih izhodišč našega razmišljanja o lepoti in se sprašujemo, če je lepota nekaj objektivnega oz. obče veljavnega, ali ne. Tu se lahko lomijo kopja, kot se je meni zgodilo, pa ne enkrat, a se žal v resnici to ne dogaja prav pogosto. Dam primer. Nekdo naredi neko novo arhitekturno stvaritev, zadevo objavijo, potem pa pride do številnih mnenj, mnenja pa imajo približno enako vrednost. Eden bo rekel, da mu je všeč, eden, da mu ni, kdo bo celo zbral pogum, da bo rekel, da je tisto grdo. Bog pa varuj, da bi si kdo drznil nekoga vprašati, kakšni so objektivni razlogi, da je tista stvaritev lepa, ker hitro pride do bliska, gromov in toče. Da bi tako odgovorili na vprašanje, ali je lepota nekaj objektivnega, bi tako lahko zgolj opazovali svet, ki nas obdaja, pa ocenili stopnjo občutljivosti za lepo, ki jo ljudje imajo, ne toliko sami po sebi, temveč zaradi tega, ker medijski vpliv in prevladujoča kultura nam vsem nekaj vsiljuje. Če začnemo pri glasbi, lahko pomislimo na tisto, kar nam polni ušesa po radiu, po nakupovalnih središčih, drugih javnih prostorih, na televiziji... Lahko tudi pomislimo na podobe, ki jih imamo neprestano pred očmi na istih mestih, pa še na "jumbo" plakatih, kjer je na pretek takšne in drugačne golote, seksualnih sporočil in še česa. Treba je tudi reči, da smo ljudje dandanes zaprti v neki splošni masovni egoizem, po katerem nič kaj ne skušamo gledati onkraj ali izven sebe, temveč iščemo le tisto, kar koristi nam samim, še to pa v zelo utilitarnem in ekspresnem smislu (da

mora namreč biti takoj oz. bi že moralo biti včeraj). Ljudje smo morda izgubili vero v lepoto zato, ker smo izgubili vero v ideal ali v ideale, kar pravzaprav pomeni, da smo izgubili vero v presežno. Nekako smo prisiljeni misliti, da je naš svet svet apetitov. Tako torej nekaj nima nobene vrednosti, če ni koristno - to je vse. Kakšna pa je korist lepote kot take? Toda, po-

tem bi se lahko vprašali tudi po tem, kakšna je korist ljubezni ali prijateljstva. Zašli smo torej v utilitarizem, ki je le eno od področij širšega gibanja, ki nosi ime modernizem. Ameriški arhitekt je tako dal glas modernizmu, ko je trdil, da je oblika odvisna od funkcije, namenja, namembnosti. Z drugimi besedami - treba je neha-

ti misliti na to, kakšen je izgled neke stavbe, saj je zlasti in predvsem važno to, čemu služi. Temu se je še kako podleglo tudi v cerkvenih krogih, kar je vsem na očeh, a se ne bomo preveč ob tem zaustavljali. Tako ali tako bi prišlo do tistega, kar smo dejali prej v začetku. Vsekakor je koristnost nadomestila lepoto in postala temeljni ali osrednji kriterij za presojo, tudi umetnostno. Tisto, kar je danes pomembno, je to, da je nekaj inovativno, šokantno, kreativno, včasih tudi čez vse meje okusnega. Tako ni več objektivnost tistega, v kar zremo, kar nam ponuja ključ za interpretacijo, temveč je sporočilo prikrito, skrito, stvar interpretacije, po navadi skrito v mislih umetnika samega, ki nas želi šokirati, impresionirati in ne vem še, kaj. Tu ni več prostora za vrednostne sodbe, temveč zgolj takšna ali drugačna eksplozija kreativnosti, ki jo le redki izbranci lahko doumejo, v polnosti seveda le umetnik sam. Umetnost je tako postala neki luksuz, okrask, igračka za sloj navdihnenih intelektualcev, navadni ljudje pa tega ne morejo razumeti, pa jih niti ne zanima.

Andrej Vončina

ROMANJE V MEDJUGORJE

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. oktobra letos

Odhod z avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj jutraj v petek, 6. oktobra. Proti večeru prispemo v Medjugorje, kjer bosta sv. maša in čaščenje sv. križa. V soboto jutraj vzpon na Križevac, kdor bo mogel. Zvečer sv. maša in čaščenje Najsvetejšega. Še prej obisk Podbrda, kraja Marijinih prikazovanj. V nedeljo srečanje s Skupnostjo družin in zvečer sv. maša. Popoldne obisk Cenacola. V ponedeljek jutraj odpotujemo proti domu, za sv. mašo se ustavimo v hrvaškem Lurdu pri Makarski. V večernih urah prispemo domov.

Prijave: g. J. Markuža, župnik v Zgoniku - tel. 040-229166 (za Tržaško), g. Darko - 3703201305 ali 0481-32121 (za Goriško), ga. Anica 00386-5-3022503 (za Slovenijo).

Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno veljavno izkaznico za inozemstvo.

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Križ je zasajen v Sveto Trojico

Jezusova smrt moremo gledati z različnih zornih kotov. Judovski voditelji so ga zavrnil kot **krivoverca** in bogokletnika, rimska oblast ga je obsodila kot **upornika** in nasprotnika. Na teološki in duhovni ravni pa je bila **to smrt učlovečenega Božjega Sina**, ki je doživel popolno oddaljenost od Očeta in njegove ljubezni. Lahko bi spregovorili o prepadu v Bogu, ki je nekaj nezaslišanega, ker sta Sin in Oče eno v Svetem Duhu. Oče ni rešil Sina iz njegove smrtnosti, nebo se ni oglasilo ob njegovem krik, moral je strpeti trpljenje do kraja in ostati sam v svojem umiranju ter smrti. Sveti Pavel je začutil to **Jezusovo bolečino, ko Oče ni prizanesel niti svojemu lastnemu Sinu** in je dopustil njegovo smrt. Vsi smo bili na Kalvariji, ko je trpel naše grehe in umiral zaradi našega upornišva. Vendar tudi **Oče** ni mogel ostati brez sočutja in oddaljen. **Trpel je z njim**, a mu tega zaradi trpljenja in bolečine **ni mogel pokazati v ljubezni Svetega Duha**. Ostala je praznina, ki je bolela Očeta in Sina. Sin je tako izkusil vso razbitost in grenkobo greha.

Božje trpljenje je sprejemljivo in ga moremo zaslutiti samo v luči trinitarnih odnosov, v katerih so **vse Osebe v neprestanem podarjanju**. **Oče** skupaj s Sinom podarja svoje najdražje, svojega Sina. **Sveti Duh** omogoča to podarjanje, obenem pa je prav pomanjkanje občutja njegove prisotnosti 'krivo' za Sinovo zapuščenost in trpljenje. Nihče ne more doživeti takšnega trpljenja in zapuščenosti kakor učlovečeni Sin, ki je eno z Očetom. Različne upodobitve Kri-

stusa na križu z Očetom, ki ga objema, in Svetim Duhom v podobi goloba, ki je med njima, kažejo na globoko razumevanje skrivnosti Svete Trojice, ki so jo v kasnejših stoletjih humanizma kar precej zanemarili.

Zato je mogoče reči, da je **križ zasajen v življenje Svete Trojice pred stvarjenjem sveta**, ko je Oče rodil Sina za žrtveno podarjanje. Tudi vse ustvarjeno nosi pečat križa in darovanja. Po žrtvi in daritvi moremo najti pot k izvirni ljubezni, se spraviti in oživiti odnose z ljudmi in z Bogom. **Križ se dviga proti grehom človeštva** kot kača na drogu v puščavi, da morejo na njem vsi najti ozdravljenje od pikov greha. Jezusov križ razodeva križ, ki je vtkan v zgodovino odrešenja in nosi podobo Svete Trojice. Na

križu se je Bog razodel, kot ljubezen in dar v svojih največjih globinah. Tako smo po križu dobili zopet naš človeški obraz in oživili Božjo podobo. Na križu se učimo izprazniti od vsega, kar je naše, in se podariti drugim ter jih sprejemati kot dar v njihovi drugačnosti. Življenje je lepo, ko se vse spremeni v dar. Sveta Trojica more postati stil in način našega življenja. Podarjanje Oseb je življenje, ki nas navdihuje za nove korake pokorščine in zaupanja Bogu, pa tudi odpuščanja in odpiranja k ljudem. Sveti Duh je moč za vsa človeška darovanja, da se moremo osvoboditi sebičnosti in stopiti v krog dajanja in sprejemanja, ki ne pozna konca.

Vsakoletna likovna akademija Umetniki za karitas na Sinjem vrhu

"Ljubezen je ..."

Vsako leto se sredi vročega avgusta na Sinjem vrhu nad Vipavsko dolino zberejo umetniki na likovni koloniji *Umetniki za karitas*, da bi v miru, zbranosti, a tudi lepem druženju naredili umetniška dela za dobrodelno organizacijo, ki vsako leto znova poskrbi, da gre zbran denar od prodanih umetniških del v roke najbolj potrebnim.

Tudi letos je bilo tako in tudi letos smo umetnike, družino Vidmar, ki gosti umetnike ter organizatorji, obiskali, saj v Novem glasu od samih začetkov spremljamo in sodelujemo z organizatorji, ki pripravijo razstavi tudi v Trstu in Gorici.

Umetnike smo v sredo, 16. avgusta, pred dnevom odprtih vrat, našli sredi dela; nismo jih motili, smo pa z njimi pokramljali ob uri kosila, ko je več časa za pogovor, za snidenje, predvsem pa za medsebojno spoznavanje. Veseli smo bili dejstva, da smo na Sinjem vrhu že takoj srečali Kristjana Vidmarja, hišnega gospodarja, ki se je z družino in vsemi nami, ki smo ga imeli srčno radi, lansko leto moral prezgodaj posloviti od očeta Hieronima. Kristjan je mlad, poln življenjskega elana in z družino je od lanskega leta posodobil penzion, predvsem pa pred Vidmarjevo domačijo postavil nov podest iz sibirskega macesna, ki kljubuje vetru,

mrazu, vročini, dežju in snegu. Nove mize in stoli na tem podestu samo govorijo o tem, da gre življenje Vidmarjeve hiše naprej, kot gre naprej tudi gibanje *Umetniki za karitas*, saj gre za pravo gibanje vedno večje skupine ljudi, ki se zavedamo pomena lepote in dobrote.

Prav lepo in dobro veljata in se morata deliti in tega se zaveda duša kolonije *Umetniki za karitas* Jožica Ličen, ki skupaj z umetnostno kritičarko Anamarijo Stibilj Šajn iz leta v leto vztraja.

Geslo kolonije in razstav *Umetniki za karitas 2017/2018* je "Ljubezen je ...". To je več kot očitna povezava z apostolsko spodbudo Radost ljubezni papeža Frančiška. "Ljubezen je potrpežljiva, ljubezen je dobrotljiva, ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli se pa resnice.

Vse prenaša, vse veruje, vse upa, vse prestane. Ljubezen nikoli ne mine (1 Kor 13,4-8)". Sodelavci Karitas se pri svojem delu srečujejo s številnimi družinami in posamezniki, ki so izgubili vero v ljubezen. Med nami so razdrte družine,

Jasna Merku'

Kristjan Vidmar

enostarševske družine in družine, ki sicer še vztrajajo skupaj in iščejo pot do ljubezni in spoštovanja. Strokovni svet kolonije, ki ga sestavljajo likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn ter likovni ustvarjalci Jože Bartolj, Lucijan Bratuš,

Milena Gregorčič, Azad Karim, Silva Karim, Mira Ličen Krmpotič, Tone Seifert, Bogdan Šoban in Janez Štros, v skladu s Pravilnikom, ki ga je pripravila voditeljica projekta Jožica Ličen in potrdilo tajništvo Škofijske karitas Koper, je letos izbral udeležence: iz Slovenije so: Marko Andlovic, Andrejka Čufer, Leander Fužir, Branko Jazbar, Janez Ovsec, Jošt Snoj, Igor Zimic in Edo Zupan; iz Nizozemske sta prišla Marian Henriette Kromkamp in Ben Schildkam, iz Nemčije Anuschka Dupalo – Loss, iz Turčije pa Ahmet Özel.

Prav turški slikar nam je na Sinjem vrhu povedal, da se je ponovno vrnil, ker se je hotel tako pokloniti spominu na pokojnega Hieronima. Na Sinjem vrhu smo srečali tudi generalnega tajnika Slovenske karitas, ki je prišel na sestanek s tesnimi sodelavci; Imre Jerbic se je z

Foto Jožica Ličen

Brane Jazbar

Leander Fužir

Igor Zimic

Jošt Snoj

Lucijan Bratuš

Jožico Ličen pogovarjal, kako naprej, stiske revnih so v Sloveniji vse večje. Mimogrede sta nam oba povedala, da predvsem starejši, ostareli kmetje, ki so v revščini, prejemajo namreč sramotno nizke pokojnine, ki presežejo komaj sto evrov na mesec, nikdar ne pridejo iskat pomoči na karitas, preponosni so, da bi na starost priznali, da jih je slovenska družba zavrgla.

"Pa vendar moramo vztrajati!" sta bila soglasna Imre in Jožica, medtem ko je pravica Slovenske karitas gospa Ivanaka, odločna in prešerna gospa, samo dodala, da njo najbolj zabava, ker se z denarjem organizacije najbolj ukvarjajo tisti, ki nikdar nič ne dajo: "Te najbolj skrbi, kam gre denar, pa jim mirno povem, naj se ne ukvarjajo s tem; smo še vedno organizacija, ki zanemarljivo malo, od šest do osem odstotkov vsega proračuna, porabi za lastno režijo.

Umetnica Jasna Merku', lanskoletna udeleženka likovne kolonije, je prišla tudi letos na Sinji vrh, za dva dni, našli smo jo ob drvarnici, v kateri ima svoj atelje vsako leto Tone Seifert. Povedala nam je, da rada pride, ker je na Sinjem vrhu "preprosto lepo, kot je lepo druženje z umetniki", tako lepo, kot je bila lepa njena slika v nastajanju; delala je na prostem.

Mira Ličen Krmpotič, umetnica, ki je velikokrat že krasila s svojim delom naslovnico Novega glasa, je med klepetom z likovnim umetnikom Lucijanom Bratušem preprosto povedala, da je prav, da se kolo-

nija nadaljuje, ker "tako tudi umetniki lahko vsaj malo pomagamo". Medtem ko je Brane Jazbar povedal, da skuša združiti svet Sinjega vrha s svetom iz Južne Amerike, kjer je pred leti slikal. Slikar Jošt Snoj nam je pokazal niz svojih magično upodobljenih cerkev, Leander Fužir je upodabljal svoje preproste ljudi. Vesel je bil, ko smo mu povedali, da je prav naša sodelavka lansko leto kupila njegove otroke s kruhom na razstavi v Trstu. Vsak umetnik je svet zase, pa vendar so vsi delovali na Sinjem vrhu kot eno. Igor Zimic iz Nove Gorice nam je skromno dodal, da

upa, da bodo kaj njegovega organizatorji prodali, naslikal je tudi križ, simbol trpljenja in trpečih, katerim skuša likovna kolonija *Umetniki za karitas* pomagati. Deset letošnjih udeležencev je ustvarilo 25 likovnih del, 75 ostalih darovalcev pa 93, lepa bera, ki bo zdaj romala v svet. Ob sklepu kolonije je bila postavljena priložnostna razstava. Umetnike za karitas in avtorje sta na slovesnosti predstavili likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn in voditeljica projekta Jožica Ličen. V kulturnem programu so nastopili Mladi z Gore, Venček narodnih in nekaj drugih pesmi pa je zapel Mladinski pevski zbor s Cola pod vodstvom Melite Lemut Bajc. Prisotne je nagovoril ajdovski župan Tadej Beočanin, prisotna pa je bila tudi gospa Ljudmila Novak, ki se je umetnikom tudi pisno zahvalil.

ca projekta Jožica Ličen. V kulturnem programu so nastopili Mladi z Gore, Venček narodnih in nekaj drugih pesmi pa je zapel Mladinski pevski zbor s Cola pod vodstvom Melite Lemut Bajc. Prisotne je nagovoril ajdovski župan Tadej Beočanin, prisotna pa je bila tudi gospa Ljudmila Novak, ki se je umetnikom tudi pisno zahvalil.

tekst in fotografije Jurij Paljk

Patricija Simonič

Srečanja pod lipami / Gost agronom Miloš Čotar

Oljkarstvo spet priljubljeno pri nas

V četrtek, 3. avgusta, je bil gost na Srečanju pod lipami goriški agronom in družbeni delavec Miloš Čotar. Srečanje *Oljkarstvo v našem prostoru in času*, ki sta ga priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v sodelovanju s Kmečko zvezo, je vodil urednik, programist, režiser pri slovenskem programu deželnega sedeža Rai Jan Leopoli.

Najprej je agronom, ki se tudi sam ukvarja z oljkarstvom, opisal sorte oljk in povedal, da se pri nas splača saditi belico, ker ima ta avtohtona vrsta precejšnjo mero vzdržljivosti, produktivnosti in dobre lastnosti za namizno uporabo in za pridelek olja.

Nato sta se govorca dotaknila praktičnih tem, kot so na primer sajenje oljk, razdalje med drevesi, pomembnost svetlobe in dobrega vzdrževanja. Prav te stvari so pomembne, da oljko ne napadejo razne bolezni, ki so sicer pri nas manj hude kot v južnih krajih. Najhujša bolezen je pavje oko,

ki se pojavi, če oljkar zanemari drevo: slabo obrezovanje, površno sajenje, pomanjkanje svetlobe, prekratke razdalje med drevesi itd. Med škodljivci pa je na prvem mestu muha. Tukaj je Čotar razložil, da obstaja več sredstev za preprečevanje napada: ena so strupi, druga pa so ekološka sredstva. Agronom rajši uporablja drugo rešitev.

Govorca sta se med večerom dotaknila še številnih zanimivih vsebin, kot so na primer nabiranje oljk, delovanje torklje, skladiščenje oljk in olja. Predavanje se je kar dolgo nadaljevalo, kajti prisotni so pokazali veliko zanimanja in postavili agronomu kar nekaj vprašanj.

Ob koncu je moderatorja zanimala še figura pokuševalca olja. Miloš Čotar je vpisan v državni seznam pokuševalcev in je član deželne komisije, ki ji pravijo Panel. Evropska skupnost, pravi agronom, je pač določila, da razred ekstrasdeviških olj mora tudi skozi strokovne pokušnje. Te so precej zapletene, ker se mora sku-

pina pokuševalcev dobro ujemati in večkrat vaditi. Tekmovanja, na katerih se oljkarji pomerijo med seboj, so precej zahtevna, ker mora pokuševalec oceniti tudi do sto olj na dan. Podrobno je opisal delovanje komisije ter postopek pokušnje in ocenjevanja.

Na koncu večera je agronom povedal, da pri nas oljkarstvo nima tako močnega gospodarskega pomena, ker imamo druge pridelke, ki prevladujejo, kot, recimo, vrhunska vina. Je pa dobra dodatna ponudba, ki lahko dopolni tipične izdelke našega področja. Izrazil je tudi lepo misel: "Pravijo, da se oljke sadijo za vnuke, jaz pa mislim, da jih lahko uživamo tudi mi. Oljka je od nekdaj simbol miru in jaz menim, da je oljni nasad kraj miru in kraj zatočišča in premisleka za kmeta. Zato privoščim vsem, da ga tako tudi doživljajo". Prisotni so po predavanju lahko poskusili olja, ki jih je ponudil predavatelj, in vina, ki jih je predlagala kmetija Primosic.

MČ

Srečanja pod lipami / Dr. Drago Štoka

"Življenje je kot hoja po stezici"

Poletni program Srečanj pod lipami se je končal v sredo, 9. avgusta, s predstavitvijo knjige *Po stezicah in brezpotjih*. Knjiga, ki jo je napisal dr. Drago Štoka, je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi ob avtorjevem pomembnem jubileju.

Večer, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Krožka Anton Gregorčič, sta vodili prof. Majda Cibic in prof. Marija Češut. Prof. Marija Češut je uvedla večer in pozdravila prisotne v imenu Goriške Mohorjeve družbe in njenega predsednika Renata Podversiča. Med predstavitvijo je profesorica prebiral odlomke iz knjige, o nastanku publikacije in njeni vsebini je pa prijetno in naklonjeno spregovorila prof. Majda Cibic.

Oblikovanju knjige se je z izredno pozornostjo in skrbjo posvetil umetnik Franko Žerjal, ki je dal z

inovativnim pristopom poseben pečat temu delu. V knjigi so samostojna dela, ki si jih je zamislil oblikovalec ob branju in jih je potem računalniško in na sodoben način obdelal. Kako se je spoprijel s to nalogo, je sam povedal in natančno razložil svoje zamisli. Posebna zahvala gre tudi novinarki Eriki Jazbar za tehtno in skrbno uvodno besedo.

Bistvo avtorskih spominov je človek v vsej svoji razsežnosti, pravi prof. Majda Cibic. V ospredju so osebnosti naše zgodovine, ki so žrtvovale življenje za slovenstvo. V tej knjigi najdemo te osebe, ki jih je zgodovina predolgo pozabljala in skrivala, svoj prostor. Prav zaradi tega je delo posebno dragoceno. Poudarek na človeka je še posebno pomemben v teh časih, ko smo vsi ujeti v ta virtualni svet z računalniki in pametnimi telefoni. Zgodi se, da zgubimo stik z

realnostjo in človeški odnosi se na ta način zrahljajo.

Avtor se v knjigi spominja na korenine, na domače kraje in na svetle like, s katerimi je sklenil globoke prijateljske vezi in ki so ga spremljali skozi življenje. Avtorja vznemirjajo tiste osebnosti, ki so morale prehoditi pot mučeništva in preganjanja. Žrtve, ki so bile preveč časa zamolčane.

Ob koncu večera je spregovoril še avtor sam, ki se je najprej zahvalil vsem, ki so prispevali k nastanku knjige. Obrazložil je, zakaj si je zamislil tak naslov. Štoka pravi, da je življenje kot hoja po stezici. Posameznik po lastni krivdi ali zaradi drugih prej ali slej krene z glavne poti in zaide na brezpotje, kjer se lahko tudi izgubi. Veliko zmago pa človek doseže, ko zmore z brezpotja zopet doseči pravo pot.

MČ

Dramska Družina SKPD F. B. Sedej / Gledališče na ocvrtem

Še zadnjič zelo uspešno na odru Drakula

Poznoavgustovski večer, v petek, 25., se je v dvorani župnijskega doma F. B. Sedej v Števerjanu zvil v skrivnostno ozračje, ki je ob gosti umetni megli zavelo že pred začetkom predstave. Zagnani igralci Mladinske skupine M+ F. B. Sedej Števerjan so na domačem odru v abonmajskega nizu gledaliških ljubiteljskih predstav *Gledališče na ocvrtem*, ki ga je drugo leto zapored priredila Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan, pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete Gorica, Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Sveta slovenskih organizacij, še zadnjič zbrano in prepričljivo, vseskozi vzdržujoč napetost in tematsko skrivnostnost, prikazali igralsko in uprizoritveno zahtevno dra-

mo *Drakula*. Med občinstvom – prisotna sta bila tudi predsednik SSO Walter Bandelj in goriška občinska svetnica iz vrst SSk Marilka Koršič – je bilo opazno precej mladine, ki je gotovo bolj dovzetna za tovrstne, bolj sodobno zasnovane predstave kot pa starejši gledalci, ki so jim verjetno bolj pri srcu klasična dramska dela v tradicionalnem uprizoritvenem slogu.

Opirajoč se na roman Brama Stokerja, je znano zgodbo "o vampirju" za mlade gledališke navdušence, ki so takoj z veseljem sprejeli tekst, posrečeno priredila in zrežirala mlada poklicna igralka Patrizia Jurinčič Finžgar, članica SNG Nova Gorica. V njeni različici, ki ji posebno vzdušje ustvarjajo avtorska glasba Patricia Quaggiata in osvetlitve

oz. zatemnitve prizorišča pa tudi zanimivo in smotno izdelana scena, si temnačni protagonist s sesanjem človeške krvi podaljšuje življenje, ker

brez predaha išče svojo nadse drago zaročenko, ki mu jo je pred 400 leti ugrabil sovrtažnik. S to mračno zgodbo

se prepleta druga ravno tako čustveno močna med mladim Johnatanom in Mino, o kateri je Drakula prepričan, da je njegova izgubljenka ljubljena. Prav ljubezen, ki veže mlada zaljubljenca, zmaga nad temnimi silami, tako da ima shrhljiva vsebina, katere mračne in presunljive oden-

imenitno prestala Mladinska dramska skupina M+, se je kakih desetkrat pojavila na naših odrih, tudi na Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinhah, na katerem ji je strokovna komisija dodelila tretjo nagrado v mladinski kategoriji. Naj še zadnjič poimensko navedemo nastopajoče: Miha Kovic - Drakula, Mira Boškin, Jana Juren - Selma, Sara Soban - Lucy (Drakulove neveste), Alessandro Pasi - Johnatan, Nika Devetak - Mina, Samuele Vittorio Ferletti - doktor Seward, Alek Devetak - asistent doktorja, Chiara Bergnach - Mary Reinfield, Tadej Lukman - profesor Van Helsing. Kot je pred začetkom predstave pojasnila Ilaria Bergnach, organizacijski vodja števerjanske dramske skupine SKPD F. B. Sedej, je bila uprizoritev *Drakula* poslednjič na odru, ker se bo večina članov - igralcev in zakulisnih tehnikov - Mladinske skupine M+

razkropila po raznih koncih in krajih, ker bodo letos stopili na univerzitetno pot. Mimogrede jim želimo, da bi se s tako vnmom in zagonom, kot so se lotili gledališkega dela, "spoprijeli" tudi s študijem. Bergnachova je tudi napovedala prihodnji dogodek *Gledališča na ocvrtem*, ki bo v nedeljo, 17. septembra, ko bodo člani Dramske skupine SKPD F. B. Sedej imeli prvo ponovitev nove predstave *Leto šlagerja*, sodobne drame nizozemskega avtorja Rika van den Bosa, v režiji Tomaža Krajnc.

Tako se v letošnjem letu števerjanska Dramska družina lahko ponaša kar z dvema premiernima uprizoritvama, kar ni ravno pogosto v ljubiteljskih gledaliških krogih! Tudi avgustovski gledališki večer "na ocvrtem" se je kar najlepše končal pod zvezdami ob prijateljskem kramljanju. Gledalci so ob cvrtih dobrotah nazdravili pridnim igralcem s čašico rujne kapljice, ki so jo ponudili vinarji Vinoteke Števerjanski griči.

Iva Koršič

Tabor volčiči 2017

Goriški volčiči in volkuljice čuvajo naravo

Volčiči in volkuljice krdela Sambhur iz Gorice so se letos odpravili na Visoko pri Poljanah, kjer jih je čakal še zadnji izizz letošnjega skavtskega leta: poletni tabor. Tako so v torek, 18. 7. 2017, pozdravili starše ter se z avtobusom odpeljali do Vrtovčevega doma. Tam so spoznali predstavnike ljudstva Na'vi, ki so jih prosili za pomoč v boju proti pohlepni ljudem, ki napadajo njihov planet. Volčiči so se izkazali v vseh preizkušnjah ter z geslom *Čuvajmo naravo* uničili sovražnike in njihove načrte.

Prvi dan so volčiči postavili jambor in z dvigom zastave uradno začeli tabor. Naslednje dni so namenili urjenju različnih spretnosti in veščin, ki bi jim prišle prav v primeru napada zlobnih ljudi. Otroci so raziskovali okolico, razbirali šifrirana besedila in se izkazali

v športnih vajah na kopnem in ob vodi. Učili so se spoštovati naravo, v kateri vidi skavt božje delo, in odločno sklenili, da jo bodo branili. Člani krdela Sambhur so pokazali pripravljenost in pogum, ko so se odpravili na nočni izlet k Drevesu Duš, kjer so spoznali skrivnosti ljudstva Na'vi. Mali skavti so se posvetili tudi duhovnosti. V glavnem zboru so vsak dan po-

slušali odlomek iz Svetega pisma ter s pomočjo starih volkov spoznali življenje sv. Frančiška, zavetnika volčičev. Voditelji so priredili tudi športni dan, na katerem so se volčiči izkazali na mnogih postojankah: skakali so v žakljih, vadili ravnotežje in natančnost, igrali bowling, se preizkusili na poti preživetja ter se nazadnje veselili pri igranju

roverčka.

Volčiči so se med tednom pripravljali na boj in urili svoje umske ter telesne sposobnosti. Vse, kar so se naučili, so pokazali v zadnjem spopadu, ko so hudobneži prišli do Vrtovčevega doma ter napadli Stare volkove. Mali skavti so rešili svoje voditelje in zlobne premagali v odločilni veliki igri. Volčiči so se zmage veselili in o tem pripovedovali staršem, ki so se jim pridružili naslednji dan pri maši, tabornem ognju in zadnjem zboru. Vsi zbrani so zapeli *Pesem slovesa* ter sežagali jambor. Vsak je nato odšel proti domu, s sabo si je nesel košček jambora in seveda mnogo nepozabnih spominov.

Trudi

Nad sto članov na tradicionalnem izletu

Goriški upokojenci v okolju furlanskih Dolomitov

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško že vrsto let prireja v mesecu avgustu tradicionalni piknik, povezan z izletom. Tokrat se je nad sto upokojencev 5. avgusta odpravilo z dvema avtobusoma na kraj Barcis v Valcellini, v okolje vršacev furlanskih Dolomitov. Pri istoimenskem akumulacijskem jezeru jih je na mostu Antoi pričakal vodič, ki jih je v dveh izmenah z vlakcem popeljal na ogled slikovite soteske, ki jo je reka Cellina v stoletjih izdolbila med skalovjem.

Po ogledu so se udeleženci odpeljali v zaselek Mal-

nasio, v občino Montereale di Valcellina. Tu je skupina imela na razpolago štiri vodiče, da bi lažje in podrobneje sledila pri vodenem ogledu hidroelektrične centrale Antonio Pitter, ki so jo po dokončnem zaprtju leta 1988 spremenili v muzej »IS Science

di arheološkega vidika. Zamisel in skrb pri gradnji hidrocentrale je imel inž. Aristide Zenari, medtem ko je inž. Antonio Pitter skrbel za vse ostale elektrotehnične rešitve. Centralo so začeli graditi leta 1900, končali pa leta 1905. Ker je bila zgradba privat-

na značaja, so dajali velik pomen tudi na solidnost in arhitekturni zgled, le tako so za gradnjo objekta lažje pridobili potrebna sveža finančna sredstva. Upokojencem so prikazali celoten proces za pridobivanje električne energije in izčrpno obrazložili tudi delovanje posameznih strojev in delov. Izstopila je slika kompleksnosti postopkov in tehnoloških dosežkov, da je delovanje lahko potekalo učinkovito in brezhibno. Zanimivo je dodati, da je omenjena hidrocentrala svoj čas veljala za največjo tovrstno zgradbo v Evropi in bila tudi prva, ki je dovajala tok za razsvetljavo trga Sv. Marka v Benetkah.

Sledila sta kosilo in druženje v restavraciji Monte Spia, na lepi in razgledni točki v kraju Montereale Valcellina. Veselo razpoloženje je spremljala prijetna glasba ob petju slovenskega harmonikarja ter pevke vse do odhoda v poznih popoldanskih urah. (in)

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel

S petjem in dobro voljo v novo sezono

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice je od 16. do 19. avgusta imel intenzivne vaje v samostanu šolskih sester na Brezjah. Na vsakoletni pevski teden, kjer pevci poglobimo in nadgrajujemo svoje znanje, smo odšli z vlakom z novogoriške železniške postaje. Že vožnja z vlakom na Gorenjsko je bila posebno doživetje. Pevke in pevci, stari od 15 do 19 let, smo pod taktirko dirigenta Davida Bandlja na pevskem tednu pripravili cel kup starih in novih pesmi za prihajajočo sezono. Dnevne pevске vaje so bile zahtevne in so trajale več ur.

Vsaki dan smo pevci imeli osem ur vaj, med katerimi so seveda bili pavze in kosila, večeri pa so bili na-

menjeni druženju.

Zbor, ki je do danes dosegel že vrsto odličnih rezultatov, pa se je med drugim in tretjim dnem ukvarjal tudi z vajami za vokalno in dihalno tehniko, najprej po dvojicah, potem pa skupno; vodila jih

je Nina Kompare Volasko, ki že sedem let spremlja razvijanje zbora. Mlade pevke in pevci smo tako z dobro voljo in z delavnostjo že stopili na prag nove sezone koncertov in tekmovanj.

Luka Paljč

Foto JMP

Obvestila

Mladinski dom Gorica obvešča, da bo od 28. avgusta do 8. septembra potekal drugi del POLETNOSTI 2017, in sicer: priprava na začetek pouka za osnovno in srednjo šolo in priprava na vstop v srednjo šolo. Informativno srečanje s starši obiskovalcev pošolskega pouka bo potekalo v četrtek, 7. septembra, ob 18.00 na sedežu v Gorici, ul. Don Bosco 60. Vpis k pošolskemu pouku 2017/18 je še možen. Informacije; tel. 366-6861441 ali 331-6936603, e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskem pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

“Male oglase” najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtipkate iskani niz “Mali oglasi”.

Cestitke

Janezu in Katji, ki sta v soboto, 29. julija, stopila na skupno življenjsko pot, želijo obilo sreče in lepih trenutkov člani društva Sedej iz Števerjana in župnija iz Števerjana.

Darovi

Ob smrti drage ljubljene **mame**

Lojzke daruje hčerka Marina za **Novi glas** 100 evrov in za **Sv. Goro** 300 evrov.

Za **Novi glas** daruje župnijski urad Drežnica 50 evrov.

Sožalje

Ob smrti **Nade Tomsič** izreka dolgoletnemu **odborniku Emila in sorodnikom** iskreno sožalje Društvo goriških upokojencev.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 1. 9. 2017 do 7. 9. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00.

Spored:

Petek, 1. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 3. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, režijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 4. septembra (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 5. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Planinski orel - Izbor melodij.

Četrtek, 7. septembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Dramski odsek PD Štandrež

V poletni toploti igralci niso mirovali

Foto DP

pa so navdušili gledalce v Vojšnici na Krasi in v Kanalu, kjer je bilo sredi avgusta prav prijetno na prizorišču ob Soči. Udeležba je bila številna in veselo vzdušje zagotovljeno. Naj pri tem omenimo, da je sodelovanje med skupinami iz Štandreža in Kanala že dolgoletna in uspešna stalnica. V petek, 25. avgusta, so štandreški komedijanti obiskali Orehovlje. Tja sta jih povabila Krajevna skupnost in tam-

Kot je že večletna naveda, člani štandreške dramske skupine ne mirujejo niti v poletnih mesecih in nastopajo v raznih krajih, predvsem tam, kjer nimajo dvorane in so v takem kraju lahko prireditve samo na prostem. Predstave pod zvezdami imajo svoj čar in drugače izzvenijo kot med štirimi dvoranskimi zidovi. Tudi pri gledalcih je več sproščenosti, kar pozitivno vpliva na nastopajoče. Predstavo na prostem so imeli že v mesecu juniju, ko so z novo premiero uprizorili nastopili na domačem Prazniku špargljev v župnijskem parku pod lipami. S komedijo *Dohodnina*

kajšnje društvo, da bi obogatili večdnevno praznovanje vaškega zavetnika sv. Avguština, ki ga v tem kraju vsako leto zelo slovesno počastijo. Na velikem prizorišču ob reki Vipavi, kjer potekajo razne dejavnosti, in ob lepi udeležbi gledalcev sta Majda Zavadlav in Božidar Tabaj zabavala prisotne z vedro igro *Gremo v teater*. Ob koncu predstave sta nastopajoča povabila vse prisotne, naj se v nedeljo, 27. avgusta, udeležijo slovesne sve-te maše v čast krajevniemu patronu. Po sv. maši je bilo namreč ob cerkvi družabno srečanje z mladinskim programom.

DP

Slavnostni govor v Kobaridu 27. 8. 2017 Andrej - Slavko Uršič

Kobariški župan Robert Kavčič je v pozdravnem nagovoru poudaril pomen miru in demokracije, ki ju danes uživamo, in dejal, da je Kobarid danes kraj svobodnih srečevanj različnih narodov, spomnil pa se je tudi zaslug velikega domačina, o čigar trpljenju je spregovorila slavnostna govornica dr. Mira Cencič. Njen govor zaradi še vedno aktualne vsebine z veseljem objavljamo v celoti, radi pa bi poudarili tudi dejstvo, da se je spominske svečanosti v čast mučeniku Uršiču, politiku, dejansko našemu kolegi in seveda duhovnemu ustanovitelju današnje stranke Slovenska skupnost, ki je nastala na temeljih Slovenske demokratske zveze v Gorici, na povabilo organizatorjev, udeležil tudi Uršičev nečak Marko, ki se je rodil v Vidmu, kjer tudi živi. Njegovo pričevanje je bilo shrljivo, saj je spregovoril o stricu, ki ga sam ni poznal, a sta njegova senca in smrt vedno živela v njihovi družini, spregovoril je o žalosti domačih, predvsem pa o neznosnem trpljenju svoje stare mame, ki se ni mogla nikdar sprijazniti z dejstvom, da ni mogla na grob svojega ljubljenega sina. "Pred časom sem spoznal poklicnega potapljača, ki sem ga vprašal, zakaj tvegajo potapljači svoja življenja, ko iščejo utopljene osebe in se potapljajo tudi do sedemdeset in več metrov v globi-

Uršič - Jeron (1826–1888), je Kobarid veljal za najbolj narodni kraj na Primorskem. Tu je živahno delovala Čitalnica z odmevnimi domoljubnimi prireditvami. Narodno-kulturno je deloval tudi rod Antona mlajšega (1871–1951), ki se mu je v zakonu z Amalijo Volarič rodilo sedem otrok. Za narodno delovanje so bile razmere izjemno težke. Dva totalitarna režima sta dušila in trla to številno družino.

Z velikimi črkami sta zapisana v narodnem spominu Antonova sinova Rudi in Andrej.

Rudi je bil po starih običajih določen za bodočega gospodarja. Mladost je preživel pod italijansko zasedbo in naglim vzponom fašizma. Zaradi ogrožanja domačega jezika se je pridružil uporniški skupini, ki je postopoma poniknila v tajno delovanje in se je imenovala TIGR. V Kobaridu je ta podtalna organizacija povezovala večino trdnih kobariških tržanov z današnje Manfredove ulice - Mašera, Manfreda, Boneš, Jeron. Upornost se je rodila iz narodnega dostojanstva, saj je prav ta kraj doživljal že pred legalnim prevzemom fašistične oblasti divje nasilje škvadrstičnih tolpa. Razjarjeni črno-srajčniki so novembra 1921 požgali žganovo

nagovarjal svoje rojake do zgodnje smrti v starosti 53 let.

Andrej Uršič, po domače Slavko, je v slovenskih biografijah označen kot domoljub, časnikiar in politik. Rojen je bil leta 1908. Obiskoval je gimnazijo v Novem mestu, študiral pravo v Ljubljani in tu deloval v časnikiarstvu, kulturnih in političnih organizacijah ter bil sourednik dnevnika Jutro. V politiki je zagovarjal liberalno in jugoslovansko usmeritev in se družil s primorskimi intelektualci sorodnih političnih nazorov.

V silno zapletenih vojnih časih je bil nasprotnik vsakršnega povezovanja političnih strank z italijansko oblastjo. Zavzemal se je za združitev vsega slovenskega ozemlja v obnovljeni Jugoslaviji s spoštovanjem demokratskih načel in socialne pravičnosti.

Foto JMP

no. Povedal mi je, kako pomembno je njihovo delo, dodal je še, da ne vem, kako hvaležni so jim svojci umrlih, ki dobijo truplo pokojnega in ga lahko hodijo obiskovat na grob. Hvaležen sem vam, da se spominjamo tu na strica, o katerem ne vemo, kje je pokopan, zelo hvaležen!" je dejal Marko Uršič pod spominskim obeležjem.

Ko smo v tišini poslušali izbrane odlomke iz spisov o demokraciji Andreja Slavka Uršiča, ki jih je jasno prebiral prof. Marija Češut, smo se še enkrat zavedeli, da je naša dolžnost, da ohranimo spomin na velikega primorskega mučenika, prav tako pa tudi, kako aktualne so njegove misli tudi danes.

Primorska zgodovina je naš ponos in naša bolečina. Stojimo pred Jeronovo domačijo, ki je spomenik naše zgodovine, simbol krivic, trpljenja, upanja in ponosa.

Narodno delovanje Jeronove rodbine sega v obdobje preporoda, to je v drugo polovico 19. stoletja. V času, ko je županovale Anton

gospodarsko poslopje, naslednje leto pa porušili več spomenikov, požgali kobariško knjižnico in drežniško župnišče, trgali slovenske javne napise in oskrunili Gregorčičev grob.

Rudi, ki ni skrival narodnega ponosa, je za oblast veljal za slovanofila, antiitalijana in antifašista. Že leta 1927 je pod težkimi udarci fašističnih pendrekov obeležal na pločniku, ker je izložbeno okno v svoji trgovini okrasil in barvah slovenske trobojnice. Užaljeno domoljubje ga je spodbujalo k še večji upornosti pri varovanju narodnih vrednot in tako si je zaslužil tri leta konfinacije in po vrnitvi še dve leti policijskega nadzora. Ko je svobodno zadihal, je nadaljeval s podtalnim narodnim delovanjem in bil ponovno postavljen pod policijski nadzor, ki se je izvajal podnevi in ponoči. Po propadu fašizma se je vključil v OF, vendar je kmalu občutil, da ni osvoboditev edini cilj odpora, kar je povojni čas tudi potrdil. Ob priključitvi Kobarida FLR Jugoslaviji je odšel v Trst, se zaposlil pri tržaškem radiu in s svojo mehko, lepo zvonečo slovensko besedo

Njegova politična skupina se je v jeseni 1941 pogajala za vstop v OF, a ni prišlo do sporazuma, ker ni sprejela vodilne vloge komunistov. Andrej je ostal zvest gibanju, imenovanemu Ljubljanska liberalna sredina, ki se je, kot vse sredinske skupine, zavzemala za enoten nestrankski narodni odpor brez nadvlade komunistične partije. Andrej kot član posebne primorskega odbora te politične skupine se je povezoval s tržaškimi liberalci in preko njih z goriškimi katoliškimi sredinci. Njegove poti je zvesto spremljala služba VOS-a in skrbno beležila tudi vsebino njihovih pogovorov. Kot predstavnik sredinske politike je v letu 1944 sprejel kot dejstvo sporazum Tito - Šubašič, zaradi česar je moral na zagovor h generalu Rupniku in bil kaznovan na dva meseca prisilnega dela. Položaj sredincev je bil neugoden, udarce so dobivali z vseh strani. Že italijanska policija ga je v okupirani Ljubljani večkrat iskala, zlasti v letu 1941, zato se je za nekaj časa umaknil iz javnosti, a miru ni imel tudi kasneje, iskali so ga spet le malo pred propadom

fašizma, navaja vosovsko poročilo.

Maja 1945 se je Uršič pravočasno umaknil na Koroško, odpotoval v Rim, nato v Trst in se naselil na svojem domu v Kobaridu, ki je spadal pod ZVU, prepričan, da se zaradi čiste vesti in poštenega dela nima ničesar bati. Povezoval se je s somišljeniki v Trstu in Gorici. Opazoval je razmere. Ocenjeval je posledice politike komunistov do zahodnih zaveznikov, ki je z grožnjami ovirala sodelovanje z njimi in poskrbela, da so jih na skrbno organiziranih protestnih shodih zmerjali z okupatorji in imperialisti. Motila ga je tudi internacionalistična politika slovensko-italijanskega bratstva. Ugotavljal je, da svoboda, o kateri so sanjali, se zanj borili in umi-

Foto JMP

rali naši ljudje, ni prišla v naše domove. Nasprotno, v imenu svobode in demokracije se je širil komunistični totalitarizem, in to z metodo brezobzirnega ustrahovanja.

Povsod po Evropi je že zavladal mir, pri nas je še trajala revolucija in zahtevala novih žrtev. Izvajali so se montirani procesi in tihi poboji. Takih razmer kot narodnjak in demokrat ni mogel odobravati.

V Trstu in Gorici je začela skupina predvojnih narodnih delavcev organizirano obnavljati od komunistov neodvisno strankarsko politično življenje v prizadevanju za pravo svobodo in demokracijo ter narodnostne pravice Slovencev, za kar je bil komunizem brezbrizen.

Pridružil se je ustanoviteljem Slovenske demokratske zveze v Gorici, postal član njenega odbora in urednik časopisa Demokracija, ki je začel izhajati aprila 1947, ko se je že vedelo, da smo po znani zgodovinski odgovornosti izgubili Trst, Gorico in del našega narodno čistega ozemlja.

Demokratska organizacija se je čutila dolžna izpričati, da želijo ljudje živeti svobodno po starih slovenskih idealih. Veliko somišljenikov si takega hotenja zaradi strahu ni upalo javno izpostaviti. To so bili temni časi. Le peščica pogumnih je na glas branila najdražje vrednote našega naroda, svobodo in dostojanstvo, upanje v prihodnost, vrednote, izhajajoče iz vere naših očetov, in narodni ponos.

Duša in učitelj demokratičnega tabora je bil Andrej Slavko Uršič. V svojih člankih in govorih je nastopal odločno proti vsem oblikam suženjstva in proti zlorabi pojmov svoboda in demokracija. Utemeljeval je spoznanje, da diktatura proletariata ne more biti ljudska demokracija in ne more biti svoboda, ker ne priznava demokratskih pogojev. Slovenska demokratska zveza je bila v poplavi laži in nasilja krik

slovenske vesti za resnico in pravico.

Samostojni nastop Slovencev v Italiji je močno vznemiril stranko, ki si je s prevarami utrjevala oblast. Grožnje Slovansko-italijanske antifašistične unije, ki je označila demokrate za fašiste in narodne izdajalce, so se stopnjevale. Uresničile so se prav tu, dober kilometer proti meji.

V nedeljo, 31. avgusta 1947, to je pred 70 leti, so Andreja Uršiča s premišljeno pretvezo zvalili iz Kobarida v Robič, kjer so se ljudje zbrali na veselici. Na povratku z motornim kolesom je bil ustavljen z napeto žico in ugrabljen. Za njim je izginila vsaka sled. Na kraju zločina je ležalo motorno kolo, žica in dva nabita samokresa. V gozdu so našli denarnico, na

pročelju domačije.

Resnica je počasi prihajala na dan, kar je omogočalo odprtje arhivov in skrbno raziskovanje časnika Iva Jevnikarja. Dostopno gradivo ne daje odgovorov na vsa vprašanja, je potožil raziskovalec. Nedvomno pa je iz dokumentov razvidno: da je ugrabitelj odredila takratna slovenska in ne krajevna oblast; da je bil Andrej Uršič odveden v udbovske zapore, kjer je bil zasliševan najmanj do 29. septembra 1948; da je veliko časa preživel v samotni celici sam proti sebi in sam s seboj; da so bila zaslišanja strogo varovana skrivnost pod zaznamko 'neznan Slavko', da so bila dolga, nočna, tudi v kratkih časovnih presledkih, sredstvo duhovnega, duševnega in telesnega mučenja.

Andrej Slavko Uršič v državi, ki se je imenovala ljudska in demokratska, ki je imela svojo ustavo in zakonodajo, ni bil aretiran, ni bil sojen in ni bil obsojen, temveč ugrabljen na ozemlju takrat še zunaj države; zasliševan, mučen in duhovno ter duševno strtl je čakal na rešiteljico Smrt. Po zadnjih raziskavah naj bi ga umorili šele novembra 1950, torej po treh letih skritega trpljenja.

Narodni mučenec Andrej Uršič ni bil nikoli izbrisan iz seznama živih in njegov grob je še danes znan le njegovim mučiteljem in morilecem. Nihče še ni priznal dejanja, nihče se ni kesal, nasprotno - zagovorniki tako zavrženih dejanj bi radi učili demokracijo za 21. stoletje.

Skoraj nepričakovano je ožive-

la tudi njegova zamisel svobode in demokracije in začela zelo počasi postajati stvarnost. Dobili smo večstrankarski sistem, demokratsko ustavo, a s svojo samostojno državo nismo povsem zadovoljni, ker si ne znamo ustvariti demokracije, zato je še tako pomemben nauk tega velikega zagovornika svobode in učitelja demokracije.

Državo, kakršno si želimo, si moramo ustvariti sami. Država je taka, kot je oblast, oblast pa je odvisna od nas vseh. "Razpis novih volitev pomeni vrnitev oblasti neposredno v roke ljudstva in to jo podeli tistim predstavnikom, ki mu zaupajo svojo usodo", tako pravi Uršič in pojasnjuje: Demokracija je ena, demokracija je ali pa je ni. Demokracija ni nikdar omejena na vladajoče, ni svoboda večine, marveč svoboda za vse, zato ima občutek svobode tudi pristaš manjšine, opozicije. V demokratski državi se nobeno javno vprašanje ne rešuje brez predhodnega javnega razpravljanja med zagovorniki različnih stališč ter sklepa večine.

Demokracija od vsakega državljanja zahteva, da misli s svojo glavo, terja kritično mišljenje, lastno razsodnost, osebno prepričanje, a svojega mišljenja ne vsiljuje drugim z nasilnimi sredstvi. Demokracija je dopuščanje in spoštovanje drugačnega mišljenja.

"Za demokrata ni sramota priznati svojo zmoto in spremeniti nazore pod težo dokazov", nas poučuje Uršič.

Spremeniti nazore ni lahko, priznati lastne zločine je težko, a to je edina pot v sožitje. Priznanje, kesanje in odpuščanje bodo pogasili ogenj razprtij in sovraštva. Čas je, da se vtakne meč v nožnico in da se uresniči demokratska načela našega velikega učitelja. Čas je, da njegovo junštvo in mučeniška smrt obrodiva sadove, da živimo v naši lepi demokraciji, brez groznice in sovraštva, v miru in sreči.

Mira Cencič

PEVSKI SEMINAR 2017 Mala nedelja

Kot vedno, bo ta moj uvod pokazal, kakšen hud porod je imel spet letos seminar. Saj veste, to je stara stvar: da se kaj dobrega rodi, odbor ima polno skrbi.

Težko je vse zadovoljiti: dobro jesti, dobro piti, plavati, na izlete iti, se učiti, a spočiti, plačati pa čisto malo... Krasno! Če bi se le dalo!

Pa se ne, to dobro vemo in se sanjam odpovemo. Saj je bistveno le dvoje: da se kaj novega zapoje, da pod izkušeno kontrolo vrnemo se v pevsko šolo.

A letos prvo obvestilo nas je z grenkobo napolnilo: ker smo prestari že za rast, naj pojemo le Bogu v čast. Pol jutra je dovolj, kot kaže. Potem v bazen in na masaže!

Nič o ljubezni, zgodovini, naravi, čustvih, domovini?! Zakaj pa Pahor, ki praznuje več kot sto let, lahko potuje, še knjige piše in predava? Je dobra samo z njim narava?! Je kje zapisan rok uporabe posvetnih pesmi? Kdaj zapade?!

No, malo smo se užalili in nejevolje nismo skrili. Odbor protest je razumel. In da bo vsak od nas vesel, je lanska dirigenta izbral, najboljša, kar jih Bog je dal.

Tudi posvetne pesmi imamo. Hvala, odborniki, za izbrano. Od zdaj pa nič več vzdihovanja, če Berta k delu nas priganja! Hočeš biti kot ta mladi? Torej: sedi, molči, vadi!

Damijana – kot vse prave dame – nam kaže, kako v nas verjame. Goro not s sabo prinese in trdi, da se res zanese, da bomo v petih dneh vse znali. Da zmoremo, smo dokazali?

Da ne bi si predstavljal kdo,

da je na vajah gladko šlo, da smo le note preleteli, nič popravljali, hiteli, da je zaprla kdaj uho, da bi čim bolj hitro šlo!

Niti od daleč! Ta Damijana najprej nam zapoje sama: alt, sopran in tudi bas, visoko, nizko bolj od nas. In čudno: nič ne zakriči, če zraven brundamo še mi.

A ko pozneje "grje zarjes", gorje, če kdo zabruna vmes! Včasih komu glas ovene... "Točna nota se zadene! Za drsanje so tobogani"! Če vlečemo in smo zaspani: "Piano" -nej: 'počase pjet! Soprani! Nimaste stu ljet"! Bi rekli "skoraj". Pa molčimo. (saj se kar dobro še držimo!) In z nami tudi je mladina: Špela, Veronika in Tina.

"Čisto ku suza mora bet"! Zaradi tega spet in spet Damijana vstopa vse ponavljaj, pa kaj, ko vedno se obnavlja ista napaka, da nekdo bulji v note in ne v njo! Tako je ritem spet razbit in... ajde! na popravnih izpit!

"Gledi naprej in ne nazaj ku Kitajci! Veš, zakaj? Da naštimaš šuobco u časi! Drgači bo šlo prepočasi-pol sekunde, niti ne in vsa zgradba se podre! Jen z enim učom vsej pogledi, kej maha uni tam uodspredi! Če kljunčke vsi zaprete skupaj, bo vtis bolj dober, tako upaj"! Smo to pri maši uporabili? Tega ne bomo poglobili.

Tudi ne spraševali okrog. To le Damijana ve in Bog!

Potem – tako kot smo želeli – smo še posvetne pesmi peli. Znano pesem "Regiment" prirédil je naš dirigent. "Še otroci jo poznajo! Lahko bi šla skoz' z eno vajo"! Kdor reče to, ta sploh ne ve, kdo je Lavrenčič, ki vse preproste pesmi skomplicira in mu je vseč, ko dirigira, da to, kar je imel v glavi, zbor s slabim petjem ne pokvari.

V tej pesmi z maršem se prepleta nežna ljubezen do dekleta, ponos vojaka, ki izda le s pušeljcem, da rad jo ima. Smo vam to dvojnost prikazali ali smo vse mu zamazali? To bi hudo nas prizadelo... Z njim bilo je krasno delo!

Hilarij se je ves spotil, da nas tri pesmi je naučil. Ker smo zabiti? Ne, to ni to! On noče biti kot Toté, pred nami kot pajac skakljati, nam vstopa z mahanjem dajati.

Vse mora biti točno v glavi: smisel, note, ritem pravi! Zato: najstrožje navodilo: na pamet znati besedilo! Če besed ne bo lovil, razum bo notam le sledil. Če pa se to ne bo zgodilo, treba vzeti bo črnilo, kar na roke napackati besede, note - in to brati.

Ko prva pesem je za nami, "Zdravico" vadimo kot v Drami: z ostro, rezko izgovarjavo dati misli obliko pravo, obenem zvoku intenziteto. P in R zelo napeto izgovoriš, pa si OK! Od tam gre gladko vse naprej. P naj v ustih eksplodira, R se na zobe opira. Če s tem proteza iz ust zleti, nikar ne delaj si skrbi: vse zavarovanje krije, tudi zobne polomije.

"Gularja sem tela imet",

je polna energije spet in če pravilno je zapeta, prijeten valček se obeta. Če ritem se bo kje zataknil, plesalec se bo pač spotaknil. Zakaj se večkrat to zgodi? Ker pevec v note le strmi.

Dilema tega seminarja: zakaj se z notami ukvarja pevec, ki ne zna jih brati, a jih noče iz rok dati? Damijana pravi, da takoj, ko pevec ni gotov, kot noj glavo nekam v tla zarije, da tako pred njo se skrije.

Hilarij pravi, da ta mladi not ne odložijo radi, ker zadaj – prav lepo zakrit – lahko je telefonček skrit.

Pevec pravi, da pošili v note le, da vidi v sili, če sledi re ali sol, drugače pa ne gleda dol, oči nikoli ne odvraca, note zanj so le pahljača!

Zdaj pa za prijeten konec še pokukajmo v lonec! V začetku smo se spraševali: kam so nas vendar ti poslali?! Vse naravno in vse bio... Bog ve, če klimo dovolijo?! In pa ta naravna hrana... bo brez okusa, prav nič slana? Nič kaj takega zares! Ni nas čakal plehek gres! Tisti mehek kruhek bel vse okuse je imel: ta z ocvirki, ta ima sir, ta spet zrna – polno izbir! Vse, kar v krožnik se je dalo, prav prijetno je dišalo, pristno, zdravo, kar se da, boljše kot pri nas doma.

Kar nas spravilo je v šok, ni bil kak jedilni obrok, pač pa napisana novica, da smo "Zveza Trst-Gorica". Je zahteval to Torrenti?! "Basta con questi lamenti"! bo rekel, ko bo ob novici vršalo v Trstu in Gorici. Le mirno! Prav nič hudega sluteč je ta napis – dobro želeč – Hotél pripravil, ki ne ve, kaj vse pri nas narobe gre!

Lučka Susič

Ob 104. rojstnem dnevu našega pisatelja
Torrentijeva voščila
Borisu Pahorju

Težko najdeš pridevnik, ki bi ustrezno opisal gospoda takšne veličine", je v sporočilu za javnost ob 104. rojstnem dnevu

ljubezni. Pravzaprav je zgledni branitelj svobode narodov in ljubezni med ljudmi". V čestitkah, ki jih je Torrenti izrekel v imenu

pisatelja Borisa Pahorja zapisal deželni odbornik za kulturo Dežele Furlanije Julijske krajine Gianni Torrenti. "Prav neverjetna je Pahorjeva lucidnost, ko motri aktualno dogajanje in ga potem komentira skozi svoja številna in boleča izkustva", je dodal Torrenti. "Okusil je bedo med prvo svetovno vojno, bil je priča zločinom fašizma, doživel je grozoto nacističnih taborišč in potem je neomajno opozarjal na komunistične zablode. Pri vsem tem je bil vedno zvest idealoma svobode in

celotne deželne vlade, je tudi poudarjeno, da se je italijanska javnost pozneje od ostalih evropskih držav zavedela vrednosti Pahorjevih del. "A bolj od člankov v časopisih in gostovanjih na televiziji je ključno, da je tržaški pisatelj obiskal številne italijanske šole in mladim pripovedoval o zgodovini Trsta, njegovega zaledja in celotne Furlanije Julijske krajine. Zaradi tega Pahorju dolgujemo ne le prisrčna voščila, ampak tudi veliko zahvalo", je dejal Torrenti.

ARC/PV

52. ŠTUDIJSKI DNEVI
DRAGA 2017

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA
OPČINE (TS) – DUNAJSKA CESTA 35

Petek, 1. septembra 2017

Ob 16.30: dr. Maja Smotlak

● **POJMOVANJE NARODNE IDENTITETE MED SLOVENCIM NA ZAHODNI NARODNOSTNI MEJI OD 19. STOLETJA DO SODOBNOSTI SKOZI PRIZMO ROMANA**

Ob 19.00: predvajanje dokumentarnega portreta o življenju Borisa Pahorja "Boris Pahor. Portrait d'un homme libre" avtorice in režiserke Fabienne Issartel

Sobota, 2. septembra 2017

Ob 16.00: mag. Valerija Perger

● **KAKO DOLGO BO PORABJE ŠE SLOVENSKO?**

Ob 19.00: ob sedemdesetletnici priključitve Primorske Sloveniji bomo v sodelovanju s Kinoateljajem predvajali dokumentarno videonovelo MOJA MEJA, ki jo bo predstavila avtorica Nadja Velušček

Nedelja, 3. septembra 2017

Ob 9.00: sveta maša za udeležence Drage. Somaševanje bo vodil škofov vikar v Goriški nadškofiji Karlo Bolčina

Ob 10.30: dr. Igor Bahovec

● **O VERNOSTI NA SLOVENSKEM: OD SOCIOLOŠKO-ANTROPOLOŠKE ANALIZE DO KRŠČANSTVA, KI PRINAŠA UPANJE, POGUM IN USTVARJALNOST**

Ob 15.30: slovesna izročitev 6. Peterlinove nagrade

Ob 16.00: ddr. Klemen Jaklič

● **O DILEMI NAŠEGA ČASA: PRAVICE ČLOVEKA ALI DRŽAVLJANA**

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

20

Septemberski ali septembrski?

Zadnjič sem si dala duška z iskanjem napak v napisih v trgovini, žalostna pa sem že naslednji dan ugotovila, da ni nič boljše v knjižnicah. Tako kot v trgovine vas poleti nemara pogosteje zanese tudi v knjižnice. Ne vem, zakaj sem avgusta zagledala plakat, ki se navezuje verjetno na lanski ali letošnji prihajajoči september, v glavnem, pisalo je: *Izbrane septemberske e-knjižne novosti*, pod napisom pa je bil seznam knjižnih naslovov. Kaj me je zbudilo tokrat? Napačno zapisan pridevnik septembrski. Čeprav se ime devetega meseca po vrsti zapiše s tremi e-ji, torej *september*, zadnji med njimi v izpeljanki *septembrski* izpade. Podobno je tudi v besedah: *metrski* in *decembrski*, čeprav se zapiše *meter* in *december*. Marsikdaj zato vidimo napačno zapisano metersko blago in decemberske počitnice. Včasih nam pomaga, če izvem, zakaj je tako, zakaj pride do izpada zadnjega zapisanega e-ja. Gre za to, da je ta zadnji zapisani e pravzaprav izgovorjeni polglasnik, to je tisti glas, ki ga poznamo bolj iz besed *pes*, *dež*, *steza* in *deska*, v katerih je naglasen, pa tudi npr. iz besede *starec*, kjer je nenaglasen. Kadar besedi *pes* in *starec* sklanjamo, zapisani e izpade (*psa*, *starca*), v knjižni slovenščini torej ne bomo zapisali *pesa* in *stareca*. Zakaj torej vztrajati s tretjim e-jem pri pridevniku septembrski? Zaradi t. i. hiperkorektnosti, ko se torej preveč vneto in po nepotrebnem trudimo, da ne bi zapisali narobe. Naučili smo se namreč, da so npr. v pridevniku *italijanski* trije i-ji, ne zgolj dva (italijanski), da se *nadaljnji* in *življenjski* zapiše z dvema i-jema, ne zgolj z enim (nadaljni, življenjski). Potem pa se pojavi beseda septembrski, kjer tretji e kar umanjka?! Verjamem, da se ob tem pojavi tudi slaba volja (ljudje pač najraje delujemo po vzorcih, tako nam je lažje). Enaka reakcija je tudi ob pravilno zapisani besedi *podežel-ski*, torej brez j-ja (napačno: *podeželjski*). Mogoče bo pomagal podatek, da se zapiše *dežela* in *po deželi*, ne pa *deželja* in

po deželji. Je že res, da se pravilno zapiše *podeželje*, vendar pridevnik *podeželjski* ni tvorjen iz samostalnika *dežela*, temveč iz zveze po deželi, torej *podeželjski*. Pravilno je tudi *orgelski*, ne pa *orgeljski* koncert, saj niso orglje, temveč *orgle*, *vozlišče* pa ni *vozlišče*, saj tudi vozle ni *vozelj*, čeprav poznamo priimek *Vozelj*. Prezopleteno za poletne dni? Sploh ne. Upam le, da tole Jezikovnico berete kje v prijetni senci. Pa še tole bi lahko dodala k današnji temi. Marsikdo se sprašuje, kako sklanjati moško osebno ime Klemen. Je prav Klemna ali Klemena, ali e torej izpade ali ne? Najpreprosteje je v takih primerih pogledati v *Slovenski pravopis* 2001 (tudi na spletu), kjer izvem, da sta dovoljeni obe obliki. Je zaradi tovrstne pravopisne dvojnice, ko imamo na voljo dve možnosti, naša jezikovna slaba volja kaj boljša? Niti ne, saj smo ljudje narejeni tako, da imamo radi črno-bele odgovore oz. jasna pravila, kaj je prav in kaj narobe, kaj se sme in česa ne, kajne? Pri tem imenu pa dobimo dogovor, da sta dovoljeni dve obliki, ne le ena. Tudi besede *gangster* ne bomo sklanjali tako, da bi e izpadel. Zakaj ne? Menda zato, ker sta tako beseda *gangster* kot Klemen prevzeti imeni in njun polglasnik ni izviran, zato je prav *gangsterja* in tudi Klemena (poleg povsem slovenjene oblike Klemna). Saj sta tudi september in december prevzeti besedi (stari slovenski imeni za deveti in dvanajsti mesec leta sta namreč kimavec in grudan), lahko porečete povsem upravičeno, pa vendar zadnji e izpade kot pri neprevzetih kimavcu in grudnu. Hm, to povsem drži..., saj zato pa se je treba marsičesa v jeziku preprosto naučiti, čeprav se nam (žal) ne zdi povsem logično ... Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: *vladka.tucovic@fhs.upr.si* ali na uredništvo Novega glasu.

Kratke

Obisk podpredsednika FJK Sergia Bolzonella v Sesljanu

Podpredsednik Furlanije Julijske krajine Sergio Bolzonello je v petek, 18. avgusta, v Sesljanu obiskal tudi sedež jadralnega kluba Čupa. S predsednico Nado Čok sta se pogovarjala o prihodnosti jadralne ponudbe v Sesljskem zalivu. Bolzonello se je srečal tudi s predstavniki društev Pietas Julia,

Sistiana 89 in Diporto nautico Sistiana, pred tem pa se je udeležil odprtja prenovljenega turističnega urada v Sesljanu. Ta bo odslej eno od 16 uradnih informativnih točk agencije za turistično promocijo dežele PromoTurismo FVG. Odprtja so se udeležili tudi podpredsednik deželne sveta Igor Gabrovec, domača županja Daniela Pallotta, predsednik tržaške medobčinske zveze Roberto Dipiazza ter deželni svetnik in nekdanji nabrežinski župan Giorgio Ret. Vsi so poudarili, da ima Sesljan še veliko neizkoriščenega potenciala, za turistični razvoj pa je ključno, da gospodarstveniki, turistični ponudniki, društva in javne institucije nastopijo složno ter v povezavi z ostalimi turističnimi kraji v Furlaniji Julijski krajini. / ARC/PV

Studenec v Mavhinjah bo deželno zaščiten

Studenec pri Mavhinjah je po sklepu vlade Furlanije Julijske krajine z dne 4. avgusta priznan kot življenjski biotop deželnega interesa. Odbornica za infrastrukturo in prostor Mariagrazia Santoro je ob predložitvi formalnega akta spomnila, da gre za predlog mavhinjskega jusa, ki je kasneje dobil soglasje Tehnične komisije za zaščiteni območja.

Kal na robu vasi je bil svojčas pomemben vir vode za ljudi in živino, odslej pa bo njegovo območje ščitil poseben pravilnik, ki je priložen sklepu. V njem je našeta vrsta prepovedi, zaradi katerih pri Studencu ne bo več mogoče kakorkoli spreminjati vodno kotanjo oziroma posegati v prostor rastlin in živali. Prepovedani sta tudi prižiganje kresov in prirejanje športnih prireditev. Dostop z motornimi vozili pa bo dovoljen le za namene gozdarskih dejavnosti.

Upravljanje zaščitenega območja bo dežela poverila Občini Devin - Nabrežina. / ARC/PV

Še na mnoga leta!

Dr. Drago Štoka
80-letnik

Ob pomembni življenjski obletnici je gospod dr. Drago Štoka v krogu najdražjih proslavil svojih osemdeset let na domačem borjaču, ki se nahaja

na kontovelski Dlanji vasi. Pred predstavitvijo njegove najnovejše knjige *Po stezicah in brezpotjih*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi in pri Mohorjevi založbi Celovec, so nečaki Irena, Matjaž in Martin obrazložili vsem prisotnim kratko zgodovino borjača, na katerem se je dr. Štoka rodil, in potek njegovih mladih let, ki jih je preživel med morjem, gorami in priljubljenimi trtami v vinogradu. Njegovi mladi sorodniki Karin, Tit in Ksenija so obenem prebrali kratek odlomek o kontovelski mlaki iz njegove prve knjige spominskih črtic *Po prehojeni poti*. Za glasbeni intermezzo s harmoniko je poskrbel Štokov nečak

Sergij, čigar mama Anica je ravno pred nekaj dnevi umrla. Potem je profesorica Majda Cibic Cergol predstavila najnovejšo izdajo Štokove knjige, iz katere izstopa nje-

gov spomin na ljudi, ki jih je spoznal na svoji življenjski poti. Ta tema je razvidna že v spremni besedi, ki jo je napisala novinarka Erika Jazbar. Nekaj besed sta spregovorila tudi profesor Franko Žerjal, ki je v Štokovi knjigi objavil več svojih izvirnih ilustracij, in Štokova sestra Boženka, ki je recitirala pesem o kontovelski mlaki v narečju, dr. Štoka pa je iz iste knjige prebral zadnjo črtico *Večerni Ave*. Doživetje sta sklenila Štokova sosedata, ki je obudila nekaj zanimivih spominov iz otroštva, in sam slavljencec, ki se je prisotnim zahvalil in je obenem vsem sodelujočim daroval slovenski šopek.

Matej Kosmač

Poletno izobraževanje za šolnike na Bledu

Zanimiv preplet
strokovnosti in srčnosti

Poletni seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji, ki poteka navadno zadnji teden avgusta in ga po mednarodnem dogovoru prireja Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, obišče vsako leto različno slovensko pokrajino. Tokrat se je skupina tridesetih šolnikov iz Tržaške in Goriške mudila na Bledu. Prvi dan je prisotne najprej pozdravila višja svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni in podrobno predstavila pester izobraževalni in kulturni program, ki so ga oblikovali na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in je zbrane vodil po Gorenjski. Sledila sta predstavitev vzgojno-izobraževalnih zavodov v Območni enoti Kranj in predavanje o učenju jezikov v otroštvu mag. Lucije Rakovec. Vlado Pirc pa je predstavil govorno kulturo pedagoga. Zvečer sta sledila kulturni program *Rajže po poteh triglavske pravljice* in slavnostna večerja.

V torek zjutraj je šolnike predramila energična Katja Bevk iz radovljiske knjižnice A. T. Linharta s posegom *Uživajmo v branju* ozi-

roma kako pritegniti najmlajše k tej dejavnosti. Sledilo je predavanje Mateje Mulej in Matjaža Varška o otrocih s posebnimi potrebami. Popoldne je bil na vrsti vodeni ogled Blejskega gradu, do katerega so se povzpeli po več kot trestotih stopnicah. Ob obzidju so uživali

v čudovitem razgledu na otoček sredi jezera, obenem so si ogledali grajsko tiskarno, klet, muzej, kapelo in prisostvovali srednjeveški predstavi v značilnih kostumih. Namen seminarja za šolnike je poleg ogleda čudovitih slovenskih krajev in izobraževanja tudi spoznavanje šol in soočanje z različnim načinom dela, kot smo ga mogoče vajeni pri nas, v Italiji. Zato so gostovanja na šolah zelo dobrodošla ustaljena praksa polet-

nega seminarja. Šolniki so se, razdeljeni v skupine, podali na obisk treh ustanov. Prva je obiskala vrtec Radovljica, enoto Lesce s Karmen Usar, druga se je napotila v Osnov-

no šolo Antona Tomaža Linharta v Radovljico z Majo Kovačič, tretja pa na Ekonomsko gimnazijo in srednjo šolo Radovljico z Andrejo Duhovnik Antoni. Vzgojiteljice, učiteljice, profesorice in profesorji so v pogovoru s kolegi izmenjali dvome, si zaupali tako dobre

prakse kot težave in se popoldne, polni nove energije in zagnanosti, odpravili na vodeni ogled Radovljice in obisk muzejskih zbirk. V četrtek je turistična vodička in slovenistka Maja Kovačič, zaposlena na Zavodu RS za šolstvo, popeljala šolnike na strokovno ekskurzijo po Bohinju z okolico. Ogled so začeli pri spomeniku Štirik srčnih mož. Sprehodili so se do cerkvice sv. Janeza Krstnika in se zapeljali z ladjo po Bohinjskem

jezeru. Obiskali so Zlatorogovo pravljčno deželo *“U konc' sveta so pravljice doma”* in se z gondolsko žičnico odpeljali na Vogel, kjer so se okrepčali in se nato vrnili v dolino. V Studoru so si ogledali kozolce in Oplenovo hišo ter obiskali Turistično kmetijo Gartner. Ti se ukvarjajo s planšarstvom in sirarstvom, zato je sledila še degustacija izdelkov iz njihove sirarne, predstavitev gorjuških pip in drugih lesenih izdelkov.

Zadnji dan je Dušica Kunaver naravnost očarala poslušalce z zaskladnico ljudskih pripovedk iz Gorenjske. V pripoved je vpletla

tudi ljudske pesmi, ki so jih vsi skupaj ubrano zapeli. Sledilo je predavanje Mihaele Kerin o razvijanju socialnih veščin v razredu in o formativnem spremljanju. Poslušalci so aktivno sodelovali, razdeljeni v več skupin.

Poletni seminar sta končali mag. Lucija Rakovec in Andreja Duhovnik Antoni: prva z va-

bilom na ponoven obisk Gorenjske tako z učenci in dijaki kot posamezno, druga pa z vabilom na Jesenski seminar za šolnike, 4. septembra v Trstu. Udeleženci seminarja so se jima zahvalili za izkazano strokovnost in srčnost, saj so se med petimi dnevi skupnega bivanja v hotelu Jelovica na bregu Blejskega jezera stkala čudovita prijateljstva in nepozabna doživetja.

Metka Šinigoj

Za izboljšanje železniških povezav

Pobudo za povezavo Trst - Ljubljana je prva dala FJK

Deželna vlada Furlanije Julijske krajine se je odzvala na nedavno poročanje dnevnika Delo o železniški povezavi med Trstom in Ljubljano in v sporočilu za javnost poudarila, da je pobudo za oživitve proge prva dala predsednica Debora Serracchiani.

Predlog je predstavila leta 2015 slovenskemu zunanjemu ministru Karlu Erjavcu ob robu plenarnega zasedanja Skupnega odbora Slovenije - FJK v Trstu, piše v sporočilu. Odziv slovenskih oblasti je bil dober, saj sta tako Erjavce kot minister

za infrastrukturo Peter Gašperšič pozdravila namero in dodala, da bi vzpostavitev povezave koristila širšemu območju in ne zgolj obmejnemu prometu.

FJK je zato takoj navezala stik z družbama za italijanski železniški promet in infrastrukturo (Rete Ferroviaria italiana in Trenitalia) ter ju zaprosila za ekspertizo, s čimer se je začelo usklajevanje s Slovenskimi železnicami in infrastrukturnim ministrstvom.

Dne 5. junija letos je v ta namen predsednica Furlanije Julijske krajine sklical sestanek v Trstu, ki so se

ga udeležili predstavniki slovenskega ministrstva ter italijanskih in slovenskih železnic. Tehnični predlog je bil po večini sprejet, udeleženci sestanka pa so sklenili, da bodo v prihodnjih mesecih razmisli o nekaterih dopolnilih.

V osnovi gre za poskusno vzpostavitev povezave med Benetkami, Trstom in Ljubljano s pričakovanim zadovoljivim povpraševanjem za kasnejšo finančno vzdržnost potniške storitve.

Deželna vlada je prepričana, da ima povezava med temi tremi mesti strateški pomen tudi znotraj evropskega programa med Italijo in Slovenijo. Zato bo Furlanija Julijska krajina v prihodnjih mesecih formalno vključila v pogovore tudi deželo Veneto – neformalno se je to že zgodilo – in italijansko mini-

strstvo za promet z namenom, da se naporji še dodatno okrepijo.

Ne nazadnje je Debora Serracchiani močno željo Furlanije Julijske krajine po vzpostavitvi železniške povezave predstavila tudi evropski komisarki za promet Violeti Bulc med njunim nedavnim srečanjem, 12. julija v Trstu, na vrhu za Zahodni Balkan. Komisarka se je takrat strinjala, da je preusmerjanje prometa s cest na železnico dobrodošlo, zato je tudi izrazila pripravljenost pomagati pri izboljšanju povezav v jugovzhodnem delu Evrope.

“Na potezi so zato zdaj slovenski organi v programu Italija - Slovenija, pri čemer si Furlanija Julijska krajina močno želi, da bi tako pomembna storitev za prebivalce in podjetja našega širokega območja dobila ustrezno finančno podporo”, je zapisano v sporočilu vlade FJK.

Praprot / Jusarsko vprašanje je vedno aktualno

Predstavili so brošuro o jusarski
imovini vasi Praprot in Trnovca

Jus vasi Praprot in Trnovca je eden izmed 29 tovrstnih osebkov na tržaškem. Njegova lastnina znaša 500 hektarjev zemlje, zdajšnjih članov pa je 48. Jus je ustanova, ki ima zdaj dokaj trdne temelje, za sabo pa dolgoletno zgodovino, njegova prihodnost je še kar spodbudna, vsaj glede na zadnje premike, ki jih je to vprašanje deležno na deželni ravni. Preteklost jusa vasi Praprot in Trnovca je odslej zabeležena v brošuri z naslovom *Poročilo o*

jusarski imovini, ki jo je napisal domačin iz Praprota Frančko Briščak. V publikaciji je temeljito obdelana geneza nastanka jusa, ki sega v obdobje razsvetljenstva. Agrarna reforma Marije Terezije in Jožefa II. je uzakonila vaško samoupravo in s tem dejansko ukinila fevdalizem. Posledice te reforme so občutili domačini iz Praprota in Trnovce. Najprej so bili najemniki devinskega princa, potem pa so postali lastniki svoje zemlje. Za to pa je bil potreben pravni

akt. Devinski princ Evgen Hofentohe je leta 1853 podpisal pogodbo o skupni imovini Praprot-Trnovca s tedanjimi vaščani obeh kraških vasi. Leta 1878 pa je bil dokončan postopek pogodbe z vpisom v katastrsko občino Šempolaj. Takrat je dejansko nastal krajevni jus, ki je imel ključno vlogo pri upravljanju vaškega življenja. Frančko Briščak je poročilo o jusarski imovini napisal predvsem zato, da bi spodbudil mlajše generacije k sodelovanju pri tem osebku. Žal vse bolj

opaža, da se mladi držijo vsak zase in da skupne imovine ne upoštevajo kot izraz skupne vaške dobrine. Zgodovina jusov beleži hud udarec v času fašizma, ki je domačinom poskušal odvzeti zemljo. A nerazčistični odnosi med jusarji in krajevnimi upravami so se ohranili vse do danes. V začetku leta je deželni svetnik Demokratske stranke Stefano Ukmar vložil popravke k obstoječemu zakonu, ki bi s potrditvijo lastništva dokončno razjasnil, kaj komu pripada. Smisel postopka je namreč v tem, da bi se jusarji ne pravdali več z občinskimi upravami o namembnosti in lastništvu te zemeljske imovine in da bi vsak spet postal dokončen gospodar na svoji zemlji.

Seminar Zveze cerkvenih pevskih zborov Trst

Kakovostne vaje, a tudi sprostitveni oddih

Intenziven pevski teden, ki ga tradicionalno prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta že mnogo let (saj so prve take pevske seminarje organizirali že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja), je bil letos od 6. do 13. avgusta. Tokrat so organizatorji izbrali čisto posebno lokacijo, saj so udeležence nastanili v Hotelu Bioterme v kraju Mala Nedelja, ki je na skrajnem delu Štajerske, v osrčju Prlekije v občini Ljutomer, točneje v Moravcih v Slovenskih goricah.

Seminarja Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta se udeležuje mnogo pevcev najrazličnejših pevskih sestavov (večinoma cerkvenih) iz cele tržaške pokrajine, skupaj pojejo kar tri generacije pevcev, čeprav so najštevilčnejši predstavniki starejše generacije, redki mladostniki pa si ob pevskih veteranah nabirajo zanimive izkušnje. Kakovosti ponudbe prav gotovo prispevajo izbrani dirigenti, saj vsako leto povabijo take zborovodje, ki so izredno kvalitetni in spadajo v sam vrh slovenskih dirigentov. Če je le mogoče, skušajo organizatorji za vsaki dve leti ponuditi iste pevovodje, tako sta tudi letos, kot sicer že lani, tržaške pevce usposabljal prof. Damijana Božič Močnik, ki so ji poverili učenje

nabožnih pesmi, in prof. Hilarij Lavrenčič, ki je vadil posvetne melodije. Pevski sestav sta spoznala že lansko leto (čeprav se je seveda nekoliko spremenil oziroma tudi nekoliko skrčil), tako da sta po želji organizatorjev v seznam obravnavanih pesmi priobčila nekatere že znane melodije. Tečaj za organiste, ki po-

lahko udeleženci izkoriščajo najrazličnejše ponudbe hotela in pripadajočih termalnih storitev) in vodene izlete v bližnjo okolico. Že hotel je bil poseben, kajti Bioterme se ponašajo s čisto posebno ponudbo, saj nudijo "zdrave sobe", ki so energetske in opremljene z masivnim lesenim pohištvo, laki in oblo-

narja so se lahko odpravili na avtobusni izlet po bližnji okolici, kjer so lahko v spremstvu prijazne vodičke občudovali naravne lepote in vinograde. Pot jih je peljala do vasice Jeruzalema, ki slovi po svojem vinorodnem okolišju in je svetovno znana po svojih belih vinskih sortah. Ime vasi sega še v čas, ko so tod mimo korakali križarji in so se tam tudi ustavili. Pri največjem slovenskem vinarju v Zidanici Malenk so imeli priložnost, da поблиže spoznajo največjo in eno izmed najsodobnejših vinskih kleti v Sloveniji v osrčju jeruzalemskih gor, kjer so ob pestri ponudbi lokalnih specialitet

krajsi večerni koncert v cerkvi v Križevcih, kjer so tečajniki pod večjim vodstvom organista Klančiča med tednom vadili. Zadnji večer, torej na petek, pa so pevci kot navadno namenili jutro vajam, zvečer pa so v vaški cerkvi prepevali mašo, ki so se jo naučili med tednom (tokrat je bila to uglasbitev Antona Kosovela, očeta Srečka Kosovela, ki jo je v devetdesetih letih nekoliko posodobil Ubald Vrabec). Po maši so se pevci preselili v preddverje hotela, kjer so ostalim gostom nudili krajši koncert med tednom naučenih posvetnih pesmi. Predsednik Zveze Marko Tavčar je zbranimu občinstvu na kratko opisal delovanje Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in pomen pevskega seminarja za vse včlanjene zборе in udeležence. Kot je že skoraj postala tradicija, je prof. Lučka Susič popestrila večer z obnovo pevskih dogodivščin na seminarju, seveda v pesniški obliki, kar je zelo pritegnilo poslušalce in prijetno zabavalo občinstvo. Večer se je seveda končal s prepevanjem pozno v noč, saj so si udeleženci dali

nutkih, prijateljskih stikov in izmenjav najrazličnejših izkušenj. Seminar je odlična priložnost, da pevci ob intenzivnih kakovostnih vajah tudi izkoristijo prijeten oddih zase. Verjetno pa bo treba za prihodnje pomisliti tudi na možnost, da bi privabili nekaj več mladih pevcev, ki bi se udeležili seminarja, saj je kakovost dirigentov res vrhunska in je morda škoda, da takega strokovnega dela niso deležni tudi mlajši pevci oziroma ljubitelji zborovske glasbe.

Mitja Petarso

teka istočasno ob pevskem seminarju, je tudi letos vodil priznani prof. Gregor Klančič, dirigent in profesor na Orglarski šoli v Ljubljani.

Tudi letos je pevski teden potekal kot po navadi: zjutraj pevsko izobraževanje in vaje novih pesmi, popoldne pa čas za telesno in duhovno sprostitev. Ob pevskih vajah in strokovnem izpopolnjevanju, bodisi pevcev kot organistov, nudijo pač na seminarju tudi možnost za oddih (saj

se vsi okolju prijazni. Hotelska restavracija ima bogato kulinariko z bio prehrano, tako da je zadovoljila vse okuse, še posebej navdušeni so bili vegetarijanci ali celo vegani, saj so ponujali izbor domačih jedi, ki jih pridelujejo kmetije v okolici. Tudi osebe je zelo prijazno in ustrezljivo. Ogromen termalni park z več bazeni je zelo raznolik (termalna voda je segala tudi do 38 stopinj C), narava v okolici je še neokrnjena. Udeleženci semi-

pod vodstvom odličnega strokovnjaka izvedeli marsikaj zanimivega o delu z vinom in kletarjenju. Seveda so na izletu veselo prepevali, da so bili gostitelji zelo prijetno presenečeni, da lahko tako velika skupina tako ubrano zapoje ob katerikoli prijetni priložnosti. Vodeni izlet je bil tudi v bližnje mesto Ljutomer, kjer so spoznavali zgodovino in znamenitosti kraja.

V četrtek zvečer so udeleženci orgelskega tečaja poskrbeli za

duška z izvajanjem najrazličnejših pesmi, ki so se ubrano razlegale v hotelskem družabnem prostoru.

Tudi letošnji poletni pevski seminar, ki ga prireja ZCPZ iz Trsta, je bil zelo pester in zanimiv, saj se ob takih priložnostih udeleženci pevsko izobražujejo in imajo tudi možnost, da se med sabo bolje spoznavajo. Nikoli ne zmanjka priložnosti za iskrene pogovore, pevske improvizacije ob najrazličnejših tre-

Obvestila

Založba Mladika in Društvo slovenskih izobražencev vabita v sklopu Studijskih dnevo Dragana na ogled filma Boris Pahor – Portret svobodnega človeka (Boris Pahor – Portrait d'un homme libre). Prisotnost bosta pisatelj in režiserka Fabienne Issartel. V petek, 1. septembra, ob 19. uri, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Dunajska 35.

Darovi

V spomin na ljubega sina **Kristjana Debelisa** darujejo starši 50 evrov za **Vincencijevo konferenco**.

V spomin na ljubo mamo **Almo Visintin** poklanja Elena Cerkenič 25 evrov za **Nagrado Nadija Maganja Jevnikar - 2018**. Ob 38. obletnici smrti drage tete **s. Ahacije Kacin** darujeta Marija in Metka 100 evrov za **Zavod Sv. Družine**.

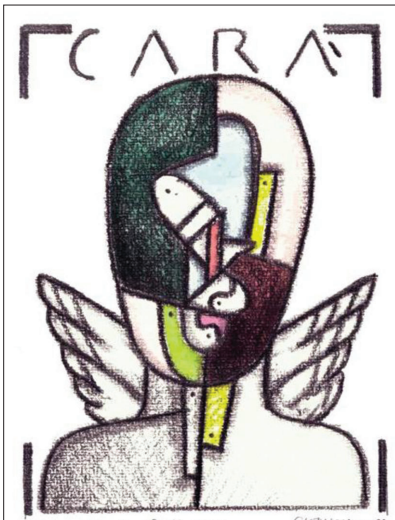
Za rojansko glasilo **Med nami** darujeta **A. M.** 20 evrov in **Marija Zanevra** 25 evrov.

Miljske razstave v avgustu

Cersiclovi portreti, Barberijevi znaki, spet Leovi gorski utrinki in opazovalec Dausove

Milje so poleti živahne. Značilen mandrač in istrsko-beneške zgradbe, bari in ribje gostilnice ter zgodovinske uličice, imenovane calli, ki se vijajo od stolnice in mimo ostankov starega obzidja do gradu in še više, vabijo goste k poglobljenemu obisku in postanku. Tako sta tudi sredi največje poletne pripeke, ob romanski stolnici z gotosko fasado na glavnem trgu in bližnji romanski baziliki sv. Frančiška, bila in sta na razpolago za obisk še muzej sodobnih umetnosti Cara' (nasproti nove knjižnice) in dvorana Negrisin (na osrednjem trgu), ob sobotah in nedeljah med 10. in 12. uro, od torka do sobote pa popoldne od 18. do 20. ure. V muzeju Cara' se je končala razstava tržaških portretov slikarja **Bruna Chersicla** (1937 - 2013, ki je živel in deloval med rodnim Trstom in Milanom še od polovice 60. let. Slikar, kipar in scenograf je sodeloval s stalnim gledališčem FJK iz Trsta in milanskim "Piccolo" ter se naslajal z vplivi in navdihi glavnih eksperimentalnih tokov prejšnjega stoletja, od futurizma (Balla, Depero) do bauhausa in bolj ležernih, igrivih povojnih izkušenj. V miljskem izboru, ki ga je uredil Enea Cersicola, so bili na ogled portreti njegovih prijateljev in sopotnikov iz

umetniškega in intelektualnega življenja, pravi simboli in tudi manj znani predstavniki tržaškega povojnega kulturnega kroga. Cersiclove miniature predstavljajo nekatere izrazne in idejne stalnice, ki so prisotne z različnimi variantami pri skoraj vseh upodobitvah. V elegantnem in abstraktnem, s svinčnikom zarisanem okviru, je na zgornji strani

Bruno Chersicla - slikar Ugo Cara'

zapisan priimek, vedno z različnim, personaliziranim in umetniško izbranim črkopisjem; nato upodobi umetnik konstruktivistično zasnovano obličje, nekakšno stilizirano varianto slike za osebno izkaznico; topografija

obrazja je porazdeljena na navpične, vodoravne in diametralne silnice, krive in oglate like fantazije, ki vračajo zunanje in notranje značilnosti portretiranega. Biografske podobe vsebujejo tudi prvine iz njihovega vsakdana ali ustvarjalnega okolja: knjige, tipkalni stroj, časopis, revijo, glasbilo, svinčnik, cvet, kravato, cigaro, razna umetniška orodja...

Mehke pastelaste barve akvarela, najsi bodo živi mozaiki obraza kot mehka svilen ozadja in kontrasti celotne strukture, nekako sintetizirajo esenco duha in misli upodobljenih. Oči so vedno prazne, brez zenic, kot da bi izpostavljale Chersiclov kiparski talent: na razstavi je bilo tudi nekaj njegovih fantazmagoričnih kipov in orjaška skulptura iz lesenega stiliziranega barvanega mišičevja. Med vsemi tržaškimi umetniki (U. Cara', D. Predonzani, A. Pittoni, M. Cerne), arhitekti (L. Semerani), pesniki (B. Marin, C. Grisancich), glasbeniki (Trio Pro Musica), literarni kritiki (R. Damiani, S. Crise, E. Guagnini), kulturnih delavcev (E. Kanizan), pisateljev (F. Tomizza, G. Voghera), umetnostnih kritikov (C. Milic, G. Montenero, C. H. Martelli, T. Reggente), risarji (R. in J. Kolmann), režiserji (G. Penco, P. P. Venier) nismo zasledili nobenega Slovenca, čeprav je

Chersicla gotovo sodeloval vsaj s Palčičem, s katerim je soustanovil tržaško skupino Raccordosei. Chersicla je znan tudi po umet-

Bruno Chersicla - pesnik Claudio Grisancich

niškem hapeningu iz leta 2001, ko je s 4700 sodelavci - prostovoljci realiziral na trgu Zedinjenja Italije največjo sliko na svetu, vpisano v Guinnessovo knjigo rekordov.

Sočasno je bila na ogled v razstavnih dvoranah Negrisin razstava risb, ki jih je Tržačan **Claudio Barberi** sestavil z različnimi tehnikami v letih 1972-1973. Restavrador in umetnostni zgodovinar, zaposlen na tržaškem spomeniškovarstvenem zavodu oz. muzealnem kompleksu, se je pred 45 leti

kot dvajsetletnik intenzivno ukvarjal z risanjem, a svojih del ni nikoli razstavljal. Šele lani je prišel v stik s kustosom razstave, Massimilianom Spanujem in njegovimi mlajšimi sodelavci. Ti so "odkrili" njegove takratne risbe in ga prepričali, da jih je objavil v posebni publikaciji revije Juliet in jih razstavil, najprej v razstavnem prostoru Mini Mu v parku Sv. Ivana in zdaj v Miljah.

Gre za dragocen osebni in družbeni dokument o doživljanju vrvenja in posebnega ozračja tistih let, v katerih se v priložnostnih vinjetah, skoraj stripovskih alegorijah, stiliziranih prizorih in ekspresivno izrisanih figurah pojavljajo prikazni in opomini, skomine preteklosti. Spanu je prvi umetniški vodja tržaškega festivala znanstvene fantastike Science+Fiction, ukvarja se s filmsko kritiko ter predava teorijo in prakso filmskega jezika na Damsu tržaške univerze. Zato je v spremni študiji dal v ospredje zlasti družbene in kulturnološke implikacije, odmevanje Barberijevih risb in bolj artikuliranih kompozicij ter povezave z vzorci stripovskih revij in sorodnih medijev, celo filmov. Tu navaja razne asociacije z znanimi deli in avtorji našega sodobnega umišljenega sveta, kot da bi mladi, skoraj najstniški risar izražal in celo napovedal takratne in zdajšnje družbene pretese, od političnega terorizma in pojavnih drog med mladimi do sodobnih islamskih skrajnežev. Verjetno bi bilo bolj zanimivo preveriti, kako bogate so bile ustvarjalna

razgibanost in gotovost preizkušanja z različnimi risarskimi tehnikami, od svinčnika in tuša do kemičnega peresa, kolaža in karikature, uporaba ironije in družbena kritika pri tako mladem talentu, ki je nekako mrknul. Kako poveden in aktualen je lahko njegov risarski rez danes.

Velikošmarno slavlje je potekalo letos od Rezijske preko Repna do Milj, saj so v Marijinem svetišču v Starih Miljah imeli že četrtrič tudi slovensko mašo. Ob maševaranju ankaranskega župnika Franca Šenka in orglanju domačinke Marte Šuka sta posebno slovesno zadoneli bogoslužje in petje tudi Marijinih litanij v slovenščini. Domači župnik don Andrea Destradi je ob koncu slavlja povabil vse na družabni postanek ob župnišču, kjer je bila razstava fotografij miljskega alpinista **Leonarda Comellija**, ki je lansko pomlad izgubil življenje v pakistanskem Karakorumu. O tem smo že pisali ob junijski razstavi v muzeju Cara'. Povejmo le, da je bilo tudi v postavitvi v senci dreves sugestivno še enkrat občudovati Leove krasne gorske posnetke, nekatere čisto nove, in prisluhniti njegovi globoki misli. Zadnje opozorilo je za razstavo umetnice **Brune Daus** s pomenljivim naslovom **Clovek, ki opazuje**, ki jo je uredil arhitekt Peter Lancovich in predstavila strokovnjakinja za sodobno umetnost Maria Campitelli. Gre za trideset del iz akrila velikega formata, med abstrakcijo in figurativnostjo, ki bodo na ogled do 17. septembra. Informacije na spletni strani [www. Benvenutiamuggia.eu](http://www.Benvenutiamuggia.eu).

Davorin Devetak

Plečnikovo leto

Vipavski partizanski spomenik je v resnici kelih

Šest desetletij po smrti največjega slovenskega arhitekta, v Plečnikovem letu, se spominjamo tudi na Primorskem. Jožef Plečnik (1872-1975) je na Primorskem ustvaril le dve deli in nekaj načrtov (partizanski spomenik v Vipavi in prenova cerkve na Ponikvah), ki pa sta v slovenskem prostoru obe pomembni.

V času, ko je ustvarjal za Ljubljano, je bila Primorska pod Italijo, zato ni bila deležna take Plečnikove pozornosti kot bi jo bila sicer lahko. Dr. Damjan Prelovšek, avtor knjige Plečnikova sakralna umetnost, to pojasnjuje takole: "Seveda, saj se ni dalo. Primorska je bila pod Italijo in čez mejo se ni dalo delati. Plečniku so, denimo, ponujali obnovo porušene cerkve na Sveti Gori. Bil je navdušen, vendar je ideja zamrla, ko je to ozemlje pripadlo Italiji. « Zelo zanimiv pa je podatek o glavnem koprskem trgu, stolnem,

ki še vedno nosi ime po Titu. Prelovšek pravi, da je Plečnik imel zamisel za trg pred stolnico, ki je niso uresničili. »V nekih pismih sem bral, da so Plečnika vabili v Ozeljan. Naredil je načrte za cerkev, nakar mu je župnik sporočil, da se zahvaljuje za načrt, da ga je predelal in 'izboljšal', " dodaja Prelovšek in sklene: »Vseeno je Plečnik vedno živel s Primorsko, iz katere je črpal svoje ideje. "

Po drugi svetovni vojni, v jeseni arhitektovega življenja, nova oblast ni bila naklonjena Plečnikovemu sakralnemu ustvarjanju. V zadnjem desetletju življenja so ga nekateri njegovi učenci hoteli celo odstaviti z mesta profesorja na ljubljanski univerzi, ker »njegov pogled ne ustreza novim časom«. Zaprli so njegovega nečaka Karla, župnika v znameniti cerkvi sv. Mihaela na Ljubljanskem barju. Obsojen je bil zaradi besed, da je škof Gregorij Rožman posre-

doval pri okupatorju za zaprtega pisatelja Finžgarja. Komunistična oblast je kljub nasprotovanju spomeniške službe v Ljubljani zaplenila cerkev sv. Jožefa s Plečnikovim oltarjem in jo spremenila v filmski studio. Podrli so njegovo kapelo v Begunjah in cerkev v Ljubljani za Bežigradom, ki se je morala umakniti gospodarskemu razstavišču. Poškodovano cerkev v Šmarjah v Tuhinju (delo znanega baročnega arhitekta Gregorja Mačka), ki jo je mojster Plečnik želel obnoviti, je »ljudska« oblast čez noč razstrelila. Na hitro je izginilo še nekaj manjših kapel v samostanih. Naročil ni več dobival, ustvarjal je le še za najpogumnejše duhovnike. Šele ko je prejel Prešernovo nagrado, je mojster Plečnik lažje zadihl in začel projektirati tudi

izven cerkvenih zidov – z redkimi izjemami, pa so to bili samo spomeniki umrlim partizanom.

Takrat so se pri Plečniku oglasili Vipavci. Mojster je kmalu v Vipavo pripeljal svojo ekipo, ki je premerila ves prostor med trgom in glavno cesto in se nato ustavila v vinski kleti. »Postavili bomo spomenik v park pred kulturni dom, ki bo trajne vrednosti, primeren kraju in mentaliteti ljudi, « je takrat Vipavcem rekel Plečnik. Spomenik je

Vipava je dobila spomenik 22 padlim partizanom, katerih polna imena so zapisana na svinčeni plošči pod spomenikom. Gre za enega od najlepših Plečnikovih partizanskih spomenikov, je prepričan eden najboljših poznavalcev Plečnika Peter Krečič. Drugi slovenski poznavalec Plečnika, Damjan Prelovšek, pa pojasnjuje, da je spomenik postavljen v obliki križa, okrašenem z grozdi, starokrščanskimi simboli. »Ti so hkrati ponazarjali vinorodnost

Vipavske doline, čeprav so bili zares mišljeni kot podobna Kristusove krvi, « trdi Prelovšek. Krečič tej razlagi ni najbolj naklonjen in se bolj nagiba k razlagi, da spomenika spominja na mašni kelih. Pri tovrstnih razlagah svetuje previdnost, saj so nekateri v Plečnikovih spomenikih s preračunavanjem proporcev iskali gesla, ki so se izkazala za

popolno špekulacijo. Po drugi strani pa je Plečnik prikritih krščanskih simbolov po vojni naredil celo vrsto, tudi na partizanskih spomenikih. Resda pa o tem mediji niso pisali toliko kot so že pred demokratizacijo pisali o numerologiji. Umetniška vrednost spomeni-

ka po Prelovškovih besedah sicer ne predstavlja vrhunca mojstrovega ustvarjanja, še vedno pa gre za mojstrovino. Ob tem omenja, da je na Vipavskem še cel kup spomenikov, ki bi jih bilo treba obnoviti.

Kakorkoli že, v ocenjevanju umetnosti imajo strokovnjaki velikokrat različne razlage, pravzaprav pa je najbolj važno, kaj v umetniški vidi vsak opazovalec sam. Na vprašanje »Kelihi ali križ? « naj si tako odgovori vsak sam.

Žal vipavski spomenik danes ni umeščen v prostor tako, kot je načrtoval arhitekt. Plečnik je namreč v urbanističnem načrtu pred vipavskim kulturnim domom predvidel park, sredi katerega bi stal spomenik, vendar so ta prostor asfaltirali in spremenili v parkirišče. Dejavná publicistka in vipavska kulturna delavka Magda Rodman, katere ded Janez Bajc (oče dveh padlih) je spomenik odkril, je že pred leti dejala: »Bil bi že čas, da se ta lepi spomenik prestavi pred kulturni dom, kjer bi ga zavarovali in osvetlili, da bi bolj prišel do izraza. « S Prelovškom in Magdo Rodman se moramo strinjati. Posebej, če se ozmemo okoli spomenika. Baročni angelčki, putti, na vipavskem trgu, ki so izpostavljeni soncu, burji in dežju, in so mnogi že ostali brez posameznih udov, bi si gotovo zaslužili boljšo skrb.

Tino Mamić

Katja Ferletič

TAKI SMO (5)

Kaj moramo upoštevati, da bomo dobro in poceni potovali!

Zadnja leta je prišlo na področju turizma do zelo hitrih in temeljitih sprememb in vedno manj je prostora za vse tiste, ki se jim nočejo prilagoditi. Pri organizaciji potovanja pogosto raje primerjamo ponudbe različnih spletnih strani, ki dajejo na izbiro veliko popolnih počitniških paketov, kot pa da se odpravimo v turistično agencijo.

Zaradi spremenjenih ekonomskih razmer je zelo malo ljudi, ki si lahko privoščijo dolga, večmesečna letovanja, in tistih, ki odpotujejo, ne da bi primerjali več opcij in iskali najbolj ugodno. Turisti niso več pripravljeni potrositi svoj denar za storitve, ki ne ustrezajo njihovim pričakovanjem, zato najprej obiščejo spletne portale, namenjene potovanjem, na katerih si lahko ogledajo slike in preberejo recenzije, šele nato izbirajo. Če pametno izbiramo, lahko tudi potujemo, ne da bi preveč boleče vplivali na družinsko bilanco: počitnice in "low cost" nista nezdržljiva pojma. Najprej moramo kupiti letalsko karto. Večina od nas se vsaj enkrat na leto

sprašuje, kako lahko najdemo poceni let, da bo naš dopust karseda fantastičen za karseda nizko ceno: moramo se prilagoditi in sprejeti določene kompromise, a gotovo bomo preživeli čudovite počitnice in naša denarnica ne bo preveč jokala.

Če hočemo kupiti vozovnico po ugodni ceni, se moramo odločiti več mesecev prej ali pa počakati na ponudbe "last minute". Najlažji način za rezervacijo letalske karte je po internetu: cene so ugodne, ker letalske družbe prodajajo neposredno, brez posredovanja tretjih oseb, in s tem zmanjšajo stroške provizije; nakup je enostaven, saj ima tudi večina nizkocenovnih letalskih družb v Evropi do uporabnikov prijazne spletne strani z navodili in interaktivnimi zemljevidi letenja. Cenejše letalske družbe si lahko privoščijo cenejše lete, ker njihova letala navadno pristajajo na letališčih, ki so manjša in imajo posledično nižje stroške za pristajanje in parkiranje letal. Navadno imajo te letalske družbe manj osebja na svojih letih, ne strežejo tople hrane in s tem zmanjšajo stroške za zaposlene, ni razlike v potovalnih razredih - ni ekonomičnega ali t. i. prvega razreda.

Pomemben je datum: če nimamo že točno določenih terminov za dopust, lahko izbiramo let glede na ceno, saj je ta zelo različna, ne samo iz meseca v mesec, ampak tudi glede na dan (najcenejši poleti so navadno med tednom, med ponedeljkom in četrtkom, med vikendi so karte običajno dražje). Tudi glede na urnik leta so cene drugačne: po na-

vadi je let, ki stane najmanj, tisti zvečer za odhod in jutranji za prihod.

Po drugi strani, če smo fleksibilni ali nimamo še v mislih točno določene destinacije za naše počitnice, lahko tudi to izbiramo glede na najbolj ugodno ponudbo in z last minute letalskimi kartami izjemno prihranimo! Zadnje čase veliko "low cost" (nizkocenovnih) letalskih družb omogoča nakup najcenejših letalskih vozovnic tudi za medcelinske lete. Ko se odločimo, da bomo obiskali določeno državo, moramo imeti v mislih, da so včasih cene ne samo za letalske karte, ampak tudi za prenočišče in hrano zelo različne, glede na to, če izberemo prestolnico ali pa če se odločimo za kako drugo mesto.

Pazimo na težo in velikost prtljage! Včasih so pri nizkocenovnih letih stroški za prtljago enaki ali celo višji od tistih za samo vozovnico; če je kovček pretežak, bomo morali plačati dodaten znesek za vsak odvečen kilogram. Če ne gremo na dolgo potovanje, je zato pametno, da se prilagodimo in s seboj nesemo čim manj, po možnosti samo ročno prtljago. Tudi izbira prenočišča bo zelo vplivala na stroške za naše počitnice. Možnosti, da lahko prihranimo, je veliko. Za mlade so lahko pametna rešitev hosteli - mladinski hoteli, v katerih si deli sobo, kuhinjo in kopalnico več ljudi. Danes je predvsem na severu Evrope vedno bolj razširjen tudi "couchsurfing" (dobesedno bi to pomenilo nuditi gostu svoj kavč), ki temelji na pojmu gostoljubnosti: brezplačno se lahko vpišemo na spletni portal in pridemo v stik z ljudmi, ki nas bodo brezplačno imeli v gosteh doma. Vsakdo, ki se vpiše na portal, mora sprejeti strogo določena pravila in imeti prave rekvizite. Posamezniki in družine, ki bi radi rezervirali hotelsko sobo ali apartma, pa raje izberimo kraj izven centra mesta, naj pa bo čim bližji avtobusni postaji, tramvaju ali podzemni železnici, da se bomo z lahkoto premikali in pri tem izgubili čim manj časa. Če imamo apartma s kuhinjo, si bomo lahko tudi sami pripravljali obroke in pri tem gotovo veliko prihranili. V primeru, da smo izbrali opcijo "bed and breakfast" in moramo izbirati restavracije, je bolje, da se oddaljimo od mestnega središča in se tako izognemo "pastem za turiste": kakovostne krajevne jedi lahko okusimo tudi v manj znanih restavracijah in prav gotovo za primernejše cene.

Skratka: izbrati moramo nizkocenovno letalsko karto, nizkocenovno prenočišče, vzeti s seboj čim manj prtljage in vse to storiti čim prej. Ni pomembno, ali smo se komaj vrnili s poletnih počitnic, čas je že, da pomislimo na božične!

Benečija / Tiskovno sporočilo SSO - SKGZ

O težavah v zvezi s šolskim prevozom

Predsednika krovnih organizacij, SKGZ in SSO, Rudi Pavšič in Walter Bandelj, sta se srečala v Špetru z vodstvi Inštituta za slovensko kulturo in Zavoda za slovensko izobraževanje ter v Čedadu s podpredsednico Graziello Coren in ravnateljem Zveze Slovencev po svetu Renzom Matteligom. Giorgio Banchig, Živa Gruden, Igor Tull, Miha Koren in Marina Cernetig so predsednikoma krovnih organizacij izpostavili vrsto težav, ki so nastale s prevozom otrok dvojezične špertske šole. Starim težavam so se pridružile

nove predvsem zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V ta namen bosta Bandelj in Pavšič predstavila problem v deželni posvetovalni komisiji in zaprosila za srečanje z deželno odbornico za šolstvo Panaritijevo. Srečanje v Špetru je bilo tudi priložnost, da so ocenili nekatere problematike, ki so vezane na vzdrževanje in uporabo za manjšino potrebnih infrastruktur. Določene urgence, tako je bilo povedano, se bodo reševale tudi v deželnem finančnem sistemu rednega in izrednega vzdrževanja naših sedežev, ki je stekel

S 3. strani

Spomin na ...

Ne samo, Slovenija prinaša še niz dosežkov: je prva pokomunistična država, ki prevzema šestmesečno vodstvo EU, prva v evru. V nadaljevanju se navdušuje nad redom, delavnostjo in uspešnostjo države, kar izhaja še iz avstro-ogrske tradicije z mladostno živahnostjo. Vse njegovo delo je sicer slonelo na kritični oceni komunizma. Pred mnogo leti je napovedoval brezizhodni padec. V vseh svojih spisih in člankih v časnikih La Stampa, Corriere della Sera, Il Giornale in drugih je poudarjal brezizhodnost marksizma in leninizma ter kritiziral diktature in omenjal trpljenje narodov, ni pa bil niti podpornik divjega

kapitalizma. Iz Moskve je tako pred drugimi napovedal spor med Sovjetsko zvezo in Kitajsko in dejansko začetek ameriške prevlade v hladni vojni. Mojrstrsko je spremljal dogajanja na Madžarskem l. 1956, še zlasti pa v Pragi l. 1968. V svoji knjigi pravi, da je bila prava revolucionarna mladina praška, ne zahodna, ki je s svojo prazno bučnostjo le prekrila ropot tankovskih gosenic v Pragi in Palakov samosežig. Srečal se je z nešteti voditelji, od Tita do Ceausesca, Hruščova, Gorbačova, Denga. Pomembno je bilo njegovo prijateljstvo in sodelovanje s Franetom Barbierijem, ravnateljem beograjskega Nina. Zaradi političnega spora v Beogradu ga je

lani in je letos "bogat" za 1,2 milijona evrov.

Predsednika SKGZ in SSO sta sogovornike seznanila tudi s finančno možnostjo 5,3 milijona evrov, ki naj bi bili namenjeni večjem infrastrukturnim posgom. Beneški predstavniki so omenili vprašanje izrednih del v planinski koči na Matajurju ter potrebo, da bi ob šoli nastal primeren športno mladinski center.

Krovni organizaciji bosta stali ob strani Zvezi Slovencev po svetu, ki bo prihodnje leto slavila 50-letnico. V ta namen so že stekle priprave in v nekatere načrte se bosta vključili tudi krovni zvezi v znak spoštovanja in zahvale beneški emigrantski organizaciji za vse, kar je storila v podporo številnim Benečanom in drugim Slovincem, ki so se izselili v svet.

Bettiza povabil v Corriere in Giornale, kjer je bil eden vodilnih piscev. Montanelli se je nanju hudoval, češ da se pogovarjata ostrogotsko. Vsi povojni italijanski politiki so pozorno sledili njegovim analizam.

Če gledamo na sedanost, ni veliko cenil Merklove, češ da nima evropskega čuta, luteranka, vzhodna Nemka; razočaran je bil nad Turčijo. Pravil je, da ni geometrije evropske prihodnosti brez Rusije. Bil je kozmopolit, stalno je opozarjal, da je večjezičnost osnova za odprt um in boljše razumevanje svetovnih vprašanj. Mi smo boljši. Omenil je, da njegova hčerka, zaposlena v Bruslju, obvladuje tudi hrvaščino! V časnikarskem in pisateljskem stilu je objavil več kot 40 knjig; razvidni sta tudi široka poteza čopiča in potankost monumentalnega Meštrovčevega kipa.

Dogodki na Slovenskem

Polemično pred referendumom in volitvami predsednika države

Dogaja se, da v življenju najprej poskušamo poskrbeti zase in za svoje potrebe, šele potem se izrekamo in opredelujemo za širše zadeve, ki so seveda tudi nepogrešljiv del stvarstva in človekovega bivanja v njem. Zato zdaj v Sloveniji prednjači skrb za odpravo posledic suše, požarov, poplav in drugih naravnih nesreč, ki so nedavno prizadele kmetijstvo in druge proizvodne in gmotne vire državljanov, za kar pa vlada nima dovolj razumevanja in skrbi. V času od izida prejšnje številke našega časnika se je v Sloveniji zgodilo še marsikaj drugega, pri čemer pomembni dogodki omogočajo podrobnejšo oceno in mnenje.

Zgodilo se je, povsem nepričakovano, da je v mesecih juliju in avgustu Slovenijo obiskalo največ turistov v vsem času naše nove države. Na Bledu se je nekaterim turističnim predstavnikom celo zareklo in so slovenskim gostom oziroma turistom svetovali, naj v počitniškem obdobju ostanejo doma in napravijo prostor tujcem, sami pa da bodo Bled in morda Bohinj lahko obiskali tedaj, ko bo turistična reka tujcev usahnula.

Pomembnejše pa je, da je nastal nov spor oziroma povod zanj zaradi pridige ljubljanskega nadškofa metropolita Stanislava Zoreta pri maši na Marijino Vnebovzetje

v svetišču na Brezjah. Vprašal se je, "ali smo Slovenci sploh še varuhi življenja?". In je takole nadaljeval: "Bojim se, da ne. Nedavno smo lahko doživeli, kakšnih besed je bil deležen človek, (moja pripomba: mišljen je nekdanji ustavni sodnik in sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice v več mandatih, Boštjan M. Zupančič), ki se je zavzel za nerojeno življenje in brez olepševalnih besedičenj povedal, da je tudi otrok, ki še ni rojen, nosilec človekovih pravic, in med najbolj temeljnimi med temi pravicami je prav pravica do življenja. Jemati neroje-

ki so zasute po rovih in jamah širom naše domovine". Na odgovor ljubljanskemu nadškofu metropolitu zaradi njegovih stališč glede splava, rojstva in smrti ni bilo treba dolgo čakati. Razviden je iz pogovora, dolgega pol časopisne strani, ki ga je časnik Delo objavil v ponedeljek, 21. avgusta, z antropologinjo dr. Svetlano Slapšak. Po njenem zatrjevanju "vsakdo, ki izreče, da ima zarodek od prvega trenutka spočetja človekove pravice, to ni nič drugega kot popolna izguba stika z realnostjo. Za to se je zavzel nadškof, s čimer se je vmešal v

vladajočih strank, ki volivce in javnost prepričujejo, da nas vodi v blaginjo in razvoj, in raznolik tabor opozicijskih strank, ki dokazujejo prav obratno, namreč, da je zdajšnja oblast Slovenijo potisnila v stalne težave, trajno krizo, iz katerih ni videti rešitve. Oba tabora se bosta soočila na referendumu o zakonu o drugem tiru železniške proge (povezave) med Divačo in Koprom, ki bo 24. septembra, in na volitvah za predsednika države, ki bodo v nedeljo, 22. oktobra. Najprej je veljalo prepričanje, da bo na volitvah premočno zmagal zdajšnji državni

poglavar Borut Pahor, vendar se za omenjeni položaj pojavlja čedalje več kandidatov, zaradi česar je postalo verjetno, da bo predsednik Slovenije izvoljen v drugem krogu volitev. Nekateri v politiki in mnogi v javnosti pravijo, da Borut Pahor v svojstvu kandidata za ponovno izvolitev marsikdaj deluje kot nekakšen klov, vendar to preprostim ljudem, ki političnega dogajanja ne spremljajo kaj dosti, kar ugaja. Zdajšnjega državnega poglavarja med kandidati za izvolitev domnevno najbolj ogrožata Ljudmila Novak, predsednica stranke Nova Slovenija, krščanski demokrati, in župan občine Kamnik, Marjan Šarec. Vendar bosta v volilno tekmo morda odločilno posegla tudi kandidata obeh največjih parlamentarnih strank, vladne SMC in opozicijske SDS. Toda ta še nista znana.

nim to temeljno pravico je prvi kamenček v plaz, v katerem človek nazadnje neha biti vrednota in postane zgolj sredstvo za doseganje ciljev. Ker nimamo pravega odnosa do življenja na njegovem začetku, imamo veliko težav tudi z življenjem na njegovem koncu. Ne znamo stopiti v pravi odnos spoštovanja do človekove smrti, do smrti vsakega človeka. To je tudi eden od razlogov, zakaj s takšno težavo pokopavamo žrtve,

državno politiko in v slovensko ustavo. Zato je to skrajna meja, kjer bi se morala najbolj odgovorna, predsednik države in predsednik vlade, odzvati". Obravnavana polemika o zelo občutljivem in aktualnem vprašanju, ki zadeva spočetje in nerojene otroke ter naš odnos do smrti, se bo najbrž še nadaljevala, vendar gre samo za eno izmed tem v političnem vsakdanjiku Slovenije. V Sloveniji deluje tabor

Kronika dogajanja v Sloveniji je bogata tudi zaradi obeleževanja 70-letnice pričetka gradnje in razvoja Nove Gorice, povsem novega slovenskega mesta. Dogodki, namenjeni jubileju, se vrstijo in bodo potekali celo letošnje leto. O Novi Gorici je znanih oziroma objavljenih zelo veliko različnih pričevanj znanih in manj znanih osebnosti. Veliko dokumentov imajo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici. Katja Jerman, uslužbenka državnega zbora, je o tem mestu napisala doktorsko disertacijo, veliko prispevkov o Novi Gorici pa je napisal in objavil zgodovinar prof. dr. Branko Marušič. Slovenski javnosti je morda

malo znano, da za nekakšnega "očeta" Nove Gorice velja politik Ivan Maček-Matija, zato ker je on določil, na katerem območju naj se novo mesto gradi. Postal je celo častni občan Nove Gorice, vendar mu je pristojna občina pozneje naziv častnega občana odvzela. Sedemdesetletnico začetka graditve in razvoja Nove Gorice, kjer so veliko vlogo imele in jo opravile mladinske delovne brigade, bodo pomembno zaznamovali na bližnjem občinskem prazniku, 9. septembra, in 15. septembra, ob obletnici združitve Primorske z matično državo oziroma domovino, Slovenijo.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica / Abonmajska sezona 2017 / 2018

Jesenski vpis abonmajev

Pri blagajni Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica poteka od 28. avgusta do 15. septembra jesenski vpis abonmajev. Dijaki in študenti za abonma mali oder imajo rok vpisa od 1. septembra do 20. oktobra. V času vpisa abonmajev je blagajna SNG Nova Gorica, Trg Kardelja 5, odprta vsak delovnik od 10.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah od 10.00 do 13.00. Tel (003865) 05 3352247 in E blagajna@sng-ng.si. Letošnja abonmajska gledališka ponudba SNG Nova Gorica se bo začela na velikem odru 21. septembra z novogoriško premierno uprizoritvijo komedije Barufe, ki jo je po Goldoniju priredil Predrag Lucić, zrežiral pa Vito Taufer. Na velikem odru bodo še v novembru plesna predstava On / Ona Michala Rynie in Nastje Bremec (koproducent Zavod MN produkcija), v decembru premiera dela Galeb Antona Pavloviča Čehova, v režiji Paola Magellija, februarja 2018 Nadrealisti po motivih "Top lista nadrealista" Tijane Zijanić, ki bo podpisala tudi režijo, aprila 2018 pa premiera grške tragedije Trojanke velikega Evripida, ki jo bo režiral Jaša Koceli. Na malem odru bosta zaživel predstavi Molierov Don Juan v režiji Daniela Dayja Škufce, premiera bo oktobra 2017, maja 2018 pa Eksihibicionist Dušana Jovanovića v režiji Marka Bulca. V septembru si bodo otroci lahko ogledali uprizoritev Ronja, razbojniška hči Astrid Lindgren, v režiji Juša Zidarja. Poleg tega bo SNG Nova Gorica ponudilo vrsto gostujočih predstav uglednih slovenskih gledaliških hiš, pa tudi predstave za otroke v abonmajski ponudbi Goriškega vrtiljaka in še marsikaj.

Smrt v umetniških vrstah

Poslovila se je Veselka Šorli Puc

Le nekaj dni po 68. rojstnem dnevu se je slikarka in pisateljica Veselka Šorli Puc za vedno poslovila. Spoznali smo jo tudi pri nas, saj je pred leti razstavljala v Gorici v KC Lojze Bratuž. Umetnica Veselka Šorli Puc je ustvarjala v tehniki akvarela in klasične tempere, v zadnjih desetletjih pa je najbolj poznana po barvnih vitrajih – več kot 150 jih je ustvarila v cerkvah in kapelah po Sloveniji in po svetu.

Detajl njenega vitraja *Marija z Detetom* iz bovške cerkve Device Marije v Polju je bil leta 1992 natisnjen na eni od prvih dveh slovenskih božičnih poštnih znamk. Poznana je bila tudi kot pisateljica in publicistka: pri tržaški založbi Mladika je izšel njen literarni prvenec *Zgodbe z repom in glavo* (1999), pri celjski Mohorjevi družbi pa *Ure pasjih dni* (2005). Članke o likovni umetnosti in eseje o zgodovini umetnosti je objavljala v reviji Tretji dan in tudi v publikacijah založbe Družina, največ v tedniku Družina in v reviji Cerkev v sedanjem svetu.

Leta 2008 je bila habilitirana na oddelku Fotografija ljubljanske Visoke šole za storitve VIST kot predavateljica predmetov Estetika in likovna

teorija ter Kompozicija, leta 2009 je prevzela predstojništvo oddelka Fotografija. Veselka Šorli Puc je bila rojena v Kranju 3. avgusta 1949. Slikarstvo je študirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Gabrielu Stupici, diplomski študij pa pri profesorju Janezu Berniku (1974). Samostojno je razstavljala od leta 1973 naprej, in sicer v Kranju, Ljubljani, Mariboru, Celju, Celovcu, Olomoucu, Trstu, Gorici, New Yorku... V zakonu z že pokojnim Matjažem Pucem, diplomatom po poklicu, sta se jima rodila dva sinova, Matjaž in Jure. Dom sta si, Kranjčanka in Ljubljančan, ustvarila na Krasu, družina pa je z očetom na njegovi diplomatski poti po več let živela v Argentini, na Češkem in v Iranu.

In memoriam

Ciril Pelicon (1925 - 2007)

Pred desetletjem, 21. 9. 2007, nas je za vedno zapustil Ciril Pelicon. Rodil se je 12. 8. 1925 na Lozicah pri Ajdovščini in je zgodaj okusil ponižanja in nasilje, ki jih je Primorcem prinesel fašizem. Zato je že leta 1941 kot šestnajstletni mladenič stopil v TIGR in nato ob začetku vojne v legendarno enoto Janka Premrla - Vojka. Bil je ranjen in je sodeloval tudi pri osvoboditvi Trsta. Je nosilec partizanske spomenice 1941 in zasluge za narod. Po končani vojaški akademiji v Beogradu je kot častnik služboval v različnih vojaških enotah, leta 1956 se je demobiliziral, si ustvaril družino s tremi otroki, diplomiral na Pravni fakulteti v Ljubljani, delal v različnih podjetjih in se leta 1982 upokojil. Spoznal sem ga v času, ko je bil predsednik koprške borčevske organizacije in sva potem obdržala prijateljske stike do njegove smrti. Bil mi je človeško zelo blizu. Rada sva se kdaj odpravila na kako pijačo in klepet, zlasti v letih ob ustanovitvi Društva za negovanje rodoljubnih tradicij Tigr Primorske in po njej, ko smo se pogosteje

nekoč poklical po telefonu in me prosil, ali bi ga lahko kmalu obiskal, ker bi mi rad zaupal nekaj svojih stisk ter svojih misli in občutkov, povezanih z rehabilitacijo Tigra in ustanovitvijo istoimenskega društva. Predlagal je, da bi intervju objavil v

borčevski reviji *Svobodna misel*, kar se je kasneje tudi zgodilo (14. 9. 2007).

V pogovoru sem ga ob podatkih o njegovi burni in težki življenjski poti povprašal tudi, ali bi lahko na kratko opisal kak svoj poseben lep in težki trenutek v življenju. Med lepe trenutke, povezane z rojstvom otrok, vnukov in prvega pravnuka, je prištel tudi začetne proslave in srečanja novoustanovljenega društva Tigr po osamosvojitvi l. 1994, "ki so bila drugačna, povsem sproščena, pluralna in svobodna". Dejal je še, "da smo se pogovarjali o stvareh, o katerih se je dotlej molčalo ... V zraku je bilo nekaj novega, svežega, spodbudnega kot kaka pomlad ... Čutili smo, da se dogaja nekaj pomembnega in da predvsem pravljamo veliko krivico, ki je bila storjena tigrovcem... Vsa ta dogajanja sem doživljal v polnem zanosu in v sebi zadoščen".

Ob težkih trenutkih, ki jih je z ostalimi ljudmi in s borci vred doživljal pod fašizmom in med vojno s strani okupatorjev, je omenil tudi nekatera "kruta medvojna in povojna dejanja naših vojaških in civilnih

oblasti do ljudi, ki so z vsemi svojimi močmi priskočili na pomoč narodnoosvobodilnemu boju". Pri tem je npr. navedel usodo svojega bližnjega sorodnika, borca Dolomitskega odreda, med vojno l. 1944, ko si je v enoti izprosil nekaj dopusta, da je odhitel na pomoč ženi, ki se je, ob treh že rojenih otrocih, pripravljala na rojstvo četrtega. Ker pa se je zaradi porodnih komplikacij "zadržal doma dlje, kot je bilo predvideno, so ga po povratku v enoto obravnavali kot dezerterja ter ga ob vrnitvi hladno ustrelili". K temu je še bridko dodal, "da so tudi njemu po vojni hladno ustrelili brata, in to zgolj zato, ker je bil tigrovec". Ob teh dveh krutih primerih, ki mi ju doslej nikoli ni omenil, sem dobil občutek, da je to bolečino dolgo nosil in zatajeval v sebi ter da se je pred neizbežnim koncem odločil, da o tem javno spregovori in se reši tega bremena. Po vsem, kar sem imel priložnost zvedeti o Peliconovem življenju, mislim, da gre za človeka, ki je dostojanstveno opravil svoje ne-lahko človeško poslanstvo in si zaslužil primerno spominsko obeležje, bodisi na rojstni hiši na Lozicah pri Ajdovščini ali pa na domu v Žusterni, kjer je preživel večino svojega življenja.

Milan Gregorič

GORICA Retrospektivna razstava likovnih del s. Adelgundis

Poklon redovnici, ki je ljubila lepoto

Ob prvi obletnici smrti goriške notredamke, po rodu iz Mirna, s. Marie Adelgundis, je bilo v ponedeljek, 28. avgusta, v galeriji Mario Di Iorio v državni knjižnici v ul. Mamelj v Gorici odprtje retrospektivne razstave njenih likovnih del. Događek je iz več razlogov vzbudil veliko zanimanje. Redovnica (roj. Mihaela Černic) je lani umrla v stotretjem letu starosti. Rodila se je v Mirnu 29. septembra 1913 kot peti otrok Avguštinu Černicu in Jožefi Batistič. Po osnovni šoli v rojstni vasi je, željo, da bi postala misijonarka, šele 14 let stara stopila v samostan sester notredamk. Prve zaobljube je opravila avgusta 1935, večne pa na Veliki šmaren 1941. Že v otroštvu je rada risala in se po zao-

bljubah odločila za študij slikarstva. Obiskovala je več tečajev v Gorici in Trstu, na likovni akademiji v Benetkah je diplomirala leta 1943. Slikala je v različnih tehnikah, rada je izdelovala tudi reliefe. Njene najljubše teme so bile krajine, cvetlice, tihožitja, Marija, angeli in svetniki. Njena dela krasijo ustanove, cerkve in domove na Goriškem, Tržaškem, v Rimu in drugod. Leta 1955 je opravila profesorski izpit in dolgo let poučevala slikarstvo na goriških srednjih šolah, pa tudi zasebno. Veliko njenih slik krasijo domove sorodnikov: številne izmed teh so bile razstavljene v dvorani Gnindovčevega doma na Mirenskem Gradu ob prvi (!) razstavi umetničinin del, nekaj mesecev po njenem 100. rojstnem dnevu. V

goriški knjižnici pa je tokrat (v bistvu prvič!) na ogled izbor likovnih del, ki jih hranijo v samostanu. Po zamisli prirediteljev želi razstava v knjižnici prikazati javnosti ne le opus malo poznane redovnice-slikarke, temveč na sploh 160-letno prisotnost in poslanstvo šolskih sester notredamk v Gorici. To je bilo razumeti iz besed vseh, ki so spregovorili na odprtju, pa tudi iz manjšega, a bogatega kataloga, ki sta ga uredila slikar Roberto Mariano in umetnostni kritik Umberto Miniussi, grafično oblikoval Oskar Beccia, izdali pa so ga tudi v sodelovanju z društvom Jadro iz Ronk. Polna navdušenja je na od-

S. Beatrix Mayrhofer, Roberto Mariano, Umberto Miniussi in Marco Menato (foto dd)

prtju bila s. Beatrix Mayrhofer, predstojnica avstrijsko-italijanske province notredamk in hkrati predsednica zveze ženskih redov Avstrije, ki se je zahvalila organizatorjem in pokroviteljem (upravama občine Gorica in Miren-Kostanjevica). Med drugim je poudarila, da je s. Adelgundis, ki je bila v mladosti prava lepota,

ljubila lepoto. Pozdrav goriškega župana je prinesel občinski odbornik za kulturo Fabrizio Oreti. Direktor knjižnice Marco Menato je med drugim obudil osebni spomin iz mladih let, ko so ga starši poslali na zasebne lekcije risanja k redovnici; živo se spominja, kako se je lahko umirjeno pogovarjal z njo. Svet se je spremin-

jal, prehajali so umetniški tokovi, umirali umetniki, ona pa je nadaljevala po svoji poti. Tudi Miniussi je poudaril, da redovnica ni sledila avantgardnim likovnim tokovom, temveč je ostala zvesta klasični figurativni umetnosti. Posebno rada je imela krajinsko slikarstvo, v portretih je imela sposobnost ujeti dušo. Zнала je slikati in znanje tudi posredovati. Že od mladosti se je odlikovala s svojimi darovi: igrala je klavir, imela je čudovit glas, rada je slikala. Po značaju je bila odločna, v vsem je napredovala, "v umetnosti in pobožnosti". Razstavljena dela v različnih tehnikah bodo v knjižnici na ogled do 8. septembra ob ponedeljku do petka med 10.30 in 18.30, ob sobotah pa do 13. ure; od 15. do 29. septembra pa v notredamskem samostanu (Ul. S. Chiara 12).

DD

GORICA Odprtje 19. izvedbe "6 za ... eno razstavo"

Mladi talenti na tradicionalni fotografski razstavi

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici se vedno kaj dogaja. Posebno prazničen dogodek, ki je privabil številno in raznoliko množico, je bilo 26. avgusta odprtje skupinske fotografske razstave "6 za... eno razstavo". Tradicionalno - letos že devetnajsto - pozno poletno prireditev je organiziral Koordinacijski odbor Združenja fotoklubov goriške pokrajine v sodelovanju v KC Bratuž. Po pozdravu predsednice centra Franke Žgavec je "duša" razstave, Giovanni Viola, poudaril pomen manifestacije, ki skoraj 20 let povezuje številne ljubitelje fotografske umetnosti. Sodelujejo namreč člani fotoklubov Castrum iz Gradeža, Posoškega fotokluba iz Gorice, Il Torrione iz Romansa,

Dejan Bacicchi, Manuel Persoglia, Karin Vižintin in Demetra Jarc (foto dd)

kluba iz Ločnika, skupine Accademia Europeista iz Gorice, Skupine 75 in fotokluba iz Nove Gorice, ki je že dolgoleten gost. Viola je izrecno pohvalil Skupino 75: "starejši" fotografi so naredili korak nazaj, je dejal, in prepustili mesto štirim mladim talentom, ki razstavljajo vsak po dve fotografiji. Dejan Bacicchi, Manuel Persoglia, Karin Vižintin in Demetra Jarc so pokazali, da znajo v svoje delo vlivati mladostno svežino, pesniško dušo, izvirno

ustvarjalnost in tudi drznost, polno sporočil. Organizatorjem je prisrčno in navdušeno čestital tudi novi občinski odbornik za kulturo Fabrizio Oreti; med drugim jim je zagotovil podporo ob okrogli obletnici naslednje leto. Razstava, katere teme je bila letos prosta, bo na ogled do 7. septembra med 17. in 19. uro, od 8.9. do 17.9. vsak dan po urniku mednarodnega violinskega tekmovanja Lipizer. / DD

Glasbeni dogodek v Lignanu

Uspešen koncert 'Offspringov'

V petek, 4. avgusta, so bili na stadionu Teghil v Lignanu na Sunset festivalu trije koncerti treh različnih skupin, ki pa imajo za skupni imenovalec punk glasbo. Od

na, nastala leta 1984 v Kaliforniji; ustanovili so jo kitarist in pevec Dexter Holland in basist Greg Kiesel. Sama skupina je do danes izdala devet študijskih albumov, de-

večja slava pa jih je doletela prav v 90. letih, ko so z drugimi skupinami (Green Day, NOFX, Pennywise, Rancid itd.) oživilo zanimanje za punk rock glasbo. Skupino danes sestavljajo trije dolgoletni člani Dexter Holland (ritmična kitara, vokal), Greg Kiesel (bas kitara, vokal) in Kevin Wasserman (solistična kitara) ter bobnar Pete Parada od leta 2007 dalje. Pevec D. Holland je letos opravil doktorat iz molekularne biologije, potem ko je v mladosti opustil študij, zato da bi se osredotočil na glasbeno kariero; sam je tudi rekel, da bi rajši učil na šoli, kot pa nadaljeval igrati s skupino. S svojimi največjimi uspehi so 'Offspringi' suvereno nastopili pred veliko publike in kljub več kot tridesetimi stopinjam igrali brezčasen punk, ki je nedvomno zaznamoval nove generacije.

Luka Paljak

Foto Tina Paljak

16. ure do polnoči in pol so ob ritmu punk glasbe zaplesali in skakali vsi poslušalci, od najstarejših do najmlajših, saj so se na odru vrstile kar tri skupine, glavna pa je bila seveda The Offspring. Poleg njih sta na oder stopili še skupini Rumatera iz bližnjega Veneta, ki je od leta 2007 izdala kar 6 plošč, in Millencolin, švedska punk skupina, ki je ustvarila žanr "skate punk" v 90. letih. Glavna atrakcija so seveda bili 'Offspringi', punk rock skupi-

seti pa je že na poti. Zanimivo je, da so zasloveli komaj s četrtnim albumom, *Smash*, ki je bil izdan leta 1994; prodali so 11 milijonov kopij in s tem so bili prvi, ki so z neodvisno založbo prodali toliko plošč. Nato so izdali še druge uspešne plošče, naj-

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (165)

Kandida (1)

Kandida ni bakterija, ampak gliva, ki ima svojo funkcijo v našem telesu, saj presnavlja sladkor; ko postane patogena, takrat pa nam povzroča težave. Najmanjši mikroorganizmi na svetu nas bodo rešili in mi se tega dejansko še ne zavedamo. Bakterije in glive s probiotičnim delovanjem imajo nalogo, da spodbujajo in krepijo imunski sistem; na ta način postane odpornost in bolj prilagodljiv. Pomagajo nam celo s spodbujanjem celic imunskega sistema, da lažje prepoznajo rakave celice in jih uničijo.

Kot je potrdila tudi znanost, lahko rakavo obolenje potihoma nastaja več let, čisto počasi, dan za dnem. Ne da bi se zavedali, ga hranimo z nepravilno hrano, našimi strahovi, jezo, emocijami itd. S spremembo prehranjevalnega režima, tako da hranimo dobre bakterije in ne slabih, kot je npr. kandida, ki, če postane patogena, poslabša vsako rakavo obolenje. Naloga naturopata je, da nauči človeka pravilnega prehranjevanja oziroma, zakaj določeno hrano privilegirati pred drugo, da se v črevesju lahko hranijo dobre bakterije. Ni pomembno samo, kaj in koliko jemo, ampak tudi ob kateri uri to počnemo, da telesa ne zakisamo! Hrana je naš vir energije, tiste, ki jo potrebujemo, da živimo in vsak dan sproti preživimo.

Kako naj postopamo? Pretirana higiena, ki jo danes mnogi oglašujejo, zavira rast našega imunskega sistema. Ljudje, ki si nenehno mrzlično umivajo roke, uporabljajo sterilne robčke, otroke zapirajo v domove in jim ne pustijo, da bi se normalno igrali, umazali, dotikali živali in rastlin, zavirajo rast imunskega sistema. Taka oseba bo dejansko imela nekako odprto rano, ki bo gledala v svet, saj v sebi ne bo imela vojske (dobrih bakterij), ki bi jo branila. Imunska inteligenca se pri takem otroku ne bo razvila in bo le-ta nenehno odvisen od zdravljenja, zaradi katerih bo iz leta v leto vedno bolj slabel.

Telo in imunski sistem moramo nenehno spodbujati, da reagirata, vendar mora biti spodbuda postopna in izvedena na pravilen način. Onesnaževanje je dandanes vedno agresivnejše, kar pa naše telo vedno težje prenaša oziroma vedno znova prejema dodatne naloge. Tudi živila so vedno bolj siromašna, posledično prejema naše telo vedno manj energije. Stari slovenski rek pravi: prazna vreča ne stoji pokonci! Kar seveda drži, zato potrebujemo dobre bakterije, ki nam pomagajo, da smo močnejši, da zaviramo rast patogenih bakterij in na ta način preprečimo nastanek kroničnega obolenja.

www.saeaka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljak, e-mail paljak@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franke Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tedinikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev in v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 29. avgusta, ob 14. uri

Sanjsko lepa vasica v Beneški Sloveniji

Praznovanje vaškega patrona

Nekaj hiš se drži strmega brega, ki se dviguje nad dolino Idrije. Spodaj je nekaj žalostnih domačij, ki nosijo ime Kras, oziroma, kot pišejo tu, Cras. Peščica zidov, ki že razpada, brez rož in brez veselja. Cesta je ozka, asfalt so razžrle luknje, robida in trava zavzemata cestišče. Potem prve hiše. Vas je raztegnjena v reber, tako da skoraj moraš do najbližjega sosedu z avtom. A to v tej vasi ni velik problem. Malo je namreč tistih, ki še hodijo na obisk k sosedom.

Idrijska dolina je zares lepa. Zeleni bregovi in šumenje skrito v globini, nebo modro kot za stavo ter slutnja Kolovrata in Krna nekje tam daleč za griči. Tam, kjer se nižina zlija v višave. Tam, kjer na čisto nedostopnem grebenu, baje na italijanski strani meje, izvira Idrija. Judrio v italijanščini. "Lo Judrio", boste rekli. Ne, napak, tudi jaz sem tako mislila, a reki se pravilno reče "il Judrio", čeprav je to v nasprotju z vsemi slovničnimi pravili.

Vasica, ki se smeje soncu in gleda z odprtih, blagih pobočij vse tja do morja, je Cladrecis ali nekoč v slovenščini Seuce. Ampak na to ime so že vsi skoraj pozabili. Ne uporabljajo ga več nihče in prebereš

ga le še na kakem starem zemljevidu. Ni ga na prometni tabli ob začetku vasi, pa tudi ljudje ga ne omenjajo več. Italijanski oziroma furlanski toponim Cladrecis naj bi bil baje germanskega izvora. Chloderich se je vasi reklo prvotno, piše v najnovejši knjigi toponomastike starodavne prafare v Praprotnem.

Sončna vasica z belimi hišami, ki gleda na Korado, na prvi pogled očara vsakogar. Tudi znanega vinarja z Videmskega Sircha, ki je tu pokupil čisto vsa zemljišča, uradno zaradi lepote tega kraja, neuradno zaradi ugodne lege teh gričev, ki obetajo obilen zaslužek. Na račun edinega bogastva, ki ga vasica še premore, neokrnjene narave namreč. Pred nekaj leti, menda bodo kmalu štiri, sem se nekega poznojesenskega dne, ki je že dišal po zimi, v to vasico zaljubila tudi sama. In si tu ustvarila dom, za katerega še zdaj ne vem, ali mi je v resnici dom ali je samo postaja na moji nemirni življenjski poti. Nekoč so v Seucu imeli kar dva

koliko pa zaradi zdrah, ki so vse bolj ločevale in še danes ločujejo teh manj kot trideset samotarjev, ki tu živijo. V vasi Cladrecis se lahko prav prijetno pogovoriš z vsakim, težko pa boš istočasno pokramljal z dvema ali več sovaščani. Tako hudo je namreč vas skregana med seboj, zaradi zemlje največ, kot povsod na kmetih. Zaradi tistih mejnikov, ki jih je že Aškerc baje prenašal sem ter tja. In zaradi te preklete zgodovine, ki še danes lebdi kot zla senca nad to prelepo sončno dolino, koder je že v času Avstro-Ogrske tekla meja med državama in žal tudi med ljudmi.

Po drugi svetovni vojni je bilo tu najtežje in zaradi kilometre dolge mejne črte, ki je potekala ob reki Idriji, morda še huje kot drugod v Benečiji. Številni mlini, ki so obratovali v teh krajih in služili ljudem z obeh bregov, so propadli, reke, ki so jo stražili financarji in graničarji, ni bilo več mogoče prečkati, železna zavesa je popolnoma osamila vasice v zgornjem predelu doline. Počasi so začele propadati in zdaj samevajo v objemu robe in grmovja, ki prerašča razpadajoče kamnite zidove. Tisti, ki so bili tedaj otroci, pripovedujejo, kako jih je poleti mikala voda. Skrivaj so se plazili k reki, ki je bila obenem meja, da bi plavali, skakali in lovili rake, pa jih je skoraj vedno zalotil graničar. Najbolj

žalostno zgodbo sem poslušala ravno v naši vasi, v kateri mi je bližnji sosed pripovedoval, kako so mu pri trinajstih letih dali pištolo v roke in ga prepričali, da je branil mejo pred slovenskimi komunisti. Graničarji na eni strani, zloglasni Gladio na drugem bregu. Oboji z orožjem v roki. Na obeh bregovih pa isti ljudje, isto narečje, sorodniki, prijatelji. Na obeh bregovih isti otroci, ki so si želeli le igre in prijateljstva. A so jih vzgajali k sovraštvu. Počasi so začeli ljudje opuščati domače narečje. Tu v Praprotnem in okolici težko slišiš koga, ki bi se sproščeno pogovarjal v beneškem narečju. Vsaj pred tujci. Doma morda že. Ali tedaj, ko kozarec vina razveže jezik in dušo. In to še danes, ko je od konca vojne minilo že preko 60 let. Za tistega sosedu, ki je mo-

ral pri trinajstih letih streljati na drugi breg, pa vem, da trpi, da sam ne ve, na katerega od dveh bregov bi zdaj stopil in si spočil svojo ranjeno dušo. Čeprav se sam ima za fašista, je edini v vasi, ki s ponosom govori slovensko. Še vedno pripoveduje o tisti pištoli, ki so mu jo dali v roke kot otroku. In še vedno je na to ponosen. Pred kratkim pa se je v Kobaridu rokoval s slovenskim predsednikom. In to pripoveduje z ganjenostjo v glasu in besedah. In prikrito bolečino, za katero morda še sam ne ve. A jo je čutili. Bolečina te prelepe doline in vanjo ujetih ljudi.

Vaški praznik na dan patrona imamo spet, odkar sva se z možem preselila v Seuce. Da ne bi bilo tako žalostno, sem prvo leto, po maši, na vrat na nos prinesla vrtno mizo pred cerkev in nanjo

naložila, kar je bilo doma v hladilniku. Pred tremi leti. Potem se je prišlo, nekatere vaščane je navdušilo in spet imamo praznik, celo z glasbo, s harmonikami. Letos sem si zaželela, da bi peli tudi pri maši. Da bi v tej vasi po desetletjih spet peli v domačem narečju. In sem prosila prijatelja iz Rečanske doline, da bi prišli. Res so sprejeli moje vabilo, mašo je spremljal tokrat prvič po dolgem času zbor. Zbor Rečan. Prekrasno so zapeli, božansko lepo, da sem začutila kepo v grlu. Da so ljudje celo zaploskali. In je segalo do srca. Vsaj do mojega.

Zbor Rečan je pel največ v latinščini, le nekaj pesmi je bilo slovenskih. Dve, morda tri. Pa me je vseeno bolelo, ko me je sosed opozoril, "vikendaš" pravzaprav, ki ima tu korenine, a živi neke daleč, da bi bilo bolj spodobno, ko bi peli samo v latinščini. In da potrebujejo te naše vasi italijanske otroke. Ta led..., ta skorja ledu, ki se še vedno ne tali, ki je ni mogoče tako kmalu razbiti. Ta skorja ledu, ki diši po žalosti in samoti. O njej je pisal pokojni Aldo Klodič. Mislija sem, da se je že stalila, ker sem tujka in morda ne vem, koliko bolečine se še skriva na zelenih obronkih te doline. Idrijska dolina, avgust 2017. Da, prav ste prebrali, 2017... še vedno je težko v teh krajih. Pa čeprav je Idrijska dolina lepa kot biser. A biseri so pravzaprav solze. Solze, ki jih rodi neizjokana bolečina.

Suzi Pertot

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

Škorajšnji začetek nove športne sezone Špica je Kras, novost Sesljan

Amaterska nogometna prvenstva so že pred vrati. Deželne lige z enajstimi slovenskimi moštvi na startu (po sprejetju v ZSSDI prvič obravnavamo kot del našega športnega gibanja tudi

primorski stebri Spetič, Smrtnik, Salkič in Stančič, nadomestili pa so jih ravno tako izkušeni možje – branilec Hadžić, napadalec Štromajer ter zvezna igralca Radujko in nekdanji italijanski prvotigaš

ekipo društva Sistiana/Sesljan, ki nastopa v promocijski ligi) se bodo pričele v nedeljo, 10. septembra, še prej – ta konec tedna – pa bo čas za državni oziroma deželni pokal. Kras, naš edini predstavnik v elitni ligi po izpadu Vesne, je celo že debitaliral (z zmago doma proti Cornu) v italijanskem pokalu minulo soboto. Članska košarkarska in odbojgarska prvenstva pa se bodo nato po utečeni tradiciji pričela šele oktobra.

Poglejmo, kako kaže omenjeni enajsterici naših nogometnih postav pred uvodom tekmovanj. Kras je dodobra prevetrl sestavo ekipe. Odšli so

(Ascoli, Atalanta, Cagliari), veteran Andrea Parola, ki si je po izkušnji v B ligi pri Triestini ustvaril dom in družino pod Svetim Justom. Na klopi ostaja potrjeni trener in športni vodja Radenko Knežević, nekdanji Krasov bomber. Cilji so visoki, v Repnu bi se radi spet spogledovali z D ligo.

V promocijski ligi bomo spremljali nastope Juventine, Sistiane, Vesne, ki se je maja morala sprijazniti z nazadovanjem, in Primorja, ki ima za sabo dve zaporedni napredovanji. V Štandrežu vlada pričakovanje okoli argentinskega napadalca Zamore, v Križu pa stavijo na mlade ter

na primorske veterane Božičiča, Rodiča in Zatkoviča. Na Proseku pišejo preporod društva in so iz leta v leto bolj ambiciozni, med prihodi izstopa nekdanji tretjeligaš, 40-letni ostrostrelec Emil Zubin iz Brtonigle, ki predstavlja zvenec nakup in je tresel mreže že v predprvenstvu. Da mislijo resno, so pri Primorju dokazali z angažiranjem nekaterih profesionalcev, med drugim nekdanjega prvotigaša in bivšega Triestininega kapetana Allegrettija kot trenerja mladinske ekipe.

V Sesljanu – klub sodeluje z Vesno – bi se radi utrdili v tem tekmovanju po obstanke skozi šivankino uho iz prejšnje sezone, ostali trije zamejski predstavniki pa imajo večje apetite, čeprav konkurirati za vrh v vsakem primeru še zdaleč ne bo lahko. Ekipo Sistiane so predstavili minulo soboto ob prisotnosti

nove županje Pallotte. Smo pri prvi amaterski ligi, kjer bodo naš nogomet zastopali Mladost, Primorec in Zarja. V vseh treh taborih si nadejajo mirno sezono, poleti so pazili tudi na stanje v blagajni, tako da lahko pričakujemo v bistvu prvenstvo prehodnega značaja. To menda velja tudi za Breg in Sovodnje (ki so lani izpadle iz prve) v drugi kategoriji ter za Gajo v tretji amaterski ligi, pri kateri nogometaši igrajo itak predvsem sebi in privržencem društva v zadovoljstvo. Vsem želimo čim več golov v nasprotnikova vrata!

HC

Romanje treh Slovenij – Sv. Višarje 2017

Upanje v večno Slovenijo

Na Svetih Višarjah je bilo v nedeljo, 6. avgusta, že 29. Romanje treh Slovenij, ki se ga je v sončnem vremenu udeležilo več kot 1500 slovenskih ljudi. Romanje, ki ga prireja Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi, sta s pridigo in predavanjem letos obogatila ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore in pravnik ter politolog dr. Andrej Fink. Predsednik Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi

Dr. Fink: UPANJE V VEČNO SLOVENIJO (izbrani poudarki) “Danes smo se na tem svetem kraju, kot vsako leto, spet srečali Slovenci s celega sveta. S tem romanjem, ki ima velik duhovni in narodni povezovalni pomen, se že dolgo vrsto let tudi na zunaj kaže tisto, kar se je sicer dogajalo skozi stoletja, le da je prej naša navzočnost bila bolj tiha. Nismo se srečavali tako suvereno, ker nismo bili mednarodno prepoznavni. Naša definitivna navzočnost je bila še v pripravljanju,

enoumja so povzročila, da so meddržavne meje postale tudi notranje meje v narodu. Petdeset let so/ste si Slovenci z obeh strani meja bili tuji. Po letu 1991 se je to nezdravo stanje začelo spreminjati na boljše. Republika Slovenija je začela skrbeti za rojake, ki so kot zapostavljeni manjšinci živeli v sosednjih državah. Kljub temu je opazno, da Slovenci v matici še vedno živijo nekako preveč mirni v svojem malem in lepem vrtičku, ne zavedajo se pa, kako osrečujoča je povezava z rojaki, ki živijo samo nekoliko čez nekdanjo mejo... Vsi bi morali čutiti, da smo eno, in na tej podlagi tesneje sodelovati. Slovenija je ena sama in bi se vsi tega morali veliko bolj zavedati. Slovenska narodna in državljanska zaveza v matici Sloveniji je še vedno preveč

Foto JMP

msgr. Janez Pucelj je na ploščadi za cerkvijo zjutraj naglasil predvsem pomen vseslovenskega romanja v božjepotno cerkev Višarske Matere Božje, ki jo krasijo poslikave Toneta Kralja, nato je besedo predal dr. Andreju Finku, ki je imel predavanje z naslovom *Upanje v večno Slovenijo*, izveleč iz njegovega obsežnega predavanja objavljamo posebej. Ljubljanski nadškof Stanislav Zore je po pozdravu rektorja svetovišarske božjepotne cerkve dr. Petra Laha vodil somaševanje z izseljenskimi duhovniki, se navezal na evangelij in med pridigo poudaril, “da smo se na Svetih Višarjah zbrali odprtih src in odprtih ušes, da bi nas Jezus spreobrnil”. Vse prisotne vernike je povabil k poenotenju svojega življenja, h globljemu razmisleku, k spreobrnjenju in življenju slovenstva, krščanstva, slovenskega jezika in kulture v polnosti.

“Povsod bomo tako Slovenci živeli iz istih korenin, v vseh treh Slovenijah, ne bomo zaprti v domačijstvo, ampak bomo rastle v srečevanju, drug drugega bomo bogatili in plemenitili, s Svetih Višarj bomo odnesli v svet samo najlepše, da bomo druge plemenitili in obogatili z dobroto in plemenitostjo srca, kajti pod plaščem Višarske Matere Božje je prostor za vse slovenske ljudi!” Slovensko in evropsko himno je zaigral Kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov, medtem ko je med mašo pel mešani pevski zbor Zarja. Med številnimi uglednimi osebnostmi, ki so se udeležile Romanja treh Slovenij na Sv. Višarjah, je dr. Zvone Žigon predstavljaj Urad RS za Slovence po svetu in v zamejstvu, medtem ko je vsakoletni gost romanja evropski poslanec Lojze Peterle dejal, da si sam želi, da bi “vse tri Slovenije v prihodnje polnokrvno živele in narediti moramo vse, da bodo živele”!

Kulturni center Lojze Bratuž je tudi letos organiziral avtobus, da so se lahko tudi Tržačani in Goričani udeležili romanja.

Jurij Paljak

Dr. Andrej Fink (Foto JMP)

pogojena od polpreteklosti. Od tod neke vrste mrtvilo, ki se javlja tudi v teh razmerjih...

Danes je pred vami nekdo iz zdomstva, nekdo, ki je iz druge generacije zdomskih Slovencev, ki je bil rojen sicer še v Evropi, v zasilnem taborišču v Italiji takoj po končani drugi svetovni vojni, a je vse svoje življenje živel zunaj zemljepisne Slovenije, v Argentini. Če so zamejci za matično Slovenijo “daleč”, kaj šele zdomci kot jaz, ki prihajam izza oceana in celo z druge poloble? Naj mi bo oproščeno, če anekdotično povem, da se v središču Slovenije, v Ljubljani, slučajno srečujem z neznanimi ljudmi. Ko beseda nanese na to, od kod prihajam, in odvrnem, da iz Argentine, me vprašajo, pred koliko leti in zakaj sem odšel tja. Ko odvrnem, da nikoli nisem odšel tja in da tam živim že celo življenje, ki pri mojih letih že ni več kratko, mi rečejo: pa lepo govorite slovensko! Da, dragi prijatelj, kako pa naj bo drugače! Za nas sta to slovensko govorjenje in čutenje normalni. Ti moraš pa za to zvedeti oz. se za to pozanimati. Vloga slovenskih medijev je pa pri tem tudi odločilna in je tudi v tem očitna ena izmed današnjih pomanjkljivosti... na Slovenijo gledam celo

življenje zemljepisno od zunaj. Ni mi bilo dano niti roditi se, niti živeti v matični Sloveniji, čeprav se ves čas zavedam, da spadam vanjo. Biti zunaj, biti zato daleč, je stoletja bilo nekaj negativnega in tragičnega. V dolgih dobah brez komunikacij je bila oddaljenost neke vrste prekletstvo. V stari Grčiji je ostrakizem bila ena najhujših kazni. Bila pa je tudi ena od najhujših bolečin...

Slovenci smo živeli in živimo na tujem, zemljepisno raztreseni po svetu in zunaj ozemlja domovine, vendar smo duhovno vpeti v njeno dušo in srce. Tako smo na poseben način ves čas živeli in živimo v domovini... Zunaj matičnega ozemlja živim nam je manjkalo naravno slovensko okolje, skoraj tako kot rastlini zemlja ali ribam voda. Nadomestili smo si ga s ponotranjenostjo. Naučili smo se gledati tudi notranjost slovenstva in iz nje živeti. V naši kulturi smo dobivali smisel obstoja v trdih trenutkih take in drugačne suše. Zemljepisna oddaljenost in delna osamelost sta dobivali uteho v večnih vrednotah ne samo krščanske vere, temveč tudi slovenskega izročila. V gojenju jezika, v spoznavanju pisateljev in pesnikov, v spoznavanju naše zgodovine, v razglabljanju njene daljine, preteklosti in polpreteklosti smo živeli in še živimo vpeti v slovensko stvarnost, ki jo torej gledamo od zunaj in od znotraj. Ves čas nas je namreč skrbelo, kaj se dogaja znotraj njenih meja, o čemer smo bili dovolj dobro obveščeni, temveč znotraj njene duše. Skrbelo nas je stanje slovenskega duha. Iz relativne daljave smo spremljali njegov raz-

vorjenje o naši zvestobi pa ni prazno, saj je potrjeno z očitnimi dejstvi in delom že treh generacij, ki delajo v slovenskem duhu in neprestano postavljajo nove temelje za ustvarjanje in ohranjanje univerzalne Slovenije. Zaradi te zvestobe sem danes lahko tukaj pred vami kot eden izmed vas in z vami javno, naglas in svobodno lahko razmišljam o skupni preteklosti, sedanjosti in prihodnosti našega naroda in naše države...

Z drugo svetovno vojno je pa prišla katastrofa, ki je prej kot narod še nikoli nismo doživeli: ob razkosanosti med tri okupatorje nam je skočila v hrbet notranja revolucija. Moderno barbarstvo s srpom in kladivom ter rdečo zvezdo je, pod pretvezo naprednosti, družbene pravičnosti in svobode, povzročilo našemu narodu grozote in trpljenje, ki jih v prejšnjih zgodovinskih preizkušnjah nismo poznali. Z revolucijo, ki so jo pa med drugo svetovno vojno zanetili med nami člani Komunistične partije, se je konflikt spremenil v nekaj absolutnega. “Kdor ni z nami, je proti nam...” Ta, “z nami”, je bil totalen, brez kakršnih koli možnih nians. Kdor je hotel vnesti najmanjši pomislek, je bil tako ali drugače odstranjen, četudi je bil zvest ideološki pristaš (pa naj bo to Angela Vode, Edvard Kocbek ali kdor koli med mnogimi). Stalinistična revolucija je v svetovnem merilu in med nami šla tako daleč v svojem makiavelizmu, da ni dvomila v svojem kolaboracionizmu z nacizmom (Pakt Ribbentrop-Molotov). Ko je v Sloveniji zvesta ideološka privrženka Angela Vode ob tem protestirala, so jo disciplinirali in ji dejali: Stalin že ve, kaj dela! Pod težo okupacije in vojnih razmer je divjala revolucija. Atentati in uboji po mestih. Teroriziranje podeželja. Kombinirala sta se okupatorjeva brutalnost in revo-

kavstom in pred ječo, bili v svetu vaši glasniki. Bili smo oropani konkretne domovine, a smo, kot rečeno, nosili s seboj domovino v glavah in srcih. Ker nam ni nihče stregel po življenju, niti nam omejeval osebne niti skupinske svobode, smo v materialni revščini, a nemočno lahko naprej ohranjali in gojili neokrnjene slovenske vrednote...

Lahko ste že pomislili: vse to je govorjenje o preteklosti, ki je že za nami. Kaj pa danes in jutri? Brez preteklosti ni sedanjosti in brez jasnosti pri obravnavanju obeh ni prihodnosti. Zato je prav, da vemo, od kod prihajamo in kaj vse je za nami. Slovenci nismo od včeraj, čeprav bi nas nekateri želeli prepričati, da se je naša zgodovina začela šele leta 1945. Slovenci nismo od včeraj! Imamo preteklost, imamo pa tudi prihodnost...

Premostiti moramo travmo, ki nas je zadela. Vstati moramo iz mrtvila, ki nam ga je pustila doba enoumne brezizhodnosti. Danes moramo narediti čim več, da celimo tiste najhujše rane, ki so danes v notranjosti. Na novo je treba povezati preteklost s sedanjostjo, ki je uprta v prihodnost. To ni nikakršna nostalgija, niti ne konservativnost. Je naprednost v pravem pomenu besede.

Predvsem ne tarnajmo, da se ne da nič napraviti...

Dragi rojaki, imejmo duhovno odprte oči, da bomo videli s srcem, kar je že na dlani, da ne bomo še mi nespametni in počasni...

Slovenija se je že spreobrnila. Če nam pa Slovenija taka, kot je danes, ni všeč, je naša naloga, da jo dokončno spremenimo. Lahko bi kdo rekel, da je to težka naloga, morda tako težka, da je kar nemogoča za nas. Z Marijo iz Fatime, katere stoletnik prikazovanj obhajamo v teh mesecih, ni nič nemogočega. Le verovati in upati je treba...

Brez Slovenije bi Evropa ne bila Evropa. Njeni podobi bi manjkala sestavina, brez katere bi ne bila popolna. Evrope pa ni brez krščanstva. Krščanske vrednote so jo oblikovale...

Če ne veš, od kod prihajaš, boš težko našel pot naprej. Če te ne vodijo vrednote, ki so tiste, ki jih lahko imenujemo večne, bo kmalu konec tvojega zagona. Zgolj materialne motivacije še daleč ne zadostujejo. Znano je, da je človek po naravi religiozno bitje. Naravno teži k presežnemu. Sam v sebi ne more najti odgovora v bistvenih vprašanjih, ko se sprašuje o smislu, temeljih in vrednotah. Nujno potrebuje nečesa nad seboj, pa ne nekaj fiktivnega, temveč naravnega, nečesa, kar je bistveno povezano z njegovo eksisten-co...

Naj bo trojna Slovenija vsem in za vse, kjerkoli nam je dano živeti, primeren in prijeten krov in zatočišče. V Karantaniji in današnjem trenutku imamo dve točki, ki omogočata, da začrtamo premico v prihodnost. Danes smo tukaj zbrani Slovenci iz te, po duhu, umu in srcu, velike Slovenije. Za večno Slovenijo torej gre, za katero z božjo pomočjo še naprej delajmo z močno vero, z veliko ljubeznijo in z neomajnim upanjem!

(Celotno odlično predavanje dr. Finka je objavljeno na spletni strani Novega glasa)

Foto JMP

voj. Slovenci v zdomstvu smo torej bili od vsega začetka zaznamovani z eksilom. Prva generacija je morala v tujino, ker je po velikem holokavstu v Rogu, Teharjah, Hudi jami in drugod bilo v nevarnosti tudi njeno življenje. Od takrat smo postali stigmatizirani, ker nas je uradna Slovenija imela, v najboljšem primeru, za gobavce slovenskega naroda. Poluradno smo še vedno to, čeprav se je prav pred kratkim to nastrojenje začelo krhati. V skoraj sto letih našega zdomstva (za nekatere se je to zdomstvo začelo pred devetdesetimi leti, za druge pred sedemdesetimi) smo pa, kljub razdaljam in uradnemu preziru, ostali zvesti svoji domovini ter ohranjali in gojili slovenske vrednote. V tem razpoloženju smo naravno pred 26 leti presrečni doživeli demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije. Go-

lucionarna perversnost. Ta je bila toliko hujša, ker je izrabljala domoljubje mnogih, ki so v začetku sledili lepim besedam o svobodi in uporu proti okupatorjem. Kmalu je pa bilo za vse jasno, kakšne narave je propagirana Fronta, proti komu je usmerjena in za kakšno svobodo gre. Žrtve revolucije same govorijo o tem in danes že ni več treba o tem preveč argumentirati, saj je cela Slovenija eno samo pokopališče in neprestano odkriva nova množična morišča, da o posameznih ne govorimo. Za kakšno svobodo jim je šlo, je pa tudi jasno, saj ste v domovini živeči Slovenci njeno grenkobo predolgo okušali. Še danes nas ta grenkoba spremlja in moramo prenašati njene zle učinke...

V polstoletni dobi trpljenja nesvobodne domovine pod Triglavom smo pa Slovenci v zdomstvu, ki smo se rešili pred holo-